

**KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK
DI SEKOLAH MENENGAH KEBANGSAAN
DI SEREMBAN NEGERI SEMBILAN**

JAMILAH BINTI MOHD NOOR

**JABATAN FIQH DAN USUL
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2014

**KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK
DI SEKOLAH MENENGAH KEBANGSAAN
DI SEREMBAN NEGERI SEMBILAN**

JAMILAH BINTI MOHD NOOR

**DISERTASI INI DIKEMUKAKAN UNTUK
MEMENUHI KEPERLUAN BAGI IJAZAH
SARJANA SYARIAH
(SECARA PENYELIDIKAN)**

**JABATAN FIQH DAN USUL
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2014

UNIVERSITI MALAYA

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Nama: JAMILAH BINTI MOHD NOOR

(No.K.P): 620322-08-6298

No. Pendaftaran/Matrik: IGA 050064

Nama Ijazah: IJAZAH SARJANA SYARIAH

Tajuk Tesis : **KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK DI SEKOLAH
MENENGAH KEBANGSAAN DI SEREMBAN
NEGERI SEMBILAN**

Bidang Penyelidikan: HUKUM ISLAM DAN MASYARAKAT

Saya dengan sesungguhnya dan sebenarnya mengaku bahawa:

- (1) Saya adalah satu-satunya pengarang/penulis Hasil Kerja ini;
- (2) Hasil Kerja ini adalah asli;
- (3) Apa-apa penggunaan mana-mana Hasil Kerja yang mengandungi hakcipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hakcipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya dan satu pengiktirafan tajuk hasil kerja tersebut dan pengarang/ penulisnya telah dilakukan di dalam Hasil Kerja ini;
- (4) Saya tidak mempunyai apa-apa pengetahuan sebenar atau patut semunasabahnya tahu bahawa penghasilan Hasil Kerja ini melanggar suatu hakcipta hasil kerja yang lain;
- (5) Saya dengan ini menyerahkan kesemua dan tiap-tiap hak yang terkandung di dalam hakcipta Hasil Kerja ini kepada Universiti Malaya ("UM") yang seterusnya mula dari sekarang adalah tuan punya hakcipta di dalam Hasil Kerja ini dan apa-apa pengeluaran semula atau penggunaan dalam apa jua bentuk atau dengan apa juga cara sekalipun adalah dilarang tanpa terlebih dahulu mendapat kebenaran bertulis dari UM;
- (6) Saya sedar sepenuhnya sekiranya dalam masa penghasilan Hasil Kerja ini saya telah melanggar suatu hakcipta hasil kerja yang lain sama ada dengan niat atau sebaliknya, saya boleh dikenakan tindakan undang-undang atau apa-apa tindakan lain sebagaimana yang diputuskan oleh UM.

Tandatangan Calon

Tarikh:

Diperbuat dan sesungguhnya diakui di hadapan,

Tandatangan Saksi

Tarikh:

Nama :

Jawatan :

ABSTRAK

Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk mengetahui perkara-perkara yang berikut iaitu (i) pengetahuan para pelajar yang berkaitan dengan akhlak sebagai salah satu mata pelajaran dalam Pendidikan Islam yang diajar di sekolah (ii) Sikap para pelajar terhadap pelajaran akhlak yang telah dipelajari (iii) Amalan akhlak pelajar dalam membentuk peribadi. Kajian ini dijalankan di enam buah sekolah di Daerah Seremban Negeri Sembilan, iaitu tiga buah sekolah bandar dan tiga buah sekolah luar bandar. Jumlah bilangan responden kajian ini ialah seramai 360 orang yang terdiri daripada 165 (45.8%) orang pelajar lelaki dan 195 (54.2%) orang pelajar perempuan. Tumpuan utama kajian adalah pelajar di Tingkatan 1, 2 dan 3. Instrumen utama kajian menggunakan soal selidik di samping kaedah temu bual dan pemerhatian. Instrumen soal selidik mengandungi dua bahagian, Bahagian A : Demografi, bahagian B dan C : mengandungi 62 soalan tentang konstruk Pengetahuan tentang Akhlak, sikap terhadap akhlak dan amalan akhlak pelajar. Kajian mendapati tahap pengetahuan pelajar dalam memahami akhlak adalah tinggi begitu dengan sikap terhadap akhlak, namun agak rendah untuk tahap amalan akhlak di kalangan mereka. Sebagai kesimpulan, kebanyakan murid memahami bidang akhlak yang terdapat di dalam sukatan pelajaran KBSM dengan baik. Melalui kajian ini juga pengkaji berjaya menilai keberkesanan pendidikan akhlak di sekolah menengah rendah di daerah Seremban berdasarkan sukatan pelajaran akhlak Pendidikan Islam KBSM. Justeru fenomena keruntuhan akhlak yang berlaku bukanlah disebabkan oleh kelemahan sukatan pelajaran akhlak sekolah menengah rendah. Oleh yang demikian kajian lanjut perlu dilakukan untuk melihat faktor-faktor lain yang berkaitan dengan keruntuhan akhlak di kalangan pelajar sekolah menengah rendah.

ABSTRACT

The aim of this research is to study the following aspects: i) Students' ability in understanding the Islamic moral education subject taught in schools ii) Students' attitudes towards the Islamic moral education learnt in schools iii) The students practice in moral values. This study was carried out in three urban schools and three rural schools located in the district of Seremban. The total number of respondents was 360 which was made of 165 (45.8%) male students and 195 (54.2%) female students respectively. The research instruments used for this study were the questionnaires, structured interviews and observation. Research shows that many students have knowledge about the principles of good moral values. This study measured Form 1, 2 and 3 students' level of understanding on Islamic Moral education subject. The students' understanding was measured based on 62 questions which are related to the Islamic Moral education syllabus. Through this study, the researcher will be able to assess the effectiveness of the lower secondary Islamic Moral education syllabus towards the development of good moral values among students and its applications. Major focus in this research is about the knowledge, attitude and practice of Islamic Moral. The applications and its effectiveness can be seen through the analysis of the feedback collected from the research questions. The research finding, conclude that the knowledge and attitude of Islamic Moral among the student are excellence but the practice of Islamic Moral are decrease from the knowledge and attitude. For the conclusion the extra research is needed to find another factor for the immoral attitude among the student of the lower secondary.

PENGHARGAAN

Saya panjatkan kesyukuran kepada Allah s.w.t kerana a dengan izin dan limpah kurniaNya, dapat saya menyudahkan penulisan disertasi saya ini dan dapat melalui semua cabaran sepanjang pengajian saya dengan ketabahan diri yang diberikanNya.

Setinggi-tinggi penghargaan dan jutaan terima kasih kepada penyelia saya Profesor Madya Dr Idris Awang dan Profesor Madya Dr Rahimin Affandi Abdul Rahim serta pensyarah-pensyarah di atas segala tunjuk ajar dan bimbingan yang diberikan di sepanjang pengajian saya di UM. Terima Kasih kepada Akademi Pengajian Islam dan Institut Pengajian Siswazah, UM di atas bantuan dan kerjasama yang diberikan.

Terima kasih juga kepada pihak sekolah yang terlibat dan membenarkan saya membuat kajian di sekolah tersebut, tidak lupa kepada rakan-rakan yang membantu, buat pelajar-pelajar , terima kasih di atas kerjasama yang diberikan, buat rakan-rakan sepejuangan terima kasih di atas semangat setiakawan kita.

Akhir sekali, tidak lupa ucapan penghargaan paling istimewa untuk ahli keluarga tercinta iaitu bonda yang disayangi Hajjah Zabedah Bt Mat Jelah di atas doa restu dan suami tercinta Samijan Bin Maritam terima kasih atas sokongan yang diberikan. Buat anak-anak tersayang Mohd Hafizuddin dan Mohd Anwar Arif, terima kasih atas persefahaman dan kasih sayang yang diberikan. Sesungguhnya kehadiran kamu berdua menguatkan semangat emak.

Terima kasih semua, sesungguhnya disertasi ini adalah hasil usaha dan sokongan kita bersama.

SENARAI JADUAL

	Halaman
Jadual 1.1 : Statistik Kes Juvana 2011	6
Jadual 3.1 : Skala Likert	67
Jadual 3.2 : Tahap Mata Skor	68
Jadual 3.3 : Pengkelasan Skor	68
Jadual 3.4 : Pengkelasan Skor	69
Jadual 3.5 : Jadual interpretasi skor min (Nunnally, 1994)	74
Jadual 4.1 : Pencapaian Pendidikan Islam	78
Jadual 4.2 : Tahap Pengetahuan Akhlak Pelajar	79
Jadual 4.3 : Soalan 28 : Adat hanya satu perkara yang menjadi kebiasaan dilakukan dalam kehidupan seharian	80
Jadual 4.4 : Item 14: sebelum membaca Al-Quran, wajib berwuduk terlebih dahulu	80
Jadual 4.5 : Sikap pelajar terhadap akhlak	82
Jadual 4.6 : Soalan : Ilmu fardhu kifayah wajib dituntut oleh sebahagian masyarakat sahaja.	84
Jadual 4.7 : Wajib bersyukur kepada Allah	85
Jadual 4.8 : Amalan akhlak pelajar	86
Jadual 4.9 : Wajib kita beradab antara sesama ahli keluarga.	87
Jadual 4.10 : Dibenarkan berbual-bual tentang hal dunia ketika berada dalam masjid.	88
Jadual 4.11 : Keberkesanan Pendidikan Akhlak	89

SENARAI SINGKATAN

AAI	Adab dan Akhlak Islam
EPRD	Education Planning and Reserach Division
FPN	Falsafah Pendidikan Negara
Hal	Halaman
JPNS	Jabatan Pealajar Negeri Sembilan
KBSR	Kurikulum Baru Sekolah Rendah
KBSR	Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah
KBSM	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KPM	Kementerian Pelajaran Malaysia
MCKK	Malay College Kuala Kangsar
P&P	Pengajaran dan Pembelajaran
PIN	Pelan Intergriti Nasional
s.a.w.	<i>Sallallah 'alayhi wa salam</i>
SPSS	<i>Statistical Package For the Social Sciences (SPSS)</i>
s.w.t.	<i>Subha nahu wa taala</i>
t.c.	tanpa cetak
t.t.	tanpa tarikh
U.K.M	Universiti Kebangsaan Malaysia
U.M	Universiti Malaya

SENARAI LAMPIRAN

- LAMPIRAN A : Surat Pengesahan Tajuk Disertasi
- LAMPIRAN B : Surat akuan Menjalankan Penyelidikan
- LAMPIRAN C : Surat Kebenaran Menjalankan Penyelidikan
EPRD
- LAMPIRAN D : Surat Kebenaran JPNS
- LAMPIRAN E : Borang Soal Selidik
- LAMPIRAN F : Sukatan Pelajaran KBSM
- LAMPIRAN G : Huraian Sukatan Pelajaran Tingkatan 1, 2, 3
- LAMPIRAN H : Senarai Sekolah Menengah Kebangsaan
Daerah Seremban
- LAMPIRAN I : Peta Daerah Seremban dan Negeri Sembilan

TRANSLITERASI

Abjad	Transliterasi	Arab	Transliterasi
ء, ا	a, '(Hamzah)	س	s
ب	b	ش	sh
ت	t	ص	s
ث	th	ض	d
ج	j	ط	t
ح	h	ظ	z
خ	kh	ع	'
د	d	غ	gh
ذ	dh	ف	f
ر	r	ق	q
ز	z	ك	k

Arab	Transliterasi	Arab	Transliterasi
ل	l	و	w
م	m	ه	h
ن	k	ي	y

Vokal Panjang

آ	:	ā
و	:	ū
ى	:	ī

Vokal Pendek

َ	(fathah):	a
ُ	(dammah):	u
ِ	(kasrah):	i

Diftong

او	:	aw
اي	:	ay
يى	:	iy/ī
وو	:	uww

Transliterasi Huruf Arab ke Rumi adalah Berpandukan Gaya Dewan 1990, Sebuah Panduan Kerja Penerbitan DBP, Kementerian Pendidikan Malaysia, cet. 1, edisi 2, hal : 135 - 136

ISI KANDUNGAN

	Halaman
HALAMAN JUDUL	ii
PENGAKUAN KEASLIAN	iii
ABSTRAK	iv
ABSTACT	v
PENGHARGAAN	vi
SENARAI JADUAL	vii
SENARAI SINGKATAN	viii
SENARAI LAMPIRAN	ix
TRANSLITERASI	x
ISI KANDUNGAN	xi
BAB I PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar belakang masalah	1
1.2.1 Pendidikan Islam Di Sekolah	1
1.2.2 Keruntuhan akhlak	4
1.3 Pernyataan Masalah	7
1.4 Objektif Kajian	10
1.5 Kepentingan Kajian	10
1.6 Skop Kajian	12
1.7 Lokasi Kajian	13
1.8 Definisi Operasi	16
1.9 Kajian Literatur	19
1.10 Kesimpulan	24
BAB II LANDASAN TEORI KEBERKESANAN	
PENDIDIKAN AKHLAK	
2.1 Pengenalan	28

2.2	Konsep Akhlak Dalam Islam	27
	2.2.1 Pengertian Akhlak	28
	2.2.2 Ciri-ciri Akhlak Islam	31
	2.2.3 Sumber Akhlak Islam	34
2.3	Pendidikan Akhlak	39
	2.3.1 Pendidikan Akhlak Mengikut Islam	40
	2.3.2 Pendidikan Akhlak Dalam KBSM	48
2.4	Keberkesanan Dalam Pendidikan	56
	2.4.1 Pengetahuan	56
	2.4.2 Sikap	56
	2.4.3 Amalan	57
2.5	Kesimpulan	58
BAB III	METODOLOGI PENYELIDIKAN	59
3.1	Pengenalan	59
3.2	Reka Bentuk Kajian	60
3.3	Populasi Dan Sampel Kajian	63
3.4	Instrumen Kajian	65
	3.4.1 Kajian Rintis	69
	3.4.2 Keesahan dan Kebolehpercayaan	70
3.5	Prosedur Pengumpulan Data	71
3.6	Prosedur Analisis Data	73
3.7	Kesimpulan	74
BAB IV	DAPATAN KAJIAN	
4.1	Pengenalan	76
4.2	Pengetahuan Tentang Akhlak	77
4.3	Sikap Pelajar Terhadap Akhlak	81
4.4	Amalan Akhlak Pelajar	85
4.5	Keberkesanan Pendidikan Akhlak	88
4.6	Kesimpulan	89

BAB V	Perbincangan Dan Penutup	90
5.1	Pengenalan	90
5.2	Ringkasan Kajian	90
5.3	Perbincangan Dapatan Kajian	91
5.4	Implikasi Kajian	93
5.5	5.5.1 Ibu bapa	93
	5.5.2 Guru-guru Pendidikan Islam	96
	5.5.3 Sekolah	98
	5.5.4 Kementerian Pelajaran Malaysia	99
5.6	Cadangan Kajian Lanjutan	100
5.7	Rumusan	102
BIBLIOGRAFI		103
	Bahasa Melayu	103
	Bahasa Arab	106
	Bahasa Inggeris	107
	Disertasi, Prosiding, Koleksi Seminar	107
	Ensaiklopedia, Jurnal, Kamus, Surat Khabar	109
	Temubual	110
LAMPIRAN		111

BAB 1

1.1 PENGENALAN

Pendidikan Akhlak merupakan salah satu bidang yang penting dalam Pendidikan Islam, sama ada Pendidikan Islam KBSR ataupun KBSM. Ini jelas tercatat di dalam matlamat sukatan pelajaran KBSM Pendidikan Islam. Matlamat tersebut menyebut bahawa Pendidikan Islam adalah untuk menghasilkan muslim yang berilmu, beriman, berketerampilan, beramal soleh, beradab dan berakhlak mulia berdasarkan al-Quran dan al-Sunnah (KPM 2002). Justeru kajian ini bertujuan untuk meneliti keberkesanan pendidikan akhlak di sekolah menengah di daerah Seremban bagi memastikan matlamat KBSM Pendidikan Islam itu tercapai.

Bab satu ini akan membincangkan tentang latar belakang masalah, pernyataan masalah, objektif kajian, skop kajian, kepentingan kajian, lokasi kajian dan kajian-kajian lepas yang berkaitan dengan keberkesanan pendidikan akhlak di sekolah menengah dari persepektif pelajar.

1.2 LATAR BELAKANG MASALAH

1.2.1 Pendidikan Islam di Sekolah

Pendidikan merupakan mekanisme yang amat penting dalam perkembangan sesebuah negara. Perkembangan dan kemajuan sesebuah negara bergantung kepada penguasaan bidang ilmu dalam pelbagai bidang. Namun begitu, kefahaman masyarakat dan penerusan sesebuah tamadun tidak cukup setakat kemajuan

pendidikan kebendaan semata-mata. Justeru, dalam menghadapi masa akan datang, kefahaman kerohanian dan kejiwaan amat perlu diterapkan dan ditingkatkan. Nilai-nilai kerohanian dan akhlak yang terhasil melalui sistem pendidikan berupaya membentuk satu identiti diri dan bangsa yang mempunyai kefahaman yang cukup untuk menghadapi segala ancaman baik ancaman dalam diri sendiri dan juga luaran.

Bidang akhlak merupakan salah satu daripada bidang-bidang yang wajib dipelajari dalam Pendidikan Islam. Manakala Pendidikan Islam pula adalah salah satu daripada mata pelajaran teras dalam sistem pendidikan di Malaysia (KPM 2002). Dari segi prestasi, Pendidikan Islam sentiasa berjaya memperolehi keputusan yang cemerlang dalam peperiksaan umum di bawah kendalian Kementerian Pelajaran Malaysia. Secara langsung menggambarkan pelajar-pelajar yang telah memperoleh kelulusan dan keputusan yang cemerlang dalam peperiksaan ini semestinya mempunyai nilai intelek dan akhlak yang terpuji.

Pendidikan Islam telah berkembang pada awalnya sejak perkembangan dan penyebaran Islam di Tanah Melayu. Perkembangan berlaku secara tidak formal kerana dilaksanakan di rumah-rumah guru agama, di sekolah-sekolah pondok dan di madrasah-madrasah. Menurut Abdullah Munsyi dalam hikayatnya, bahawa pada peringkat awal kanak-kanak diajar membaca dan menulis dan kemudian apabila kanak-kanak itu sudah boleh membaca dan menulis maka barulah kanak-kanak ini disuruh oleh ibu bapa mereka mengaji *al-Qur'an* pada guru-guru yang berkeelayakan dan berkebolehan (Din, 1988)¹

¹SobriSalamon dan Haron Din, (1988), *Masalah Pendidikan Islam di Malaysia*, Kuala Lumpur : Al-Rahmaniah, Cetakan Kedua, h. 16 (Rujuk Abdullah Munsyi, (1953) Hikayat Abdullah, Jakarta : Penerbitan Jembatan, t.c., h. 18-46)

Pengajaran Pendidikan Islam di sekolah rendah bermula hasil daripada jawatankuasa yang telah ditubuhkan pada tahun 1956 dikenali sebagai Penyata Razak. Dalam Penyata Razak ini telah mengemukakan beberapa cadangan khas untuk memperbaiki dasar pelajaran termasuk pelajaran Pendidikan Islam. Berkaitan dengan pelajaran Pendidikan Islam, jawatankuasa tersebut telah mencadangkan “kami cadangkan di dalam barang mana sekolah jika muridnya tidak kurang daripada 15 orang yang beragama Islam, pelajaran agama yang diberi kepada mereka itu hendaklah dengan belanja kerajaan”.

Cadangan ini telah diterima oleh kerajaan berserta cadangan-cadangan yang lain berkaitan dengan Pendidikan Islam iaitu :

1. Dalam sebuah sekolah bantuan kerajaan jika terdapat 15 orang murid atau lebih yang beragama Islam murid-murid itu hendaklah diajar Agama Islam.
2. Pelajaran Agama Islam hendaklah diajar sekurang-kurangnya dua jam seminggu dalam waktu pelajaran umum sekolah.
3. Guru-guru yang mengajar pelajaran Agama Islam mestilah terdiri daripada mereka yang dibenarkan oleh pihak berkenaan negeri.
4. Lembaga Pengurus Sekolah atau Pengelola Sekolah hendaklah membuat persediaan yang sepatutnya bagi mengadakan pelajaran Agama Islam dengan syarat Lembaga Pengurus atau Pengelola dua buah sekolah atau lebih membuat persediaan bersama bagi pengajaran tersebut kepada murid Islam dalam sekolah mereka.

Jawatankuasa ini juga telah mencadangkan supaya diadakan Tulisan Jawi bagi pelajar-pelajar Islam. Apabila semua cadangan jawatankuasa ini dibentangkan

di Parlimen, kerajaan telah bersetuju menerima cadangan-cadangan tersebut dan di maktubkan dalam Seksyen 49, Ordinan Pelajaran 1957.

Setelah tiga tahun ordinan ini dilaksanakan di sekolah kerajaan, ternyata pelajaran Pendidikan Islam telah diiktiraf oleh semua pihak. Pelajaran Pendidikan Islam telah di senaraikan dalam Peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran dalam kumpulan A (iii) dan Peperiksaan Sijil Pelajaran Persekutuan Tanah Melayu dalam kumpulan A (ii).

Walau bagaimanapun, pihak sekolah menghadapi masalah kewangan dalam melaksanakan proses pembelajaran Pendidikan Islam ini. Ini kerana dalam Ordinan Pelajaran tidak dinyatakan sama ada Pelajaran Pendidikan Islam ini dibiayai oleh Kerajaan Pusat atau Kerajaan Negeri.

Keadaan ini telah mendorong Jawatankuasa Penyemak Dasar Pelajaran 1960 atau lebih dikenali dengan Penyata Rahman Talib untuk mengkaji semula sistem Pendidikan Islam ini. Jawatankuasa ini telah mengesyorkan agar Pelajaran Pendidikan Islam disediakan di semua sekolah bantuan yang mempunyai murid Islam tidak kurang daripada 15 orang. Jawatankuasa ini juga telah mengesyorkan supaya perbelanjaan untuk melaksanakan pengajaran Pelajaran Pendidikan Islam di sekolah dibiayai bersama antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri.

1.2.2 Keruntuhan akhlak

Salah satu aset berharga dan agen penggerak kemajuan negara pada masa hadapan ialah golongan remaja yang keseluruhannya terdiri daripada para pelajar. Ini menunjukkan bahawa peranan dan sumbangan pelajar sangat diharapkan bagi

memastikan kesinambungan pembangunan yang dinikmati kini. Persoalan akhlak khususnya persoalan keruntuhan akhlak semakin berleluasa dari masa ke semasa (rujuk jadual 1.1). Masyarakat kini telah didedahkan dengan pelbagai masalah keruntuhan akhlak yang tidak sihat seperti mendera, membuang anak, merogol, ponteng sekolah, mengambil dadah, merokok, mencuri, lari dari rumah, gaya hidup *skin head*, *skin girl*, *grunge*, *punk* dan sebagainya (Farihah Hussin, 2006)².

Fenomena kegawatan sosial dalam kalangan pelajar yang semakin berleluasa telah membimbangkan banyak pihak. Hal ini dapat dibuktikan oleh suatu kajian yang dilakukan oleh tokoh akademik universiti bagi pihak Kementerian Belia dan Sukan pada tahun 1994 berkenaan dengan tingkah laku lepak dalam kalangan remaja menunjukkan remaja secara purata menghabiskan 16.3 jam seminggu membuang masa dengan berkumpul dengan rakan-rakan di tempat awam (Samsudin Abdul Rahim, 1995).³ Justeru, kajian yang menjurus kepada aspek pembangunan akhlak amat diperlukan.

Namun begitu perkembangan mutakhir yang dilaporkan oleh media massa menunjukkan suasana masyarakat yang semakin resah dan bimbang dengan kejadian jenayah dan salah laku yang semakin kronik. Jenayah seperti bunuh, rogol, samun, merusuh, mencuri dan kesalahan lain semakin meningkat. Kes jenayah yang membabitkan anak muda juga meningkat. Jumlah tangkapan pelajar berumur antara 13 tahun hingga 18 tahun juga turut mencatatkan peningkatan. Statistik menunjukkan, bagi sepanjang tahun 2006, sejumlah 1,836 kes jenayah dilaporkan

²Farihah Bt. Hussin (2006), *Keruntuhan Akhlak dikalangan Remaja*, Satu kajian di Alor Setar UM. Hal. 32

³ Prof. Madya Dr. Samsudin Abdul Rahim (Rahim, 1995), *Isu Remaja dan Gejala Sosial : Potensi Peranan Komunikasi Pembangunan*, Kertas Kerja Seminar Kebangsaan Gejala Sosial di Universiti Utara Malaysia pada 1-3 Januari 1995, hal. 124

dengan 3,383 pelajar ditahan. Angka itu meningkat sebanyak 382 kes kepada 2,218 kes yang menyaksikan seramai 3,725 pelajar ditahan pada tahun 2007 (PDRM:2007).

Jadual 1.1 Statistik Kes Juvana 2006 - 2010

Negeri	2006	2007	2008	2009	2010
Johor	851	972	489	617	454
Kedah	899	441	526	311	460
Kelantan	247	189	197	215	229
Melaka	284	293	159	196	162
Negeri Sembilan	308	197	170	181	214
Pahang	25	362	423	431	368
Perak	396	494	381	264	325
Perlis	140	159	125	158	92
Pulau Pinang	439	434	383	334	332
Sabah	0	326	212	113	46
Sarawak	228	335	88	28	89
Selangor	911	1114	736	562	138
Terengganu	509	327	218	242	411
WP Kuala Lumpur	718	1099	1424	192	158
WP Labuan	0	21	34	18	6
Jumlah	5955	6763	5562	3862	3484

sumber: Harian Metro 8 Mei 2011

Dato' Dr. Ismail Ibrahim dalam satu tulisannya menjelaskan bahawa masyarakat Malaysia perlu menitikberatkan dan mengamalkan nilai-nilai murni dalam kehidupan atau dengan kata lain membangunkan akhlak remaja khususnya menerusi institusi keluarga, pendidikan sekolah, badan-badan kerajaan dan media massa (Ismail Ibrahim, 1996)⁴

Remaja merupakan pewaris yang akan menjana kehidupan masyarakat pada masa akan datang di samping menjadi aset penting kepada negara. Dalam proses pembangunan mereka akan menghadapi cabaran yang melibatkan mental dan

⁴ Dato' Dr. Ismail Ibrahim (1996), *Penyakit Sosial Yang Perlu Diawasi*, Kuala Lumpur, Institut Kefahaman Islam Malaysia, hal.98

fizikal. Faktor inilah yang akan membentuk keperibadian mereka dalam menjalani kehidupan. Pendidikan yang sempurna di samping hubungan kekeluargaan secukupnya amat diperlukan untuk mereka mengharungi cabaran yang ditempuh sepanjang kehidupan mereka.

Isu keruntuhan akhlak amat berleluasa pada masa kini. Nilai-nilai murni yang disanjung oleh masyarakat Melayu secara turun-temurun telah dipandang sepi. Institusi pendidikan secara formal seperti sekolah dan pusat pengajian tinggi memainkan peranan penting dalam pendidikan anak-anak. Hal ini merupakan kesinambungan tugas dan matlamat keluarga. Mereka bukan sekadar mewarisi dan melengkapkan diri dengan pelbagai keilmuan Islam secara mendalam, bahkan mestilah mempraktikkan secara yang lebih mendalam lagi. Ia akan lebih berkesan lagi kerana memiliki ilmu yang disertakan dengan amal akan membentuk diri bagi mencapai tahap keimanan yang sempurna, warak dan bertakwa.

Perubahan yang pesat dalam pembangunan negara dan kehidupan masyarakat kini merupakan kesan daripada kemajuan sains teknologi. Oleh yang demikian, tidak dapat dinafikan bahawa masalah akhlak pelajar kini merupakan masalah yang kompleks dan memerlukan perhatian serius bagi menanganinya.

1.3 PERNYATAAN MASALAH

Fenomena ini mencerminkan bahawa sebahagian anggota masyarakat kita sedang terbabit secara langsung dalam melahirkan anggota masyarakat yang berwajah akhlak yang buruk. Persoalan faktor penyebab berlakunya masalah keruntuhan

akhlak ini sering bermain dalam kotak fikiran pengkaji. Pelbagai sebab atau faktor dikatakan wujud penyebab utama berlakunya masalah ini seperti pengaruh daripada rakan, ingin mencuba, kurangnya kasih sayang, pengetahuan agama yang lemah, perceraian, terlalu dimanjakan dan sebagainya. Oleh sebab itu, pengkaji amat berminat dengan tajuk ini untuk mengkaji sejauh mana kebenarannya menggunakan metode-metode tertentu.

Tumpuan utama pengkaji ialah remaja yang bersekolah dan tinggal di taman-taman sekitar bandar daerah Seremban. Mereka ini merupakan responden kepada pengkaji bagi menjawab segala persoalan yang sentiasa bermain dalam kotak fikiran pengkaji. Adalah menjadi tanggungjawab bersama untuk menangani masalah keruntuhan akhlak ini demi menjaga keharmonian masyarakat dan generasi akan datang.

Haji Ismail Ali (1993) menyatakan bahawa mata pelajaran Pendidikan Islam bukan sahaja bertujuan untuk menumpukan sahsiah dan peribadi dewasa semata-mata tetapi mestilah merangkumi semua peringkat umur yang bermula dari peringkat bawahan lagi (Ismail Ali, 1993)⁵. Mata pelajaran akhlak dalam Pendidikan Islam merupakan salah satu daripada mata pelajaran utama dalam sistem pendidikan di Malaysia di mana merupakan pelajaran wajib bagi pelajar-pelajar Islam. Ditinjau dari segi prestasi di atas kertas, pelajar-pelajar telah memperoleh kelulusan dan keputusan yang cemerlang dalam peperiksaan, namun apa yang berlaku masalah keruntuhan akhlak masih berlaku dan semakin serius. Isu-isu masalah sosial dalam masyarakat yang semakin kronik khususnya keruntuhan akhlak remaja, memberi petanda

⁵Haji Ismail Ali, (1993), Pendidikan Islam di Kalangan Orang Dewasa : Dalam Ismail Abdul Rahman, Abdul Aziz @Ahmad Mohamed dan Mohamed Yassin Muda (Pnyt.), Isu-isu Pendidikan Islam di Malaysia: Cabaran dan Harapan, Yayasan Terengganu, Kolej Agama Sultan Zainal Abidin, hal. 82-83

perlu dilakukan kajian untuk melihat keberkesanan pendidikan Islam khususnya pendidikan akhlak di sekolah.

Saranan Sarimah et al (2011)⁶ kepada guru dan pentadbir sekolah perlu peka terhadap penghayatan akhlak Islam yang berbeza bagi setiap individu pelajar, menunjukkan pendidikan akhlak mengalami kelemahan yang perlu diberi perhatian oleh semua pihak. Saranan Sarimah et al (2011) lagi, guru seharusnya memberi perhatian serius untuk memaksimumkan penghayatan akhlak Islam pelajar. Secara jelas saranan ini mengisyaratkan bahawa terdapat masalah dalam sistem pendidikan akhlak.

Tambahan pula Khalim & Wan Zulkifli (2009)⁷ dalam kajiannya menyenaraikan bahawa antara faktor berlakunya masalah disiplin ialah pengajaran guru yang membosankan dan ini termasuk pengajaran Pendidikan Islam.

Justeru daripada permasalahan yang timbul ini telah mencetuskan satu idea untuk mengkaji tentang keberkesanan pendidikan akhlak dalam kalangan pelajar khususnya kepada pelajar-pelajar menengah rendah di daerah Seremban. Sehubungan itu, beberapa persoalan perlu diteliti dan dihuraikan untuk menjawab permasalahan ini. Persoalan tersebut ialah:

1. Apakah tahap pengetahuan akhlak pelajar Sekolah Menengah di Daerah Seremban?

⁶ Sarimah Mokhtar, Mohd Kashfi Mohd Jailani, Ab. Halim Tamuri, Kamarulzaman Abdul Ghani (2011). Kajian Persepsi Penghayatan Akhlak Islam dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah Di Selangor. *GJAT*. December 2011.vol 1 issue 1. hal 71-77

⁷ Khalim Zainal & Wan Zulkifli Wan Hassan (2009) Pendekatan Islam dalam menangani masalah disiplin tegar dalam kalangan pelajar sekolah : Satu Kajian Kes. *Journal of Islamic and Arabic Education* 1(2) 2009, 1-14

2. Apakah sikap pelajar Sekolah menengah di daerah Seremban terhadap pendidikan akhlak?
3. Bagaimanakah amalan akhlak pelajar sekolah menengah di daerah Seremban?

1.4 OBJEKTIF KAJIAN

Penulis memilih kajian ini adalah bertujuan untuk melihat dengan lebih dekat lagi perjalanan pengajaran dan pembelajaran pendidikan akhlak dalam pendidikan Islam di sekolah-sekolah di bandar dan sekolah-sekolah di luar bandar. Seterusnya penulis juga akan melihat keberkesanan pengajaran ini terhadap pelajar-pelajar Islam di sekolah menengah khususnya menengah rendah. Selain dari tujuan umum yang telah dinyatakan terdapat objektif-objektif lain pemilihan penyelidikan ini iaitu :

1. Menganalisis tahap pengetahuan akhlak pelajar sekolah menengah di daerah Seremban.
2. Mengkaji sikap pelajar sekolah menengah di daerah Seremban terhadap pendidikan akhlak.
3. Meneliti amalan akhlak pelajar Islam sekolah menengah di daerah Seremban.

1.5 KEPENTINGAN KAJIAN

Kajian ini mempunyai beberapa kepentingan iaitu;

1. Pihak Kementerian Pelajaran Malaysia khususnya Jabatan Pendidikan Islam dan Moral akan mendapat gambaran yang jelas terhadap keberkesanan pendidikan

akhlak yang telah diterima oleh pelajar-pelajar sekolah menengah. Diharap dengan kajian ini pihak tertentu akan dapat merangka satu sistem pendidikan akhlak yang lebih efisien dan praktikal agar dapat melahirkan pelajar-pelajar Islam yang bukan sahaja cemerlang dalam akademik tetapi juga cemerlang dalam sahsiah dan peribadi sehingga akhir hayat mereka.

2. Kajian ini juga dapat memberi gambaran kepada guru-guru agama khususnya tentang kaedah pengajaran yang dilaksanakan dan penerimaan para pelajar dan dengan ini guru-guru dapat mengenal pasti kelemahan dan memperbaiki diri atau mengenal pasti kekurangan dan mempertingkatkan kemahiran dalam diri agar pengajaran menjadi lebih menarik dan berkesan.
3. Para pelajar dapat memahami konsep pendidikan akhlak yang sempurna dan yang sebenar sebagaimana yang dituntut dalam Islam. Melalui pendidikan akhlak yang sempurna, para pelajar bukan sahaja dapat mengawal diri daripada perkara yang dilarang malah dapat mencapai kebahagiaan yang menyeluruh meliputi di dunia dan di akhirat.
4. Pihak sekolah juga dapat menyediakan program-program yang membina sahsiah dan peribadi mulia pelajar dari semasa ke semasa khususnya pada hari-hari kebesaran dalam Islam.

1.6 SKOP KAJIAN

Penyelidikan ini pada umumnya adalah untuk mengkaji keberkesanan pendidikan akhlak di peringkat sekolah menengah rendah sahaja iaitu pelajar-pelajar tingkatan 1, 2 dan 3. Namun tumpuan utama kajian ini ialah pelajar tingkatan 3. Tumpuan ini adalah berdasarkan terdapatnya penilaian akhlak untuk tingkatan 3.

Penyelidikan ini ditumpukan di enam buah sekolah di Seremban mewakili sekolah bandar dan sekolah luar bandar. Pemilihan sekolah telah ditetapkan oleh pihak Pejabat Pelajaran Negeri Sembilan. Sekolah-sekolah tersebut adalah seperti berikut, wakil sekolah bandar ialah :

1. NEA 4088 /Sekolah Menengah Kebangsaan Tunku Ampuan Durah Seremban
2. NEA 4093 /Sekolah Menengah Kebangsaan Seri Ampangan Seremban
3. NEA 4107 /Sekolah Menengah Kebangsaan Taman Tuanku Jaafar Seremban

Manakala tiga sekolah mewakili sekolah luar bandar ialah :

1. NEA 4100 /Sekolah Menengah Kebangsaan Senawang Seremban
2. NEA 4110 /Sekolah Menengah Kebangsaan Panchor Seremban
3. NEA 4098 /Sekolah Menengah Kebangsaan Dato' Shahardin Labu

Bagi mendapat jawapan kepada setiap persoalan, sekumpulan pelajar yang mewakili sekolah masing-masing menjadi responden kepada kajian. Di samping itu, juga penulis akan berhubung dengan guru-guru, pihak pentadbiran, pihak jabatan dan pihak-pihak tertentu yang lain untuk mendapat maklumat-maklumat yang sewajarnya.

1.7 LOKASI KAJIAN

Seremban merupakan sebuah daerah di Negeri Sembilan dan merupakan ibu negeri Negeri Sembilan. Seremban merupakan daerah yang keempat terbesar daripada tujuh buah daerah di Negeri Sembilan. Keluasan daerah Seremban ini ialah 14,355.32 hektar (Seremban, 2001)⁸ Terdapat tujuh kawasan yang terletak dalam daerah Seremban iaitu Bandar Seremban, Seremban, Ampangan, Rasah, Pantai, Labu dan Rantau (Seremban, 2001)⁹

Menurut bancian yang dilakukan dalam tahun 2000 jumlah penduduk di Seremban ialah 328 200 orang. Jumlah ini hanyalah 38.6 % peratus sahaja daripada keseluruhan penduduk Negeri Sembilan iaitu 849 800 orang("Laporan Anggaran Penduduk Tahun 2000,")¹⁰ Bilangan ini mengalami pertambahan berbanding pengiraan sebelumnya iaitu 797 900 orang. Kumpulan etnik warganegara di Seremban terdiri daripada Melayu, Cina, India dan lain-lain. Jumlah penduduk di Seremban yang merupakan daerah bagi subjek kajian adalah 439 296 orang,

⁸ Majlis Perbandaran Seremban, (2001), *Draf Rancangan Struktur Majlis Perbandaran Seremban (Pengubahan) 1998-2020*, Seremban : Penerbit Majlis Perbandaran Seremban, t.c., h. 3.1-1

⁹*Ibid.*, h. 1.0-6

¹⁰*Laporan Anggaran Penduduk 2000*, Jabatan Perangkaan Malaysia, h. 6

berbanding keseluruhan penduduk Negeri Sembilan adalah 849 800 orang. Mereka terdiri dari pelbagai bangsa dan kaum. Walau bagaimanapun, bangsa Melayu beragama Islam adalah majoriti berbanding bangsa-bangsa lain.

Pada awalnya, Seremban dikenali sebagai Sungai Ujung yang membawa maksud anak sungai yang kecil yang mengalir dalam dan berbahaya. Penduduk di kawasan Sungai Ujung ini terdiri daripada orang asli yang dikenali dengan gelaran suku biduanda, bersisi dan saka. Mereka ini memperoleh pendapatan melalui hasil pertanian. Perkataan Seremban diambil daripada salah satu permainan yang digemari oleh orang-orang Cina yang menetap di Sungai Ujung pada zaman dahulukala.

Menurut sejarah, Sungai Ujung telah dibuka oleh Sultan yang berasal dari Johor. Selepas itu, barulah Sungai Ujung di datangi oleh orang-orang Melayu daripada Minangkabau secara beramai-ramai. Pemerintah pertama Sungai Ujung bergelar Datuk.

Menurut sejarah lagi, terdapat dua cerita yang telah melahirkan nama Seremban di Seremban i (Abdul Samad Idris, 1968).¹¹ Kedua-dua cerita ini boleh diterima sehinggakan ahli sejarah tidak dapat untuk menetapkan salah satu daripada cerita tersebut yang benar dan munasabah.

1. Apabila orang Cina telah ramai datang ke Sungai Ujung, mereka telah tinggal di kawasan Rasah dan Ampangan. Mereka bekerja sebagai pelombong bijih. Orang-orang Cina ini telah mengupah orang-orang Melayu untuk membuat empangan air. Beremban empangan ini selalu roboh kerana air bah. Oleh yang demikian orang-orang Melayu sering

¹¹ Abdul Samad Idris, (1968), *Negeri Sembilan dan Sejarahnya*, Kuala Lumpur : Penerbitan Utusan Melayu Berhad, h. 54

sahaja disuruh oleh orang-orang Cina untuk membaiki beremban empangan yang pecah ini. Telah dikatakan atas dasar inilah tempat ini di namakan Seremban diambil daripada perkataan Beremban.

2. Ekoran daripada orang-orang Cina yang ramai menetap di Sungai Ujung telah wujud satu pasar di hadapan perhentian keretapi. Pasar ini digunakan untuk bertukar-tukar barang dan membeli-belah. Di pasar ini jugalah telah dijadikan tempat bersuka-ria dengan berbagai-bagai jenis permainan judi. “Seremban” ialah satu daripada pelbagai jenis permainan yang digemari ketika itu.

Sebagaimana yang terdapat dalam Kamus Dewan “Seremban” ialah sejenis permainan kanak-kanak yang menggunakan batu-batu kecil. Permainan ini pada dasarnya menggunakan batu-batu kecil tetapi pada zaman dahulu permainan ini telah dijadikan permainan untuk pertaruhan. Mereka yang menang akan memperoleh banyak barang-barang pertaruhan. Implikasi daripada permainan inilah maka kawasan ini telah dinamakan Seremban.

Berdasarkan cerita-cerita yang telah dikemukakan, dapatlah dibuat kesimpulan bahawa perkataan Seremban diambil daripada cerita kedua yang dapat dilihat daripada dua sudut. Sudut yang pertama ialah ejaan perkataan yang sama berbanding dengan perkataan beremban yang berbeza ejaan pada awal perkataan dan sudut yang kedua adalah kerana lumrah orang-orang Cina ketika itu yang suka kepada hiburan selepas penat bekerja melombong bijih dan salah satu hiburannya adalah dengan berjudi.

1.8 DEFINISI OPERASI

a. Keberkesanan

Keberkesanan berasal dari perkataan kesan yang bererti mendatangkan suatu pengaruh kepada pemikiran, sikap, watak seseorang atau sesuatu golongan seperti mengubah sikap, membangkitkan suatu kecenderungan atau perasaan ("Kamus Dewan Edisi 3," 1994)¹². Dalam *Oxford Advanced Learner's Dictionary* perkataan kesan ditakrifkan sebagai perubahan yang dihasilkan oleh sesuatu sebab (*Oxford Advanced Learners Dictionary, Edisi 4. , 1989*)¹³. Kedua-dua pengertian tersebut mengaitkan ada keadaan perubahan yang berlaku hasil daripada sesuatu tindakan ke atas pemikiran, sikap dan watak. Keberkesanan dalam kajian ini adalah merujuk kepada keberkesanan pendidikan akhlak ke atas pelajar-pelajar sekolah menengah di kawasan bandar dan luar bandar daerah Seremban.

b. Pendidikan akhlak

Pendidikan akhlak dalam kajian ini merujuk kepada pendidikan akhlak sebagai sub bidang dalam mata Pelajaran Pendidikan Islam yang berpandukan kurikulum KBSM yang menjurus kepada tingkatan 3. Pengertian akhlak dari sudut bahasa ialah sifat, tabiat. Akhlak berasal daripada kata jamak: *khalaqa* (خلق) – *khalqan* (خالقنا) – *akhlak* (أخلاق) yang bererti sifat, tabiat, perangai, budi

¹² Kamus Dewan, Edisi 3, (1994), Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka, hal. 263-264

¹³ Oxford Advanced Learners Dictionary, Edisi 4, (1989), Oxford University Press, hal. 385

pekerti dan adab. Akhlak bererti budi pekerti, tingkah laku, watak atau tabiat (Iskandar, 1996)¹⁴. Perkataan akhlak berasal daripada bahasa Arab iaitu Jama' kepada perkataan khuluq yang membawa maksud sifat semula jadi, tabiat, perangai, kelakuan, kebiasaan dan peradaban yang baik (Saliba, 1978)¹⁵. Ibnu Maskawaih mendefinisikan akhlak ialah sifat yang tertanam dalam jiwa yang mendorongnya untuk melakukan perbuatan tanpa memerlukan pemikiran dan pertimbangan (Maskawayh, 1934)¹⁶.

Akhlak merupakan garis pemisah antara manusia dan haiwan. Jika haiwan memadai dengan naluri untuk membimbingnya kepada kehidupan yang teratur maka manusia memerlukan akhlak untuk memandunya kepada kehidupan yang bermakna dan terurus. Akhlak yang dimaksudkan di sini ialah apa yang terkandung dalam Islam.

Menurut Ibnu Athir, akhlak itu ialah gambaran batin, jiwa atau rohani seseorang yang kemudiannya dilahirkan dalam bentuk perbuatan. Oleh sebab itu, seseorang yang hanya berpura-pura berakhlak baik tidak akan dapat beriltizam dengan sifat-sifat tersebut dan lama kelamaan sifat buruknya akan terzahir juga (Athir, 1963)¹⁷.

¹⁴ Dr. Teuku Iskandar, (1997), Kamus Dewan Edisi Baru, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka, hal. 15

¹⁵ Jamil Saliba, (1978), al-Mu'jam al-Falsafi, Jilid 1, Mesir, Dar al-Kitab al-Misri, hal. 539

¹⁶ Ibnu Maskawayh, (1934), Tahdhib al-Akhlaq Wa Ta'thir al-Araq, Mesir, al-Maba'ah al-Misriyyah, hal. 40

¹⁷ Ibn al-Athir, (1963), al-Nihayah fi Gharib al-Hadith Wa al-Athar, Juzuk 2, Riyadh, al-Maktabah al-Islamiyyah, hal. 70

Menurut Kamus Am, akhlak bererti budi pekerti, watak dan tabiat (Puteh, 1997)¹⁸. Menurut Bahasa Inggeris perkataan yang hampir sama dengan akhlak ialah moral iaitu sesuatu yang berkenaan dengan perangai betul dan salah serta perbezaan antara perkara baik dan buruk (Quirk, 1987)¹⁹. Chambers Dictionary juga memberi makna moral sebagai sesuatu yang berkaitan dengan perangai atau tingkah laku baik mahupun buruk (Kirkpatrick, 1983)²⁰.

Akhlak menurut Al-Ghazali ialah sifat yang ditanam dalam jiwa, muncul daripadanya perbuatan yang mudah tanpa memerlukan pertimbangan fikiran. Jika yang lahir perbuatan baik dan diiktiraf akal serta syarak, maka dipanggil akhlak yang baik begitulah sebaliknya dinamakan akhlak yang buruk (Ghazali, 1967)²¹.

Justeru, pendidikan akhlak yang berkesan adalah perlu untuk pembangunan akhlak. Ia membabitkan usaha-usaha atau kegiatan untuk memajukan, mempertingkatkan, membangunkan atau mengembangkan sikap dan kelakuan melalui proses peralihan untuk menuju ke arah norma amalan yang mencapai kebaikan di dunia dan di akhirat.

¹⁸ Dr. Othman Puteh, (1997), Kamus Am, Kuala Lumpur, Crescent News Sdn. Bhd., hal. 15

¹⁹ Quirk, Sir Randolph, (1987), Longman Dictionary of Contemporary English, London, Longman, hal. 677

²⁰ Kirkpatrick, E.M., (1983), Chambers 20th Century Dictionary, Edinburgh, W&R Chambers, Ltd, hal. 820

²¹ al-Imam Abi Hamid Muhammad bin Muhammad al-Ghazali, (1967), Ihya' Ulum al-din, Juzuk 3, Kaherah, Muassasah al-Jabla Wa al-Syawkah, hal. 68

1.9 KAJIAN LITERATUR

1. Khatijah binti Endut (Endut, 1996), Keberkesanan Nilai-nilai Pendidikan Islam terhadap aktiviti-aktiviti Kokurikulum, satu Kajian kes di Sekolah Menengah Kebangsaan Convent Kajang, Tesis Sarjana Pendidikan UKM.

Kajian ini menunjukkan bahawa keberkesanan nilai-nilai Pendidikan Islam ke atas aktiviti ko-kurikulum. Dapatan menunjukkan bahawa pengamalan pelajar dalam menjalankan perintah Allah seperti solat dan menutup aurat didapati masih pada tahap yang tidak memuaskan dan rendah. Kajian menunjukkan bahawa 58% daripada pelajar mengaku bahawa mereka tidak menunaikan solat.

2. Roziah binti Hamid (Hamid, 2000), Satu Kajian Tentang Amalan dan Penghayatan Islam dalam Pendidikan Islam KBSM dalam kalangan pelajar Tingkatan 4, Sekolah Menengah Kebangsaan Dato' Dol Said, Alor Gajah, Melaka, Tesis Sarjana Pendidikan, Fakulti Pendidikan UKM.

Dalam kajian terhadap amalan dan penghayatan Islam dalam Pendidikan Islam KBSM dalam kalangan 40 pelajar tingkatan 4, didapati bahawa 29 orang pelajar sentiasa menunaikan solat lima waktu manakala 11 orang lagi menyatakan kadang-kadang. Namun timbul persoalan daripada pengkaji secara teorinya pelajar memahami kewajipan solat lima waktu tetapi tidak melaksanakannya secara praktikal.

3. Fathiyah binti Mohd Fakhruddin (Fakhruddin, 2002), Pembentukan Akhlak Remaja Menurut Al-Quran, Kajian Tentang Pendekatannya Terhadap Pelajar Tingkatan 4 di Sekolah Menengah Ampang, Selangor, Bahagian Pengajian Bersama Akademi Pengajian Islam, UM, Kuala Lumpur

Bersandarkan kepada tesis ini masalah akhlak di sekolah melibatkan perkara kecil dan ringan hingga membawa kepada masalah yang serius dan dikategorikan sebagai jenayah. Masalah tersebut berlaku dengan sebab beberapa faktor utama iaitu persekitaran, media massa, latar belakang ibu bapa, rakan, guru, serta memerlukan pendekatan yang berkesan bagi membangunkan akhlak mereka. Pendekatan yang berkesan bagi membangunkan akhlak remaja ialah apa yang disarankan oleh al-Quran meliputi metod teladan, nasihat, latihan, galakan dan metod hukuman sebagai pilihan metod terakhir.

4. Mohd Arip bin Kasmoo (Kasmoo, 2003), Iktibar dari Sistem Pendidikan Barat Memperkasakan Pendidikan Negara, Pengkaedahan Pengajaran Pendidikan Islam Antara Tradisi dan Inovasi, Fakulti Pendidikan UKM, Prosiding Wacana Pendidikan Islam Siri 3.

Dalam kajian yang berkaitan pelaksanaan amalan wajib dalam kalangan pelajar-pelajar tingkatan 1 hingga 5 di sekolah agama berasrama penuh mendapati bahawa pelajar-pelajar yang tidak pernah meninggalkan solat lima waktu ketika berada di rumah bagi tingkatan 1 ialah 47.2%, tingkatan 2 ialah 21.7%, tingkatan 3 ialah 34%, tingkatan 4 ialah 50.8% dan

tingkatan 5 ialah 46%. Ini menunjukkan bahawa tahap pelaksanaan solat fardhu dalam kalangan pelajar adalah pada tahap yang rendah sedangkan pelajar-pelajar tersebut merupakan pelajar sekolah agama berasrama penuh.

5. Jasmin binti Jasman (Jasman, 2003) Amalan Menutup Aurat dalam kalangan Remaja: Kajian di Sekolah-sekolah Menengah di sekitar Zon Gombak

Hasil kajian ini telah mendapati bahawa :

- a. Kebanyakan remaja Islam dalam sampel ini sudah menerima pendedahan awal Pendidikan Islam sebelum melangkah ke alam remaja. Ini menunjukkan ibu bapa dan masyarakat peka terhadap kepentingan Pendidikan Islam pada awal usia.
- b. Kefahaman dan pengetahuan pelajar mengenai aurat
 - i. Pelajar lelaki yang pernah bersekolah agama 100% mengetahui pengertian aurat berbanding dengan pelajar lelaki yang mendapat pendidikan agama di Sekolah Kebangsaan 88.89%.
 - ii. Pelajar perempuan yang pernah bersekolah agama menunjukkan sebilangan kecil tidak memahami maksud aurat 3.12% dan peratusan bagi pelajar perempuan yang tidak mengetahui pengertian aurat dalam Islam yang tidak pernah sekolah agama terus meningkat sebanyak 4.36%.

Dapatan kajian, perbezaan jantina dan pendidikan menghasilkan perbezaan kefahaman terhadap sampel kajian. Perempuan masih tidak jelas tentang definisi aurat, ini kemungkinan disebabkan mereka mudah terdedah dengan pengaruh fesyen yang menampilkan kecantikan yang merupakan perkara asas yang lumrah tambahan anggota perempuan lebih rumit berbanding lelaki.

Kesimpulannya, tahap pemahaman responden mengenai kewajipan menutup aurat memuaskan. Keraguan mengenainya mungkin terhasil daripada pertentangan budaya setempat dan pengetahuan.

6. Hafidzah binti Mohd Shah (Shah, 2004), Faktor-faktor yang Mempengaruhi pelajar Meninggalkan Solat, Satu Kajian di Daerah Segamat Johor, Fakulti Pendidikan UKM

Bedasarkan kajian ini faktor-faktor yang mempengaruhi pelajar meninggalkan solat ialah rakan sekolah, persekitaran, diri dan keluarga. Secara keseluruhannya pelajar menyedari akan pentingnya solat tetapi masih belum melakukannya dengan sempurna.

7. Nurhapizah binti Mohd Burhan (Burhan, 2006), Pembangunan Akhlak Pelajar Islam di Triang, Pahang, Jabatan Dakwah dan Pembangunan Insan, Akademi Pengajian Islam, UM

Hasil dapatan kajian akhlak pelajar-pelajar Islam di Mukim, Triang berada pada tahap kurang memuaskan. Punca masalah akhlak disebabkan oleh faktor keluarga, guru, rakan-rakan, diri sendiri, suasana persekitaran dan media. Pelbagai program membangunkan akhlak pelajar yang semakin merosot telah disusun oleh pelbagai pihak yang terdiri daripada ibu bapa, guru, ahli jawatan kuasa masjid, ahli jawatan kuasa kampung dan badan-badan kerajaan namun sambutannya kurang menggalakkan kerana pelajar mempunyai tanggapan jemu terhadap program-program yang dijalankan.

Isu pengabaian akhlak perlu dilihat sebagai isu nasional dan perlu ditangani oleh semua pihak kerana membabitkan remaja Melayu Islam yang merupakan barisan pelapis negara ke arah menjadikan negara Malaysia sebagai orang Islam yang disegani di pentas antarabangsa. Kajian tentang remaja telah menarik minat ramai sarjana dan pengkaji. Namun kebanyakan kajian lebih tertumpu kepada masalah remaja dan gejala sosial. Fenomena ini mendorong penulis untuk membuat kajian tentang akhlak dalam kalangan pelajar bagi mengetahui sejauh mana keberkesanan dan penghayatan pelajar terhadap pembelajaran akhlak dalam membentuk tingkah laku dan amalan seharian mereka.

Pelajar dapat mencapai keputusan lulus dalam pelajaran akhlak tetapi gagal menghayati pendidikan akhlak sepenuhnya dalam kehidupan seharian mereka. Pendidikan akhlak di peringkat sekolah bukan bertujuan untuk mendapat keputusan yang lulus yang dicatatkan semata-mata tetapi mempunyai tujuan murni ke arah membentuk pelajar menghayatinya dalam amalan kehidupan seharian.

Kegagalan menghayati nilai hidup merupakan satu masalah penting. Ia perlu diselesaikan segera supaya generasi Islam yang lahir seterusnya menjadi generasi yang mempunyai nilai peribadi yang baik dan berpegang kepada asas agama yang kukuh dalam menghadapi cabaran zaman yang semakin mencabar ke arah kebahagiaan hidup di dunia dan di akhirat. Sekiranya masalah ini dibiarkan akan menimbulkan banyak masalah kepada semua peringkat sama ada individu, keluarga, masyarakat dan seterusnya negara dari semua aspek.

Kesimpulannya, Penulis berpandangan keperluan kepada penghayatan yang betul tidak boleh dipandang ringan jika ingin mewujudkan sistem persekolahan yang ideal. Kepentingan keberkesanan pendidikan akhlak dan penghayatan pelajar atas ilmu yang dipelajari khusus tentang pendidikan akhlak di sekolah menentukan kejayaan objektif dan kurikulum yang dibentuk. Melihat keadaan ini timbullah minat penulis untuk mengkaji tentang keberkesanan pendidikan akhlak dalam kalangan pelajar-pelajar menengah rendah di sekitar bandar dan luar bandar Seremban Negeri Sembilan.

1.10 KESIMPULAN

Kajian tentang keberkesanan pendidikan akhlak di sekolah menengah perlu dilakukan kerana pembentukan akhlak mulia adalah matlamat utama dalam syariat Islam. Pengutusan Rasulullah SAW sendiri ditegas oleh Allah SWT di dalam al-Quran adalah untuk menyempurnakan akhlak. Justeru kajian ini wajar dilaksanakan

untuk memastikan pendidikan akhlak diterima dengan baik serta difahami dan diamalkan oleh seluruh pelajar Islam di Malaysia.

BAB II

LANDASAN TEORI KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK

2.1 PENGENALAN

Rasulullah s.a.w. menegaskan di dalam sunnahnya bahawa manusia dilahirkan dalam keadaan fitrah, ibu bapanya yang akan mencorakkannya. Di sini jelas bahawa tingkah laku atau akhlak adalah dijana oleh manusia itu sendiri sehingga menjadi sebahagian dari dirinya. Islam amat mementingkan akhlak mulia kerana ia membezakan antara insan dan haiwan dari segi tindak-tanduk dan tanggungjawab dalam kehidupan seharian. Akhlak sebagai satu ukuran nilai untuk dijadikan neraca dan panduan dalam hidup ini. Akhlak sebagai lambang keperibadian seseorang khususnya keperibadian seseorang Islam. Seorang raja penyair Arab Ahmad Syauqi dalam sebuah syairnya telah bermadah:

إِنَّمَا الْأُمَمُ الْأَخْلَاقُ مَا بَقِيَتْ
فَإِنْ هَمُّوْا ذَهَبَتْ أَخْلَاقُهُمْ ذَهَبُوا

“Keunggulan bangsa kerana akhlaknya, runtuh akhlak runtuhlah mereka.”

Justeru Bab II ini akan membincangkan tentang konsep akhlak dalam Islam, kaifiat membentuk akhlak mulia yang dianjurkan oleh Islam, dan kedudukan akhlak dalam kurikulum KBSM.

2.2 KONSEP AKHLAK DALAM ISLAM

Allah jadikan manusia sebaik-baik kejadian kerana dikurniakan akal dan petunjuk (wahyu). Manusia tidak boleh mengatur kehidupan berdasarkan akal semata-mata kerana akal mudah dipengaruhi oleh hawa nafsu yang menjadikan manusia menjadi liar dan tidak berakhlak. Oleh itu, diutuskan rasul untuk membawa pengajaran agama bagi membentuk kehidupan manusia supaya berakhlak mulia sebagaimana firman Allah surah al-Ahzab: 21

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ
وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

21. *Sesungguhnya Telah ada pada (diri) Rasulullah itu suri teladan yang baik bagimu (yaitu) bagi orang yang mengharap (rahmat) Allah dan (kedatangan) hari kiamat dan dia banyak menyebut Allah.*

Selain al-Quran, hadis nabi juga ada menyebut tentang akhlak sebagaimana sabda Rasul s.a.w:

إِنَّمَا بَعَثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ

“Sesungguhnya aku diutuskan untuk menyempurnakan akhlak yang mulia.”

Aisyah r.a pernah ditanya tentang akhlak Rasulullah beliau menjawab:

كَانَ خَلْقَهُ الْقُرْآنَ

“sesungguhnya akhlak Rasulullah itu adalah al-Quran”

Kesimpulannya, Islam mempunyai dua sumber utama iaitu al-Quran dan al-Sunnah yang menjadi pegangan ummah sebagai sumber akhlak.

2.2.1 Pengertian Akhlak

a. Mengikut Bahasa

Perkataan akhlak ialah perkataan Arab yang boleh diertikan dari segi bahasanya kepada beberapa pengertian iaitu budi pekerti, budi bahasa, adab sopan, tingkah laku, moral dan sebagainya. Pengertian akhlak dari sudut bahasa ialah sifat, tabiat. Akhlak berasal dari kata jamak: *khalaqa* (خلق) – *khalqan* (خلقا) – *akhlak* (أخلاق) yang bererti sifat, tabiat, perangai, budi pekerti dan adab.

Menurut Kamus Dewan (2002) perkataan akhlak bererti budi pekerti, kelakuan atau tabiat. Dari segi istilah pula, akhlak bermaksud sifat-sifat yang lahir daripada seseorang dengan cara spontan tanpa dibuat-buat sama ada baik atau buruk. Para ilmuan akhlak pula berpendapat bahawa akhlak merupakan sifat semula jadi yang tidak mudah diubah-ubah melainkan dengan didikan dan latihan yang berterusan (Mahmud Rashid, t.t)²²

Yaljan (Miqdad., 1973)²³ menyatakan bahawa perkataan akhlak boleh ditakrifkan melalui sudut bahasa, falsafah dan Islam. Menurut bahasa perkataan akhlak adalah dari perkataan al-khalq yang di dalam asas kesusasteraan Arab bermaksud takdir (kuasa) dan hikmah (kebijaksanaan). Perkataan ini digunakan secara kiasan dalam Al-Quran dengan maksud mengadakan sesuatu dengan kekuasaan dan kebijaksanaan. Menurut kamus Bahasa Arab yang bertajuk al-Mukhith perkataan khuluq bermaksud perangai, tabiat, maruah dan agama dan dalam

²² Mahmud Rashid, MohdSalleh Bin Haji Ashaari, TuminganMarlan (t.t), *Dasar-dasar Pendidikan Islam*, Perusahaan Off Set Bumi Kita, Kuala Lumpur, hal 35

²³YaljanMiqdad (1973), *Al-Ittijah al-Akhlakiah Fi al-Islam*,DirasatMuharannah, Edisi 1, Mesir: Maktab al-Khinaji, hal.42

pertuturan Bahasa Arab perkataan khuluq ialah tabiat dan jama'nya ialah akhlak. Berdasarkan takrif yang telah dinyatakan oleh Yaljan, beliau merumuskan bahawa perkataan akhlak mempunyai tiga makna yang jelas iaitu :

1. Khuluq menunjukkan sifat semula jadi dalam kejadian fitrah manusia.
2. Akhlak juga menunjukkan sifat yang diperoleh seolah-olah dijadikan bersama-sama tabiat.
3. Akhlak mempunyai dua bahagian iaitu rohani dan tingkah laku.

b. Mengikut Istilah

Menurut istilah : kumpulan sifat yang dimiliki oleh seseorang yang melaluinya akan lahir perbuatan baik atau buruk. Akhlak menurut Imam al-Ghazali ialah sifat yang tertanam dalam jiwa seseorang. Darinyalah terbentuknya perbuatan dengan mudah, dengan tidak berkehendakan pertimbangan fikiran terlebih dahulu. Menurut Ibnu Miskawayh akhlak bermaksud keadaan jiwa yang menggerakkan seseorang untuk melakukan perbuatan tanpa pertimbangan fikiran terlebih dahulu.

Perkataan akhlak sering dikaitkan dengan moral dan etika. Sekiranya kita mengkaji istilah-istilah berikut, terdapat beberapa perbezaan bagi menghuraikan pengertian dan konsepnya. Menurut Abu Bakar Jabir al-Jazairi akhlak merupakan satu perkara yang bersemi dalam diri seseorang yang menyebabkan lahirnya perbuatan dan tindakan yang timbul dari kemahuan sendiri sama ada baik mahupun jahat.

Berdasarkan definisi tersebut, akhlak mempunyai makna yang sinonim dengan tabiat. Apabila dikaitkan perkataan akhlak dengan kalimah Islam,

lingkungannya mencakupi segala hubungan manusiawi hingga hubungan manusia dengan makhluk hidup yang lain.

Takrif akhlak daripada sudut falsafah mengandungi pelbagai kecenderungan.

Secara umumnya akhlak atau moral daripada pandangan falsafah bermaksud :

1. Gabungan pemikiran-pemikiran, peraturan-peraturan, adat-adat yang berkaitan dengan hak-hak manusia dan kewajipan antara satu dengan yang lain yang diiktiraf oleh ahli masyarakat secara umum.
2. Akhlak juga merupakan ilmu yang mengkaji sifat-sifat seperti ilmu tingkah laku yang dinamakan sifat-sifat tabiat.

Yaljan juga memberikan definisi akhlak melalui sudut Islam. Akhlak dari sudut Islam membawa maksud permulaan dan kaedah-kaedah peraturan tingkah laku manusia yang digariskan oleh wahyu Allah untuk manusia mengatur kehidupan agar mereka dapat merealisasikan tujuan hidupnya di dunia. Akhlak menurut pandangan Islam mempunyai dua ciri yang jelas iaitu :

1. Ciri-ciri Ilahi yang dikehendaki oleh Allah s.w.t. agar manusia mematuhi dalam kehidupan mereka di dunia dengan jiwa dan hati yang mulia. Dalam hubungan ini, Allah s.w.t. menurunkan peraturan yang patut diikuti oleh manusia melalui wahyu yang diturunkan kepada Rasulullah s.a.w. Manusia dikehendaki mematuhi peraturan-peraturan ini dengan hati, jiwa dan perbuatan-perbuatan mereka.
2. Ciri-ciri manusiawi yang merupakan peraturan-peraturan umum dalam beberapa perkara yang tidak digariskan secara jelas tetapi mempunyai

beberapa ciri umum seperti peraturan berpolitik, sebagai contoh bagaimana seorang hakim harus mentadbirkan Negara (Miqdad., 1973)²⁴.

Imam Al-Ghazali bersandarkan kepada sebuah hadis nabi mentakrifkan akhlak sebagai ilmu untuk menuju jalan ke akhirat yang dapat disebut sebagai ilmu sifat hati dan ilmu rahsia hubungan keagamaan yang kemudian menjadi pedoman untuk akhlak orang-orang yang baik (Bahreisy, 1981)²⁵.

Perkataan akhlak mempunyai perbezaan dengan perkataan moral yang biasa digunakan oleh orang-orang yang bukan beragama Islam. Perkataan akhlak dalam Islam mempunyai sandaran agama sedangkan perkataan moral tidak bersandarkan agama. Moral yang berasal daripada perkataan Latin iaitu *Mores* bermaksud sebagai tingkah laku yang biasanya diterima oleh sesebuah masyarakat atau kumpulan kecil dalam satu masyarakat (J., 1969)²⁶.

2.2.2 Ciri-ciri Akhlak Islam

Agama Islam yang sempurna mempunyai ciri-ciri akhlak yang telah digariskan oleh Allah SWT. Ia adalah suatu yang tetap dan tidak berubah mengikut masa dan suasana serta tempat. Ciri-ciri tersebut ialah bersifat mutlak dan menyeluruh. Akhlak Islamiah bersifat mutlak, tidak boleh dipinda atau diubah suai, dikenakan kepada seluruh individu tanpa mengira keuntungan, warna kulit, pangkat, tempat dan masa.

²⁴Yaljan (*Ibid*) – 1986.

²⁵Hussein Bahreisy, 1981, *Ajaran-ajaran Akhlak Imam Al-Ghazali*.

²⁶Bull. N.J, 1969, *Moral Education*, Exeter Rout ledge &Kegan Paul.

Ciri akhlak Islam yang kedua ialah melengkap dan kesempurnaan tuntutan. Hal ini apabila ditinjau daripada sudut kejadian manusia yang dibekalkan dengan berbagai naluri, akhlak Islamiah adalah merangkumi semua aspek kemanusiaan rohaniah, jasmaniah dan akhlah sesuai dengan semua tuntutan naluri dalam usaha mengawal sifat-sifat tercela untuk kesempurnaan insan, bukan menyekat kebebasan peribadi seseorang.

Bersifat sederhana dan seimbang adalah ciri akhlak Islam yang ketiga. Tuntutan akhlak dalam Islam bersifat sederhana, tidak membebankan sehingga menjadi pasif dan tidak pula membiarkan bebas sehingga menimbulkan bahaya dan kerosakan. Akhlak Islam juga mencakupi suruhan dan larangan. Bagi kebaikan manusia, pelaksanaan akhlak Islamiah meliputi suruhan dan larangan dengan tidak boleh mengutamakan atau mengabaikan mana-mana aspek tersebut.

Akhlak Islam juga mempunyai ciri bersih dalam pelaksanaan. Hal ini adalah untuk mencapai kebaikan, akhlak Islamiah memerintah supaya cara dan metod pelaksanaan sesuatu tingkah laku, perbuatan dan tindakan itu hendaklah dengan cara yang baik dan saluran yang benar yang telah ditetapkan oleh nilai akhlak Islamiah. Ertinya untuk mencapai sesuatu matlamat, cara pelaksanaannya mestilah bersih menurut tata cara Islam. Islam tidak menerima falsafah “matlamat menghalalkan cara”. Ciri yang penting dalam akhlak Islam ialah keseimbangan, iaitu akhlak dalam Islam membawa keseimbangan bagi tuntutan-tuntutan realiti hidup antara rohaniah dan jasmaniah serta akhlah dan antara kehidupan akhirat sesuai dengan *tabi'e* atau *nature* manusia itu sendiri.

Terdapat juga ulama yang mengkaji prinsip-prinsip akhlak Islam telah dinyatakan dalam Al-Quran dan Al-Hadis. Prinsip-prinsip tersebut ialah pertama ; Akhlak bersifat Iltizam iaitu ditentukan atau dicipta oleh Allah dan Rasul. Dengan itu, Allah bersifat sempurna. Firman Allah Surah Al-An'am ayat 102:

ذَٰلِكُمْ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَٱعْبُدُوهُ ۚ
 وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾

102. Yang demikian (sifat-sifatNya dan kekuasaanNya)

ialah Allah Tuhan kamu, tiada Tuhan (yang berhak disembah) melainkan Dia, Yang menciptakan tiap-tiap sesuatu, maka Beribadatlah kamu kepadaNya. dan (ingatlah) Dia lah Yang mentadbirkan segala-galanya.

Oleh kerana Allah s.w.t. yang mencipta setiap perkara di dunia ini maka sewajarnya Dia mengetahui setiap perkara baik dan buruk serta yang sesuai dan bertentangan dengan manusia. Maka dengan itu akhlak termasuk dalam perkara ciptaanNya yang ditentukan untuk makhlukNya yang berjenis manusia.

Prinsip kedua ; Akhlak Islam bersifat mudah (Al-Yusr) iaitu senang dan mampu untuk diikuti oleh manusia. Prinsip akhlak Islam sesuai dengan tabiat manusia, tidak menyusahkan untuk diamalkan dan mampu dilaksanakan oleh semua lapisan manusia. Islam adalah Al-Din yang mudah dilaksanakan, begitu juga dengan sifat akhlaknya. Firman Allah dalam Al-Quran.

Surah Al-Baqarah ayat 286,

لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ ٱخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ ۗ

عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۗ وَأَعْفُ عَنَّا
وَأَغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۗ أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

286. Allah tidak memberati seseorang melainkan apa Yang terdaya olehnya. Ia mendapat pahala kebaikan Yang diusahakannya, dan ia juga menanggung dosa kejahatan Yang diusahakannya. (Mereka berdoa Dengan berkata): "Wahai Tuhan kami! janganlah Engkau mengirakan Kami salah jika Kami lupa atau Kami tersalah. Wahai Tuhan Kami! janganlah Engkau bebaskan kepada Kami bebanan Yang berat sebagaimana Yang telah Engkau bebaskan kepada orang-orang Yang terdahulu daripada kami. Wahai Tuhan kami! janganlah Engkau pikulkan kepada Kami apa Yang Kami tidak terdaya memikulnya. dan maafkanlah kesalahan kami, serta ampunkanlah dosa kami, dan berilah rahmat kepada kami. Engkaulah Penolong kami; oleh itu, tolonglah Kami untuk mencapai kemenangan terhadap kaum-kaum Yang kafir"

Prinsip ketiga; Akhlak Islam bersifat Al-Thabit Wa Al-Umum (tetap dan umum) iaitu prinsip-prinsip asas dari segi ajaran akhlak bersifat tetap dan tidak berubah. Sebagai contoh, Allah s.w.t. mewajibkan anak-anak untuk menghormati dan berbuat baik kepada kedua orang tuanya. Perlakuan berbuat baik kepada orang tua ini bersifat tetap dan tidak berubah.

2.2.3 Sumber Akhlak Islam

a. Al-Quran

Al-Quran merupakan sebuah kitab yang membicarakan masalah-masalah hukum Allah, politik, pendidikan serta bidang-bidang sosiologi khususnya pembentukan sahsiah seseorang insan dalam sesebuah masyarakat. Oleh itu, sumber rujukan ilmu akhlak ialah kitabullah iaitu al-Quran yang menghuraikan segala

permasalahan secara terperinci dan jitu. Akhlak yang disebut dalam Al-Quran bermaksud, khaliq iaitu kejadian Allah s.w.t yang sempurna. Al-Quran adalah sumber utama penggalan ilmu akhlak untuk memahami akhlak manusia. Dalam Al-Quran terkandung ayat-ayat yang menyentuh tentang kemuliaan akhlak serta kepentingannya. Ini menunjukkan akhlak adalah antara aspek utama yang perlu dititikberatkan oleh setiap individu muslim.

Daripada firman Allah s.w.t yang bermaksud ; Dan engkau sesungguhnya mempunyai budi pekerti yang mulia. Ayat ini, dapat difahami bahawa Allah memberi pujian kepada Rasul kerana akhlak yang dimiliki oleh baginda dan ini melambangkan akhlak mempunyai kedudukan yang tinggi di sisi Allah s.w.t. Firman Allah s.w.t. dalam ayat yang lain yang bermaksud : Kebaikan dan kejahatan tidak sama. Tolaklah kejahatan itu dengan cara yang sebaik-baiknya. Maksud ayat Al-Quran yang telah disebut di atas menunjukkan perbezaan yang nyata antara akhlak baik dan buruk. Islam menyuruh agar meninggalkan kejahatan dengan sebaik-baik kaedah dan cara kerana kejahatan hanya mendatangkan kerugian yang besar kepada pelakunya.

b. Al-Hadith

Akhlak yang dihuraikan dalam Al-Quran dijelaskan lagi menerusi hadith Rasulullah s.a.w. Oleh yang demikian, al-hadith merupakan sumber kedua akhlak Islam, di mana akhlak Islam terserlah dengan jelasnya melalui amalan-amalan seharian manusia.²⁷

²⁷ Ibid. hal. 48.

Kepentingan hadis ketinggian iman akan melahirkan individu yang tinggi akhlaknya. Akhlak yang baik merupakan amalan utama yang dapat membuatkan neraca tinggi di akhirat. Tanda kecintaan kepada Rasulullah s.a.w. Dapat membebaskan diri dari azab neraka dan mendapat balasan syurga. Memiliki darjat yang tinggi. Terdapat beberapa ulamak yang memberikan pandangan tentang akhlak dan kedudukannya berikutan gambaran oleh Al-Quran dan Al-Hadis. Mereka membuat penilaian tersendiri tentang tinggi akhlak dan kepentingannya dalam kehidupan manusia.

Abdul al-Karim Zaydan menyebut akhlak adalah intipati kepada ajaran agama Islam keseluruhannya. Akhlak yang mulia merupakan sendi, tanpanya agama Islam tidak akan berdiri dengan sempurna sebagaimana tidak akan ada haji tanpa wukuf di Arafah. Muhammad Aqad pula menerangkan kemuliaan akhlak merupakan sebaik-baik mahkota yang dikurniakan kepada manusia selepas mahkota Islam, bahkan Islam terbina atas ketinggian akhlak. Beliau menambah akhlak mulia merupakan saham untuk memperoleh kebahagiaan di dunia dan kebahagiaan di akhirat.

Sayid Ali Fadhullah al-Husni menjelaskan seluruh ajaran Islam terkandung dalamnya suruhan atau tuntutan agar memiliki akhlak yang mulia kerana kejayaan bangsa dan kejayaan umat dilihat melalui akhlaknya sebagaimana seorang pujangga telah berkata yang bererti,

Sesungguhnya kejayaan umat terletak pada akhlaknya selagi mereka berakhlak. Jika mereka telah hilang akhlaknya maka lenyaplah bangsa itu.

Berpandukan ayat-ayat Al-Quran dan hadis, Nabi serta pandangan beberapa tokoh sarjana Islam di atas menunjukkan bahawa akhlak Islam mempunyai kedudukan yang sangat penting selepas akidah dan syariat yang merupakan

manifestasi daripada kesempurnaan iman dan ibadat seseorang untuk menilai tahap keimanan dan amalan seseorang itu sudah cukup jika dilihat kepada tindak tanduk akhlaknya.

Justeru, akhlak diperlukan dalam sebuah struktur dan ajaran Islam dan bukan sekadar dari aspek akidah dan syariat tetapi menjangkau sehingga ke sudut politik, ekonomi, ketenteraan dan lain-lain. Kehidupan setiap individu, masyarakat dan bangsa itu bersandarkan kepada akhlak dan menjadi penyumbang kepada kesempurnaan peribadi insan.

Al-hadith menjelaskan bahawa orang yang berakhlak ialah golongan yang beriman dan sifat-sifat dalam akhlak seperti malu, sabar, pembersih sebahagian daripada iman. Dengan itu, dapatlah dinyatakan bahawa akhlak dan iman tidak dapat dipisahkan. Oleh yang demikian, Allah s.w.t mengutuskan Rasulullah s.a.w. untuk menyempurnakan akhlak yang baik kepada manusia. Sesungguhnya Rasulullah s.a.w. sangat sayang kepada umatnya yang mempunyai akhlak yang baik dan mulia. Akhlak yang mulia merupakan tanda dan hasil daripada iman yang sebenar. Tidak ada iman yang tidak disertai dengan akhlak.

Dasar pendidikan Islam juga merangkumi seluruh sistem berasaskan aqidah, syariah dan akhlak yang bersumberkan Al-Quran dan Al-Sunnah (Wan Mohd Ariffin Wan (Kadir, 1994) dan Ghazali Darul Salam 2001)²⁸ ianya juga adalah suatu latihan atau bimbingan jasmani, rohani, akhlak dan sosial yang berpandukan ilmu di mana matlamatnya untuk melahirkan manusia yang baik dan sempurna dalam berbagai-bagai aspek kehidupan supaya dapat berbakti kepada agama bagi mendapat kebahagiaan abadi dunia dan akhirat. Ini dibuktikan dengan melihat kepada kejayaan

²⁸ Wan Mohd Ariffin Wan kadir (1994) Konsep *pendidikan menurut Perspektif Islam*. Jurnal Akademik Teknokrat. Maktab Perguruan Teknik Kuala Lumpur, 12, 85-104.

dakwah Rasulullah s.a.w selama 23 tahun di Mekah dan Madinah yang berteraskan kepada tiga dasar atau asas tersebut secara bersepadu, berjaya menghasilkan masyarakat Islam yang berilmu, beriman dan bertaqwa (Ishak, 1995) ²⁹.

Berdasarkan Akta Pelajaran 1961 Seksyen 36(1) (Kabinet, 1979) ³⁰. Mata pelajaran Pendidikan Islam merupakan satu mata pelajaran wajib dalam sistem pendidikan kebangsaan oleh yang demikian, pembelajaran Pendidikan Islam mesti dilalui oleh setiap pelajar yang beragama Islam. Sehubungan itu, pembelajaran Pendidikan Islam yang berkesan akan dapat memupuk minat pelajar terhadap mata pelajaran itu sendiri.

Walau bagaimanapun, terdapat pelbagai faktor yang menyumbang kepada pembelajaran yang berkesan seperti kaedah, keterampilan guru, pilihan kerjaya, nilai ekonomi, mata pelajaran penggunaan tulisan jawi dan faktor peranan dan perhatian. Di samping itu, faktor-faktor lain atau sampingan juga turut menyumbang atau menentukan minat pelajar kepada mata pelajaran Pendidikan Islam seperti motivasi, pengalaman guru, iklim atau lokasi persekitaran yang mapan serta media massa.

²⁹ Abdullah Ishak, Hj. (1995) *Pendidikan Islam dan pengaruhnya di Malaysia*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.

³⁰ (1979) Laporan Jawatankuasa Kabinet mengkaji dasar pelajaran, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.

2.3 PENDIDIKAN AKHLAK

Akhlak memainkan peranan penting dalam kehidupan manusia dan mempunyai kedudukan yang paling tinggi dalam hierarki tamadun umat manusia. Masyarakat yang tidak mempunyai nilai akhlak tidak dianggap masyarakat yang baik dan mulia walaupun mempunyai kemajuan yang tinggi dalam lapangan pelajaran, ekonomi, teknologi dan sebagainya

Pada umumnya, akhlak yang mulia itu merupakan sifat diri yang universal yang diakui oleh semua agama dan bangsa. Dalam Islam akhlak merupakan matlamat hidup asasi yang perlu diambil perhatian oleh segenap lapisan masyarakat baik secara individu mahupun secara kolektif. Seterusnya, nilai akhlak yang mulia itu hendaklah diamalkan oleh segenap lapangan kehidupan baik pada peringkat individu, rumah tangga, masyarakat dan negara.

Jadi, untuk mewujudkan sebuah tamadun yang tinggi pendidikan akhlak perlulah disebar secara meluas untuk melahirkan watak-watak dan peribadi mulia sehingga terbinalah rumah tangga bahagia, masyarakat dan negara yang baik yang mempunyai nilai kerohanian dan akhlak yang tinggi. Oleh itu, dalam Islam akhlak itu disamakan dengan agama itu sendiri. Kepentingan dan ketinggian akhlak itu sendiri terkandung dalam al-Quran dan hadis

2.3.1 Pendidikan Akhlak Mengikut Islam

Agama Islam sebagai *ad-Deen* atau *way of life* amat menekankan kepada pendidikan akhlak. Sesuai dengan hadis Rasulullah s.a.w yang bermaksud :

“Agama itu adalah nasihat”

(Sahih Muslim, Jilid 1, Bil. 43)

Tujuan utama perutusan Nabi Muhammad s.a.w. oleh Allah s.w.t kepada manusia juga memperlihatkan kepentingan nilai akhlak atau moral dalam Islam, sebagaimana sabda baginda Rasulullah s.a.w. yang bermaksud:

“Sesungguhnya aku diutuskan untuk menyempurnakan akhlak yang mulia”

(Imam Malik, hal. 132).

Oleh itu, menurut kacamata Islam, nilai akhlak adalah sebahagian daripada agama Islam itu sendiri. Justeru, dalam Islam manusia yang paling tinggi statusnya ialah manusia yang paling mulia akhlaknya dan tinggi sifat taqwanya. Malah, tidak sempurna iman seorang muslim itu sekiranya dia tidak memiliki nilai-nilai moral dan akhlak yang mulia dan terpuji. Banyak hadis yang menunjukkan kaitan iman dengan akhlak. Misalnya, *“Orang mukmin yang paling sempurna imannya ialah yang paling baik akhlaknya.* (Imam Ahmad, Juz 3, No.7406) dan

“Tidak sempurna iman seseorang itu sehingga dia mengasihi saudaranya sebagaimana dia mengasihi dirinya sendiri”

(Sahih Bukhari, Jilid 1, Bil. 10).

Bagaimanapun, tidak bermakna bahawa dengan memiliki akhlak yang sempurna dan mulia sudah memadai untuk dikategorikan sebagai muslim yang benar-benar beriman. Kepentingan peranan iman kepada umat Islam diutamakan kerana ia merupakan asas yang menentukan segala amalan dan perilakunya diterima Allah s.w.t. Tiada gunanya seseorang itu berakhlak atau bermoral tinggi, namun dia

tidak mempercayai dan patuh kepada peraturan dan hukum Allah s.w.t. Dalam hal ini, Tunku Sarah (1997) turut menegaskan bahawa, penerapan nilai akhlak bermula daripada intipati tauhid kepada Allah s.w.t demi melahirkan insan soleh dan berakhlak. Beliau membuat kesimpulan bahawa pengajaran nilai akhlak yang berkesan akan berlaku apabila dikaitkan dengan kepercayaan kepada Tuhan. Hanya apabila insan itu menyedari akan kehadiran Allah s.w.t, barulah dia akan mendidik hati dan diri dengan sebenarnya. Jelasnya, akhlak merupakan pelengkap kepada keimanan dan mencantikkan lagi ibadah yang dilaksanakan oleh seseorang muslim.

Selain daripada memahami, menghayati dan mengamalkan akhlak, umat Islam dianjurkan supaya mengamalkan adab-adab mulia dalam kehidupan. Ini kerana setiap perkara ada kandungan dan bentuknya. Dalam akhlak, antara kandungannya ialah adab, manakala bentuk intipatinya ialah iman dan taqwa. Ini bermakna apabila menyebut konsep akhlak, secara langsung menyentuh adab-adab mulia.

Adab yang kata akarnya *addaba* bermaksud mengajarkan adab. Adab juga boleh membawa maksud adat kebiasaan. Tegasnya, menggambarkan satu kebiasaan, budi pekerti dan perilaku yang diambil daripada orang yang dianggap sebagai contoh (Marwan Ibrahim al-Kaysi, 1997). Dalam konteks Islam, sudah semestinya adab-adab yang digariskan adalah bersumberkan wahyu Ilahi. Namun, pelaksanaan adab adalah mengikut keadaan dan tuntutan masyarakat setempat asalkan ia tidak bertentangan dengan prinsip dan syariat Islam. Ini kerana menurut Marwan Ibrahim al-Kaysi (1997), adab Islam bertujuan untuk menyusun kehidupan harian, yang memberikan ketenangan dan maruah. Justeru, adab Islam menyentuh soal-soal

kehidupan umat Islam dari sekecil-kecil perkara hinggalah kepada perkara yang besar.

Kesimpulannya, aspek akhlak sangat ditekankan dalam Islam, malah merupakan sebahagian daripada agama Islam itu sendiri. Untuk memelihara kehidupan yang harmoni, maka penekanan kepada sudut keagamaan dan kerohanian amatlah penting terutama dalam penekanan iman yang berlandaskan tauhid kepada Allah s.w.t. Ini kerana kuat atau lemahnya iman seseorang dapat diukur dan diketahui daripada perilaku akhlaknya. Iman yang kuat akan mewujudkan akhlak yang baik dan mulia, sedangkan iman yang lemah melahirkan akhlak yang buruk dan keji (Mohd. Kamal Hassan, 1987). Maka jelas di sini, peranan agama dan aspek rohani perlu ditekankan dalam apa jua bentuk pendidikan akhlak dan moral. Pendidikan akhlak berteraskan nilai agama adalah lebih sempurna dan menjamin melahirkan insan yang berkualiti sebagai hamba dan khalifah Allah di muka bumi.

Walaupun telah dijelaskan betapa Islam mengambil berat tentang peranan iman dan rohani atau agama dalam pendidikan akhlak, namun terdapat pelbagai pandangan yang menolak kepentingannya. Misalnya, masyarakat Barat kini tidak pasti akan peranan agama berhubung dengan pendidikan nilai, moral dan akhlak. Tidak keterlaluan jika dikatakan “masyarakat Barat yang tidak beriman”, yang sekular sedang menolak kepentingan agama secara menyeluruh. Menerusi globalisasi, impaknya yang negatif ke atas masyarakat boleh menjadi sesuatu yang lebih serius.

Walau apa pun, keadaan seperti ini tidak berlaku di kebanyakan negara di rantau ini. Di Malaysia, pelbagai langkah telah diambil bagi menyedarkan masyarakat untuk kembali kepada nilai-nilai mulia. Ini merupakan suatu petanda

yang baik bagi kedua-dua pendidikan nilai moral dan pendidikan agama. Perkara ini jelas dalam Rukun Negara (khususnya berkaitan dengan kalimah ‘kepercayaan kepada Tuhan’) dan cabaran keempat yang terkandung dalam Wawasan 2020, iaitu mewujudkan masyarakat bermoral dan beretika sepenuhnya, yang rakyatnya kuat beragama dengan nilai kerohanian serta disemai dengan nilai etika paling tinggi.

Terkini ialah Pelan Integriti Nasional (PIN) yang digubal oleh pihak kerajaan yang merangkumi semangat dan prinsip Perlembagaan Persekutuan serta falsafah dan prinsip Rukun Negara merupakan suatu pelan induk dalam usaha membina masyarakat yang bermoral dan beretika. Penggubalan PIN juga bertujuan merealisasikan Wawasan 2020 jelas menunjukkan penekanan Malaysia kepada nilai agama dan kerohanian dalam membentuk peribadi mulia dan moral yang tinggi. Tegasnya, pendidikan agama dipercayai berupaya mempengaruhi cara pemikiran anak-anak khususnya remaja dan seterusnya tingkah laku mereka. Oleh itu, suatu bentuk sistem pendidikan akhlak dan moral yang mengambil kira peranan dan nilai agama perlu diberi perhatian dan ditekankan ke atas pelajar. Kaedah memupuk akhlak yang baik dalam Islam sebagai mana yang disebut oleh al Ghazali adalah melalui teladan yang baik, pelaziman, ancaman (peneguhan negatif), galakan (peneguhan positif), hukuman dan iktibar (pengajaran).

Ajaran Islam mencakupi tiga aspek utama iaitu akidah, syariat dan akhlak. Akidah dan syariat tidak dapat dipisahkan antara satu sama lain dan kedua-duanya saling melengkapi dan kelestariannya dapat dilihat daripada akhlak yang terzahir. Dari Syeikh Mahmud Syaltut menegaskan bahawa manfaat daripada penghayatan akidah dan pelaksanaan syariat dapat digambarkan melalui akhlak dan budi pekerti yang dimanifestasikan. Iman bukanlah agama sahaja tetapi segala yang terdetik

dalam hati lalu dibenarkan dengan amal perbuatan yang nyata. Rasulullah s.a.w bersabda lagi, maksudnya : *Malu dan iman itu kedua-duanya bergandingan jika hilang salah satunya maka hilang pulalah yang lainnya*. Hadis tersebut menunjukkan bahawa akhlak dapat mencerminkan tahap keimanan seseorang kerana keimanan yang padu dalam diri akan menghasilkan perilaku yang mulia atau disebut dengan *al-akhlaq al-karimah*.

Muhammad Al-Ghazali (1917-1996) menyatakan akhlak mempunyai hubungan yang rapat dengan iman. Akhlak atau budi pekerti mulia ialah ilustrasi daripada kekuatan iman dan keteguhan akidah. Banyak ayat al Quran menjelaskan bahawa Allah s.w.t. menilai kebaikan seseorang berdasarkan kepada kesempurnaan pelaksanaan rukun iman. Ini membuktikan akhlak dan iman saling bergandingan antara satu sama lain. Bukti kukuhnya iman dapat dilihat melalui akhlak yang ditunjukkan. Rasulullah s.a.w menjelaskan bahawa iman yang kuat pasti melahirkan budi pekerti yang mulia. Sebaliknya rosaknya budi pekerti berpunca daripada lemahnya iman atau kerana hilangnya iman.

Kepentingan akhlak dapat dilihat dengan jelas lagi apabila Islam menjadikan akhlak sebagai alasan agama Islam diturunkan. Rasulullah s.a.w. diutuskan kepada manusia adalah untuk membawa risalah akhlak dan menyebarkan akhlak yang mulia sebagaimana sabda nabi, maksudnya : Sesungguhnya aku diutuskan oleh Allah s.w.t. untuk menyempurnakan akhlak yang mulia.

Hadis tersebut menjelaskan Allah s.w.t. penyelamat atas segala penyelewengan dan keruntuhan akhlak yang dilakukan oleh umat-umat terdahulu. Menurut Fathi Yakan, akhlak mendapat tempat yang tinggi dan utama selepas akidah dan merupakan matlamat utama risalah Islam. Akidah pula merupakan tunjang bagi

kehidupan umat Islam. Dari akidah itulah lahirnya segala sifat-sifat dan perbuatan manusia yang merangkumi semua kegiatan kehidupan sama ada baik atau buruk dan itulah yang dinamakan akhlak (Yakan, 1982) ³¹. Oleh sebab akhlak merupakan inti pati daripada akidah Islam maka akidah dan akhlak tidak boleh dipisahkan. Akhlak yang mulia merupakan tanda dan hasil daripada imej yang sebenar. Pemisahan akidah dan akhlak adalah sia-sia kerana hal ini tidak akan membawa kepada matlamat beragama yang sebenar (Maududi, 1979).³²

Akhlak dalam Islam ialah suatu sistem atau peraturan yang merangkumi tingkah laku manusia secara terperinci. Tindakan tersebut bertitik tolak daripada keimanan sehingga dikatakan tidak berakhlak bagi orang yang tidak beriman kepada Allah. (al-Hasyimi, 1974) ³³ Bahkan Islam telah menjadikan akhlak mulia termasuk dalam kesempurnaan iman seseorang muslim. Ini telah dinyatakan dalam sabda Rasulullah s.a.w. yang bermaksud :

Mukmin yang paling sempurna imannya adalah yang paling mulia akhlaknya
(al-Bukhari, 1994b).³⁴

Menurut Zaki Mubarak, akhlak ialah suatu sains atau kajian terhadap sistem-sistem keimanan atau iktiqad yang meliputi kajian terhadap baik buruk sesuatu tingkah laku dengan objektif untuk mempraktikkannya dan bukan untuk kepentingan ilmu semata-mata. Kajian tersebut meliputi tingkah laku yang perlu bagi manusia berhubung dengan Allah, sesama makhluk dan alam semesta. Juga suatu kajian

³¹Fathi Yakan (1982), (*Yakan, 1982*), Cet. Ke. 8. hal. 37.

³²AbulA`la al-Mardudi (1979), *Ethical View Point Of Islam*, Lahore : (Maududi, 1979). Hal. 27.

³³ `Abid Taufiq al-Hasyimi (1974). *TuruqTadris al-Dimiy*. Cetakan 2, Beirut : Muassasah al-Risalah, hal. 198.

³⁴Muhammad Bin Ismail Abu` Abd Allah al-Bukhari (1994) *Sahih al-Bukhari. Kitab al-Adas*, no hadis 5569, diriwayatkan juga oleh Imam al-Hafiz DaudSulaymalbn al-Ash`ath al-Sajastani, Sunan AbiDaud (1974M) (1394H) Juzuk 5, Cetak 1, Syria : Dar al-hadith Li al-Tiba`at Wa al-Nashr Wa al-Tamzi : hal. 60.

bagaimana membersihkan jiwa seseorang daripada akhlak hina dan menghiasinya dengan akhlak yang terpuji (ZaliMubarah, t.t)³⁵

Berdasarkan kepada penjelasan itu ternyata bahawa dalam Islam watak baik dan buruk digambarkan melalui ajaran yang terdapat dalam Al-Quran dan Al-Sunnah. Dengan itu, akhlak Islam berteraskan ketakwaan dan keimanan kepada Allah s.w.t. untuk mendapatkan keredhaanNya. Neraca utama pengukuran nilai akhlak seseorang adalah melalui tingkah laku, sikap, cara berkomunikasi dan sebagainya dalam kehidupan seseorang. Akhlak juga merupakan perhiasan diri yang dimiliki oleh setiap manusia yang boleh digambarkan dengan berbagai-bagai cara seperti lemah-lembut, menghormati orang tua, tolong-menolong dan sebagainya (Al-Hashimi, 1998)³⁶.

Ajaran Islam berakhir dengan amalan, iaitu wujud dalam bentuk tingkah laku atau perbuatan, rukun Iman, rukun Islam, ilmu tauhid dan ilmu fiqh berpangkal kepada akhlak. Amalan tersebut dikendalikan oleh akhlak sehingga hasilnya menjadi positif. Rasulullah s.a.w bersabda mafhumnya, : *Sesungguhnya, sebaik-sebaik antara kamu ialah yang mempunyai akhlak yang paling baik (al-Bukhari, 1994a)*³⁷.

Melalui hadith di atas, dapat difahami bahawa pengukuran utama dalam menilai kebaikan dan ketinggian iman seseorang individu Muslim melalui neraca akhlak mereka. Justeru, akhlak merupakan ciri-ciri kelebihan antara manusia kerana menjadi lambang kesempurnaan iman, ketinggian takwa dan kealiman seseorang

³⁵ZaliMubarah (t.t) *al-AkhlaqInd al-Ghazali*, Beirut : Mahsurat al-Maktabah al-Asriyyah, hal.113-114.

³⁶Muhamad Ali- Al-Hashimi (Dr.) (1998) *Keperibadian Muslimah*, Haji Juanda Haji Janja (Terj), B.B- Bangi. Maktabah al-Qaradawi, hal. 421.

³⁷ Muhammad Bin Ismail Abu` Abd Allah al-Bukhari (1994) *Sahih al-Bukhari*, Kitab al-Adab, no hadis 5575.

manusia berakal dinilai melalui akhlak. Dikatakan bahawa sebaik-sebaik manusia di muka bumi ini adalah yang paling baik akhlaknya.

Disebabkan akhlak mulia dalam Syariat Islam sesuatu yang besar, maka perkara paling berat diletakkan pada timbangan seseorang hamba pada hari kiamat. Malah menyamai pahala sembahyang dan puasa, dan rukun Islam yang besar sebagaimana yang telah ditetapkan oleh Rasulullah s.a.w. di dalam sabdanya yang bermaksud:

*Tidak ada sesuatu yang diletakkan pada timbangan yang lebih berat daripada akhlak mulia. Sesungguhnya akhlak mulia menyebabkan pelakunya sampai kepada darjat sembahyang dan puasa.*³⁸

Jelasnya, akhlak Islam menekan matlamat dan tujuan penciptaan manusia sebagai khalifah dan hamba yang dipertanggungjawabkan untuk membangunkan alam dan memakmurinya. Sistem Islam bersumberkan wahyu Ilahi yang memiliki kekuatan sendiri untuk membentuk akhlak individu yang memahami konsep dan syariat Islam yang mencakupi kepelbagaian aspek kehidupan (Hambali, 2000).³⁹

Kesimpulannya, akhlak dapat melatih dan membentuk peribadi seseorang untuk menjadikan individu tersebut baik dan mulia dalam kehidupan. Malah mempunyai hubungan yang amat erat dengan keimanan seseorang. Perincian yang ditonjolkan dan sistem akhlak Islam yang ditekankan secara berperingkat adalah untuk memastikan setiap individu mencapai matlamat kebenaran, keadilan, dan hikmah penciptaan sebagai manusia dilakukan untuk melahirkan generasi manusia

³⁸Riwayat al-Tirmidhi, Sunah Tirmidhi, Juz, 3 dalam *Abwab al-Birr wa al-shilah* no. Hadith 245. h. 61 dan perawinyatsiqah.

³⁹Khadijah binti MohdKhambali @ Hambali (2000). “ *Konsep Sila dan Akhlak : Satu Analisis Awal* ” *AFFAR-Jurnal Akidah dan Penilaian Islam*, Jabatan Akidah dan Penilaian Islam, Akademi Pengajian Islam. UM., bil 1, Shah Alam : Khairom Ilmu Enterprise. h. 150.

yang berakhlak. Ternyata di sini bahawa akhlak mulia akan menjamin keselamatan hidup manusia dunia dan akhirat (Zin, t.t)⁴⁰.

2.3.2 Pendidikan Akhlak Dalam KBSM

Sifat dan cara hidup Islam (pendidikan Akhlak) termasuk dalam pembelajaran Ulum Syariah iaitu untuk membentuk peribadi pelajar ke arah tingkah laku muslim yang mukmin. Bidang pembelajaran Adab berteraskan akhlak Islamiyah diajar khusus dalam bahagian Akhlak Islamiyah. Adab yang telah diperoleh dan diamalkan di peringkat Sekolah Rendah dipertingkatkan lagi di sekolah menengah. Adab ini berdasarkan cara hidup muslim dalam hubungannya dengan Allah, diri sendiri, keluarga, alam sekitar, masyarakat dan Negara (Bahagian Pembangunan Kurikulum, 2002)⁴¹. Kandungan kurikulum ini digubal untuk memenuhi keperluan setiap muslim dari segi fardhu ain dan fardhu kifayah bagi mencapai kebahagiaan dunia dan akhirat bersesuaian dengan peringkat dan keupayaan pelajaran menengah rendah.

Dalam KBSM pendidikan akhlak diajar secara formal melalui pelajaran Pendidikan Islam kepada setiap pelajar yang beragama Islam. Manakala Pendidikan Moral pula khusus bagi pelajar bukan Islam. Pendidikan Akhlak diajar melalui pelajaran Pendidikan Islam di samping penerapan nilai-nilai murni juga dilakukan melalui mata pelajaran lain. Walaupun terdapat beberapa pendekatan untuk menerapkan unsur-unsur akhlak kepada para pelajar namun keberkesanannya masih belum diketahui.

⁴⁰ Abdullah Muhammad Zin (t.t), *al-Akhlaq al-Islam wa Atharuha fi Bina` al-Mujtama` Malaysia* : Pustaka Antara. H. 26-28.

⁴¹ KPM (2002) *Sukatan Pelajaran Pendidikan Islam Kurikulum Bersepadu Sek. Men. (KBSM)* Ampang, Hulu Kelang, Dewan Bahasa dan Pustaka.

Di Malaysia persoalan pendidikan akhlak diberi perhatian terutamanya dalam sistem pendidikan kebangsaan. Untuk merealisasikan hasrat ini, maka pelajar Islam diwajibkan mengikuti mata pelajaran Pendidikan Islam, manakala pelajar bukan Islam pula dikehendaki mengikuti mata pelajaran Pendidikan Moral. Pelaksanaan kurikulum Pendidikan Islam boleh dilihat menerusi perkembangan pendidikan Islam di negara ini. Secara amnya terdapat empat jenis sistem pendidikan Islam. Jenis pertama merupakan pembelajaran di rumah guru. Menurut Maimunah, seperti mana dilaporkan oleh Abdullah Ishak (1995), struktur dan kurikulum pendidikan Islam di rumah guru pada zaman Kerajaan Melayu Melaka lebih menekankan kepada pengajian membaca al-Qur'an, di samping ilmu lain yang berkaitan dengan keagamaan seperti tauhid, fiqah, tasawwuf, sejarah Islam dan pengajaran yang mendatangkan kebaikan.

Jenis kedua ialah pengajian di institusi pondok yang dikenali sebagai pendidikan tradisional dan merupakan satu *legacy* pendidikan Islam yang tertua dan berpengaruh dalam melahirkan pelajar berpengetahuan agama, berakhlak tinggi serta dapat membimbing masyarakatnya (Ghazali Basri, 1991). Sebenarnya istilah "pondok" berasal daripada perkataan Arab, *funduq* yang bermaksud rumah-rumah kecil tempat tinggal, untuk empat hingga lima orang pelajar bagi setiap buah rumah. Pondok-pondok itu didirikan atas usaha alim ulama dan masyarakat tempatan. Matlamat utama penubuhan institusi pondok ialah melahirkan masyarakat yang dapat menghayati dan mengamalkan ajaran Islam dengan sempurna. Justeru, kurikulum pengajian pondok lebih menumpukan kepada bidang keagamaan dan pengajarannya lebih bersifat penghafalan dan pemahaman.

Jenis ketiga pula ialah sistem pendidikan berkonsepkan sistem madrasah yang lebih sistematik dan formal. Ini merupakan satu alternatif yang menarik perhatian masyarakat Melayu kerana taraf pelajaran di madrasah adalah tinggi dan kurikulumnya bersifat lebih komprehensif kerana telah dimasukkan beberapa mata pelajaran lain dalam pendidikan Islam. Ini sesuai kerana Kaum Muda ketika itu berpendapat bahawa umat Islam tidak seharusnya mementingkan akhirat semata-mata tetapi perlu maju dalam aspek sosioekonomi dan politik agar menjadi umat yang berdaya saing dan progresif. Pertumbuhan madrasah sesungguhnya bagai cendawan disebabkan anggapan bahawa sistem pondok tidak mampu berkembang mengikut kehendak dan keperluan dalam kehidupan serba moden, di samping alasan untuk menyaingi pendidikan sekular yang ditubuhkan oleh pendakwah Kristian seperti Sekolah Convent. Namun begitu, perlu ditegaskan bahawa kemunculan madrasah tidak melupakan atau melemahkan sistem pondok yang sedia ada bersama-sama kedua-duanya ingin mengukuhkan kedudukan pendidikan Islam di Tanah Melayu. Bahkan, kedua-dua sistem pondok dan madrasah memainkan peranan penting dalam memelihara identiti Islam pada orang Melayu dan menyediakan orang Melayu dengan teras pendidikan Islam. Seseengah cendekiawan berpandangan bahawa intipati institusi pondok untuk masyarakat Melayu boleh diterangkan sebagai acuan bagi sudut budaya dalam pendidikan dalam masyarakat Melayu Islam (Azmi Aziz & Shamsul A.B, 2004).

Keutuhan pendidikan Islam pada akhir abad ke-19 mengalami cabaran dengan kehadiran penjajah Inggeris di Tanah Melayu. Proses sekularisasi penjajah telah memperkenalkan dasar pelajaran yang amat menghadkan kurikulum pendidikan Islam dan mengawal ketat pengajaran al-Quran. Sekolah vernakular Melayu telah

ditubuhkan. Selain itu, penubuhan MCKK telah menggunakan kurikulum serupa dengan yang digunakan di England. Kedatangan Inggeris sesungguhnya telah memperkenalkan pendidikan sekular kepada orang Melayu. Tegasnya, pada zaman penjajahan ini menurut Rosnani Hashim (2001), sistem pendidikan digunakan sepenuhnya oleh pihak penjajah untuk mencapai agenda mereka yang tersendiri, termasuk menyebarkan fahaman sekular dan meminggirkan agama.

Sejarah penubuhan sekolah menengah dapat dibahagikan kepada dua bahagian iaitu sebelum merdeka dan selepas merdeka. Secara amnya sekolah menengah sebelum merdeka tidak formal berbanding sekolah menengah selepas merdeka yang dibuat secara formal dan sistematik.

Setelah negara mencapai kemerdekaan, institusi madrasah (dikenali juga sebagai sekolah agama atau sekolah Arab) berterusan menghadapi cabaran. Ini kerana Akta Pelajaran 1961 (yang berasaskan kepada Laporan Razak 1956 dan Laporan Rahman Talib 1960) yang membawa perubahan besar dalam sistem pendidikan kebangsaan telah memasukkan Pendidikan Agama Islam sebagai satu mata pelajaran ke dalam kurikulum sekolah kerajaan. Sekaligus keadaan ini melemahkan kedudukan sistem madrasah, lebih-lebih lagi dasar pendidikan kebangsaan memberikan gambaran bahawa prospek kerjaya atau jaminan ekonomi adalah lebih baik bagi lulusan sekolah kerajaan berbanding dengan lulusan madrasah (Mohd. Yunus Noor, 1990). Kepentingan Pendidikan Agama Islam di sekolah-sekolah kerajaan diberi penekanan lagi apabila mata pelajaran ini diwajibkan ke atas semua murid Islam dan dimasukkan ke dalam jadual waktu rasmi sekolah pada tahun 1962 dengan masa yang diperuntukkan iaitu dua jam seminggu.

Dari sudut kandungan kurikulumnya pula, hampir serupa dengan apa yang diamalkan di kebanyakan negara Islam. Kurikulum mengandungi pengajian al-Qur'an yang merupakan komponen asas, di samping hadis dan mata pelajaran tauhid, fiqah, akhlak, tulisan, tata bahasa Arab, kesusasteraan dan sejarah. Sesungguhnya perlu ditegaskan bahawa Pendidikan Agama Islam diadakan di sekolah kerajaan bagi menjamin hala tuju pendidikan Islam bukan mengeneipkan sistem pondok dan madrasah atau sekolah agama. Demi pendidikan Islam, semua sistem pendidikan yang terlibat dengannya ada kelebihan masing-masing dan patut dimanfaatkan oleh semua pihak.

Sepanjang pelaksanaan kurikulum Pendidikan Islam (sebelumnya disebut Pengetahuan Agama Islam), pemantauan tentang keberkesanan mata pelajaran ini sentiasa diusahakan. Dapatan kajian itu terkandung dalam *Laporan Jawatankuasa Kabinet Mengkaji Dasar Pelajaran 1979*, antaranya ialah: Mutu pelajaran dan pembelajaran Pengetahuan Agama Islam di sekolah-sekolah sekarang ini belum lagi mencapai satu peringkat yang diharapkan.

Pendidikan Agama Islam seperti yang dijalankan pada masa ini kurang menitikberatkan aspek-aspek amali sepertimana yang dijangka dan dikehendaki (Perkara 348.3). Kurikulum Pendidikan Islam telah dipertingkat lagi apabila Kurikulum Baru Sekolah Rendah (KBSR), Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah (KBSR) diikuti dengan Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM) diperkenalkan. Peningkatannya boleh dilihat dari segi status dan sukatan pelajaran berbanding Kurikulum Lama Sekolah Menengah. Dalam KBSM, Pendidikan Islam

terdiri daripada Pendidikan Islam Teras dan Pendidikan Islam Elektif. Pendidikan Islam sebagai mata pelajaran teras terbahagi pula kepada dua bidang iaitu bidang Tilawah al- Qur'an yang menekankan aspek bacaan, hafazan ayat-ayat, zikir dan doa serta kefahaman ayat-ayat tertentu; dan bidang Ulum Syariah pula menekankan aqidah, ibadah, sirah dan tamadun Islam serta sifat dan cara hidup Islam.

Pendidikan Islam KBSM juga memperlihatkan peningkatan iaitu bagi peringkat menengah rendah ialah 240 minit atau enam kali seminggu. Bagi peringkat menengah atas pula, peruntukan masa ialah 160 minit atau empat kali seminggu. Sistem dan kurikulum pendidikan sentiasa bersifat dinamik. Tiada kurikulum yang berkekalan. Ia sentiasa disemak dan mengalami perubahan. Begitu juga halnya dengan Pendidikan Islam kerana pada 1996 keputusan telah dibuat untuk menyemak kurikulum mata pelajaran itu.

Sekali lagi, pada tahun 1998 kurikulum Pendidikan Islam mengalami perubahan demi mencapai matlamat yang diinginkan semaksimum mungkin. Ia dibahagikan kepada tiga komponen iaitu pertama, Tilawah al-Qur'an yang menumpukan kepada membaca dan menghafal ayat-ayat al-Qur'an mengikut hukum tajwid, memahami pengertian, pengajaran dan hikmat serta menghayatinya. Kedua, Ulum Syariah yang menumpukan kepada pemantapan aqidah, ibadah dan meneladani sirah Rasulullah s.a.w. serta Tamadun Islam. Akhir sekali, Pendidikan Akhlak Islamiah yang berfokus kepada pembentukan peribadi pelajar ke arah tingkah laku muslim mukmin melalui pengetahuan dan pemahaman tentang peraturan dan cara hidup muslim dalam hubungannya dengan Allah s.w.t, diri, keluarga, masyarakat, negara dan alam sekitar.

Setelah kurikulum Pendidikan Islam dilaksanakan selama tiga tahun, suatu semakan semula telah dilakukan ke atas Pendidikan Akhlak Islamiah. Beberapa perubahan telah dilakukan yang melibatkan juga perubahan pada kandungan kurikulum Pendidikan Akhlak Islamiah dan kaedah penyampaiannya. Komponen itu kini dinamakan sebagai Adab dan Akhlak Islam (AAI) yang terdiri daripada enam bidang pembelajaran yang mempunyai subbidang masing-masing. Dari sudut struktur, pembentukan kandungan dalam kurikulum AAI berteraskan kepada empat aspek hubungan iaitu hubungan dengan diri sendiri, individu lain, alam sekitar dan negara serta Rasul dan Pencipta (Allah).

Manakala dari sudut kaedah penyampaiannya, guru dikehendaki menerapkan nilai-nilai akhlak Islam ketika menerangkan adab dan amalannya dalam kehidupan pelajar. Guru-guru dikehendaki menggunakan bahan pengajaran dan pembelajaran yang berasaskan teknologi maklumat dan komunikasi. Tegasnya, media elektronik dan komunikasi massa telah digunakan untuk memajukan dan mengembangkan nilai dalam mata pelajaran Pendidikan Islam. Ini bertujuan meluaskan lagi pengetahuan dan kemahiran pelajar ketika alam persekolahan dan apabila kembali ke dalam masyarakat bagi mendepani dan menangani arus globalisasi.

Pengenalan komponen adab dan akhlak Islam dalam kurikulum Pendidikan Islam pada 2003 adalah merupakan suatu usaha untuk mempertingkat dan mengemaskini lagi pengajaran dan pembelajaran akhlak di sekolah yang antara lainnya bagi mencapai matlamat iaitu melahirkan pelajar yang mempunyai ciri-ciri berikut iaitu mantap serta kukuh iman dan taqwa sebagai benteng ketahanan diri,

menguasai ilmu fardu ain dan fardu kifayah, sebagai pedoman dan amalan hidup, mengamalkan tuntutan fardu ain dan fardu kifayah bagi memenuhi tanggungjawab ibadah dan berakhlak mulia sebagai pelengkap diri dan tonggak budaya (Huraian Sukatan Pelajaran Pendidikan Islam KBSM, 2002).

Berdasarkan ciri kandungan AAI dan matlamat Pendidikan Islam di atas, adalah jelas bahawa selain mempelajari komponen lain dalam Pendidikan Islam adalah diharapkan pengajaran AAI dapat membentuk pelajar yang mampu mengharungi nilai-nilai luar menerusi iman dan taqwa yang mantap, sebagaimana dijelaskan adab dan akhlak juga akan dapat mengawal diri daripada gejala negatif (Huraian Sukatan Pelajaran Pendidikan Islam KBSM, 2002). Ini bermakna AAI mesti menjadi induk utama kepada nilai-nilai materialisme, sekularisme, saintisme dan sensateisme. Dengan penuh altruisme ia perlu menggunakan nilai-nilai yang telah diislamisasikan untuk kesejahteraan masyarakat dan persaudaraan atau manusia sejagat. Begitu juga diharapkan pelajar yang berakhlak dan beradab boleh bertindak dalam semua keadaan dengan berkesan.

Begitu juga, perlu ditegaskan bahawa penampilan diri guru di sekolah memainkan peranan penting dalam menerapkan nilai-nilai akhlak Islam. Dalam hal ini, guru atau pendidik perlu bertindak sebagai *role model* dan mengamalkan nilai-nilai moral dan adab yang baik untuk diteladani oleh pelajar. Sesungguhnya guru adalah pendakwah yang paling berkesan. Guru-guru juga perlu untuk tidak hanya menceritakan *ideological legend* dalam Islam tetapi membicarakan model kehidupan dalam dunia yang sebenar. Guru tidak hanya menyampaikan fakta dan pengetahuan

tetapi menajamkan makna kemanusiaan dan teknologi dalam kalangan pelajar agar dapat menghadapi cabaran dan menangani zaman globalisasi dengan jayanya.

2.4 KEBERKESANAN DALAM PENDIDIKAN

2.4.1 Pengetahuan

Pengetahuan didefinisikan sebagai sesuatu yang diketahui oleh seseorang atau apa yang dirasakan benar, sama ada betul atau salah (Alexander et. al. 1991). Pengetahuan tersebut dipercayai terbina sejak zaman kanak-kanak dan membentuk suatu gugusan pengetahuan. Pengetahuan juga dapat didefinisikan mengikut tujuan ia dituntut. Menurut Ibnu Khaldun (2003) dua tujuan menuntut ilmu iaitu (1) Tujuan agama : iaitu ilmu yang dituntut membawa kepada mengenal Tuhannya, beramal untuk akhirat dan dapat menunaikan hak-hak Allah s.w.t. yang diwajibkan. (2) Tujuan keilmuan : membawa seseorang kepada kemahiran yang membolehkan individu tersebut menghadapi dan digunakan untuk kehidupan di dunia.

2.4.2 Sikap

Triandis (1971) mentakrifkan sikap sebagai kecenderungan untuk memberi respon sama ada secara positif atau negatif terhadap sesuatu perkara, idea atau situasi. Dalam kajian ini sikap terhadap penerimaan pendekatan dakwah kecerdasan rohani sebagai salah satu pendekatan dalam berdakwah kepada murid semasa pengajaran dan pembelajaran di sekolah. Maio dan Haddock (2009) sikap didefinisikan sebagai penilaian keseluruhan terhadap sesuatu objek berdasarkan kognitif, afektif dan tingkahlaku. Sikap juga merujuk kepada mempunyai ikatan yang kuat dan berupaya mempengaruhi tindakan dan dalam kajian psikologi sikap memainkan peranan utama dan boleh diukur dengan pelbagai cara. Sikap terdiri daripada tiga dimensi iaitu

informasi tentang kognitif, informasi tentang afektif dan informasi tentang tingkah laku.

Robbins (2007) yang mendefinisikan sikap sebagai gambaran perasaan seseorang tentang sesuatu yaitu membuat pilihan yang baik yaitu yang menyenangkan ataupun tidak menyenangkan terhadap sesuatu objek, individu atau peristiwa. Beliau juga menghuraikan struktur sikap dan komponennya seperti berikut;

- i) Kognitif : berkaitan dengan pengetahuan, pandangan, keyakinan atau persepsi pendapat, kepercayaan. Komponen ini menjelaskan tentang proses berfikir dan menekankan unsure rasional dan logik akal. Penilaian yang dilakukan dimanifestasikan sebagai kesan yang baik atau tidak baik kepada seseorang terhadap objek atau orang.
- ii) Afektif : berkaitan dengan emosional iaitu perasaan suka atau tidak terhadap sesuatu objek atau seseorang. Perasaan suka merupakan sesuatu yang positif manakala perasaan tidak suka pula adalah sesuatu yang negatif.
- iii) Tingkah laku : berkaitan tingkah laku iaitu kecenderungan bertindak atau menunjukkan tingkah laku terhadap sesuatu objek atau seseorang seperti peramah atau agresif dan sebaliknya. Tingkah laku dapat diukur melalui tindakan.

2.4.3 Amalan

Menurut Kamus Dewan (2002) perkataan “amal” bermaksud apa sahaja yang dilakukan, perbuatan, pekerjaan atau perbuatan baik yang member faedah kepada orang lain. Manakala perkataan “amalan” bermaksud sesuatu yang dilakukan, dilaksanakan, dikerjakan sebagai satu kebiasaan, perbuatan baik atau kebajikan. Dalam konteks kajian ini amalan bermaksud suatu perbuatan, pelaksanaan atau tingkahlaku yang menjadi kebiasaan kepada pelajar-pelajar hasil dari keberkesanan pendidikan akhlak.

2.5 KESIMPULAN

Pendidikan akhlak dan keberkesanan pendidikan tersebut amat perlu dikaji untuk memastikan inspirasi pendidikan Negara seperti yang digariskan dalam Falsafah Pendidikan Negara (FPN) tercapai dan akan melahirkan generasi dan rakyat Malaysia yang berakhlak mulia.

BAB III

METODOLOGI PENYELIDIKAN

2.1 PENGENALAN

Perkataan metodologi adalah berasal dari perkataan Yunani iaitu “methodos” dan “logos”. “Methodos” membawa erti cara dan “logos” membawa erti ilmu. Dengan kata lain, metodologi memberi erti ilmu tentang cara (Koentjaraningrat., 1977)⁴². Metodologi dianggap sebagai satu falsafah dalam proses penyelidikan yang meliputi andaian-andaian dan nilai-nilai yang menjadi dasar alasan penyelidikan serta ukuran ataupun kriteria yang digunakan oleh penyelidik untuk mentafsir data dan membuat kesimpulan. Bab III ini membincangkan tentang aspek-aspek yang penting berhubung dengan metodologi kajian dengan memberi penekanan kepada reka bentuk kajian, proses pengumpulan data, dan proses menganalisis data yang digunakan dalam kajian ini.

Kajian ini dijalankan menggunakan keadah kajian deskriptif iaitu menggunakan kaedah *survey* (tinjauan) ke atas populasi pelajar Islam Menengah Rendah dengan borang soal selidik untuk mengetahui keberkesanan pendidikan akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah. Kajian deskriptif bertujuan untuk memerihalkan sesuatu fenomena atau situasi yang berlaku semasa kajian dijalankan. Menurut Sidek Mohd Noah, rekabentuk deskriptif selalunya dijalankan bagi memberikan penerangan yang sistematik mengenai fakta dan tepat (Sidek Mohd

⁴² Koentjaraningrat, (1977), *Metode-metode Penelitian Masyarakat*, Jakarta : Penerbit Gramedia, t.c., h. 16

Noah, 2002)⁴³. Pengkaji dalam kajian ini akan menerangkan mengenai keberkesanan pendidikan akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah yang merangkumi pengetahuan, sikap dan amalan pelajar terhadap akhlak di kalangan pelajar Islam Menengah Rendah di daerah Seremban, Negeri Sembilan.

2.2 REKA BENTUK KAJIAN

Kajian ini dilakukan untuk melihat keberkesanan pendidikan akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah-sekolah khususnya di peringkat menengah rendah. Menurut konsep bahasa, metodologi merupakan suatu sistem yang merangkumi kaedah dan prinsip yang digunakan dalam sesuatu kegiatan contohnya dalam bidang penyelidikan (Iskandar, 1996)⁴⁴. Koentjaraningrat menjelaskan bahawa metodologi berasal daripada bahasa Greek. “Method” yang bermaksud cara dan “logos” pula bererti ilmu.

Oleh itu, apabila digabungkan keduanya membawa maksud cara kerja untuk memahami pokok persoalan yang menjadi sasaran bidang ilmu bersangkutan (Koentjaraningrat., 1977)⁴⁵. Menurut Kenneth D Bailey pula, metodologi merupakan falsafah kepada proses penyelidikan dan ini termasuk andaian-andaian serta nilai-nilai yang menjadi dasar alasan penyelidik. Selain daripada itu, penyelidik menggunakannya sebagai ukuran ataupun kriteria untuk mentafsir data dan membuat kesimpulan (Bailey, 1978)⁴⁶

⁴³Sidek Mohd Noah (2002) Reka Bentuk Penyelidikan : Falsafah, Teori dan Praktis, Selangor : Penerbit Universiti Putra Malaysia, hal.2

⁴⁴Dr Teuku Iskandar (1996) Kamus Dewan. KL. .DBP , hal. 887.

⁴⁵Koentjaraningrat (1989) Metode-metode Penelitian Masyarakat , Jakarta : PT Gramedia, h.7.

⁴⁶Kenneth D. Bailey. (1978) Methods of Social Research, New York : A Division of Mac Milan Publishing Co. Inc, h.26

Manakala maksud penyelidikan pula ialah mencari dan menghimpun data untuk mengkaji hipotesis kajian atau meleraikan masalah yang dikaji (Rohana Yusuf, 2003)⁴⁷. Dalam erti kata yang lain pula, penyelidikan adalah satu proses untuk mencari dan mendapatkan pengetahuan atau ilmu terhadap perkara-perkara baru yang dikaji atau mencari kesahihan tentang sesuatu perkara seterusnya menyelesaikan sesuatu masalah tertentu yang dihadapi (Ghazalba, 1981)⁴⁸.

Penyelidikan boleh juga ditafsirkan sebagai suatu aktiviti yang tersusun, sistematik berdasarkan data kritikal dan penyiasatan yang saintifik kepada masalah khusus yang dilakukan bertujuan mendapat jawapan atau penyelesaian kepada masalah berkenaan (Azhar Harun, 2004).⁴⁹

Tujuan penyelidikan pada asasnya adalah untuk mendapat maklumat atau mencari jawapan kepada soalan yang dibangkitkan. Cara yang dilakukan untuk mencari jawapan ialah melalui satu tatacara saintifik (Syed Arabi Idid, 1992)⁵⁰. Saintifik bermaksud sesuatu aktiviti yang terhasil daripada proses pembuktian secara sistematik (MohamadNajib Abdul Ghafar, 1992)⁵¹.

Tatacara pula adalah kaedah-kaedah tertentu yang digunakan dalam sesuatu penyelidikan. Kaedah-kaedah ini dikenali juga sebagai metodologi penyelidikan.

⁴⁷Rohana Yusuf (2003) *Penyelidikan Sains Sosial*. Pahang : PTS Publication & Distribution SdnBhd, h. 6.

⁴⁸Sidi Ghazalba (Drs) (1981), *Pembimbing Latihan Ilmiah Dan Tesis*. KL : Penerbitan Pustaka Antara, h.74.⁴⁸

⁴⁹AzharHarun dan Nawi Abdullah (2004) *Metodologi Penyelidikan Ekonomi Dan Sains Sosial*: Singapore : Thomson Asia Pte Ltd, h.1-2.

⁵⁰ Syed ArabiIdid (1992) *Kaedah Penyelidikan Komunikasi & Sains Sosial*, C.1 . KL : DBP ,h.1.

⁵¹MohamadNajib Abdul Ghafar (2001) .*Penyelidikan Pendidikan* . C.3, Skudai : UTM, h..4.

Sebagaimana yang telah dinyatakan oleh Winardis (1976)⁵² metodologi penyelidikan didefinisikan sebagai satu cara atau usaha yang bersifat sistematis dan objektif bertujuan untuk memperoleh, mengumpulkan data dan menganalisa data yang tepat dan berkesan bagi mendapatkan kepastian tentang sesuatu perkara dan seterusnya memperolehi pengetahuan baru atau mengembangkan sesuatu pengetahuan.

Oleh yang demikian, istilah metodologi penyelidikan boleh difahami dengan mudah sebagai kaedah yang diguna pakai untuk memperoleh fakta yang diperlukan oleh seseorang pengkaji dalam sesuatu disiplin ilmu. Untuk melaksanakan penyelidikan ini, penulis menggunakan beberapa metodologi penyelidikan bagi memastikan data-data yang diperlukan dapat diperolehi dengan sebaiknya.

Kajian ini menggunakan reka bentuk kuantitatif yang menggunakan kaedah tinjauan sebagai kaedah utamanya. Sidi Ghazalba (1981) telah menjelaskan kaedah tinjauan merupakan satu kajian untuk mengumpulkan data daripada sejumlah unit atau individu dalam sesuatu masa. Dengan ini data yang diperolehi memberikan satu keputusan yang logik dan pengkaji dapat memperolehi maklumat dan data lebih banyak manakala sampel kajian yang diperolehi akan menunjukkan gambaran keseluruhan populasi.

Metodologi kajian perlu dirancang dan dilaksanakan dengan betul dan teliti. Ia merupakan satu prosedur yang mesti dilakukan untuk mendapat pengiktirafan dan kualiti yang tinggi di dalam penyelidikan yang dijalankan. Sesuatu kajian ilmiah itu

⁵²Winardis (1976)Pengantar Metodologi Research . Penerbit Alumni , Bandung, hlm , 55.

akan dikira bermutu sekiranya metodologi yang digunakan bertepatan serta bersesuaian dengan objektif dan tujuan yang digariskan (Michael, 1990) ⁵³.

Menurut Deobold (1993) yang diterjemahkan oleh Abdul Fattah dan Mohd Majid Konting (2002), kaedah deskriptif sesuai digunakan kerana kaedah ini meliputi tinjauan mudah dan untuk mencari kesan perbandingan, taburan dan perhubungan diatur pemboleh ubah sosiologi dan psikologi (Sidi Ghazalba, 1981)⁵⁴.

3.3 POPULASI DAN SAMPEL KAJIAN

Metod penentuan subjek ini digunakan oleh pengkaji bagi membatasi jumlah bilangan responden yang akan dilibatkan dalam sesebuah kajian (jumlah populasi yang besar dalam sesuatu kajian kebiasaannya mengukur pengkaji untuk memperoleh data dan maklumat daripada seluruh subjek yang dikajinya. Bagi memudahkan penyelidik mendapat maklumat yang lebih terperinci daripada sebahagian kecil populasi, kaedah persampelan digunakan. Kajian ini menggunakan sampel rawak lapis ⁵⁵ juga dikenali sebagai rawak berstrata untuk menambah ketepatan keputusan (Bakar, 1987) (H.McMillan, 1992) ⁵⁶.

⁵³ Stephen Issac dan William B. Michael (1990) Handbook in Research dan Evaluation . e. 2 . San Diego : Edits Publishers, h.2.

⁵⁴Sidi Gazalba (1981) Pembimbing Latihan Ilmiah dan Thesis. Pustaka Antara

⁵⁵Pengkaji melakukan pemilihan dengan menggolongkan populasi de dalam golongan-golongan atau strata-strata mengikut kriteria tertentu seperti contoh berdasarkan umur, pendapatan , tahap pendidikan agama dan lain-lain. Lihat Koentjaraningrat (1989),op.cit.h.92. Kenneth D Bailey (1978) ,op cit, h.139-140.

⁵⁶MohdShafie Abu Bakar (1987) Metodologi Penyelidikan , Selangor. Penerbit UKM, h. 70. Lihat juga James H.McMillan (1992). Education Research Fundamentals For the Consumer, New York: Harper Collins Publisher, h. 72.

Pemilihan responden dalam kajian ini, penulis menggunakan metod rawak mudah dalam menentukan subjek kajian. Penulis tidak mungkin dapat mengkaji kesemua total dari subjek yang hendak dikaji. Pemilihan responden bermula dengan keizinan dan senarai sekolah yang diluluskan oleh Jabatan Pelajaran Negeri Sembilan dan setelah mendapat keizinan dari Bahagian Pembangunan dan Penyelidikan Pendidikan Kementerian Pendidikan Malaysia.

Pihak jabatan telah memberi enam nama sekolah berdasarkan lokasi bandar dan luar bandar. Sekolah-sekolah tersebut ialah Sekolah Menengah Kebangsaan Tunku Ampuan Durah Seremban, Sekolah Menengah Kebangsaan Seri Ampangan Seremban, dan Sekolah Menengah Kebangsaan Taman Tuanku Jaafar Seremban yang mewakili sekolah bandar. Sementara sekolah luar bandar diwakili oleh Sekolah Menengah Kebangsaan Senawang Seremban, Sekolah Menengah Kebangsaan Panchor Seremban dan Sekolah Menengah Kebangsaan Dato' Shahardin Labu. Sementara subjek yang menjadi penelitian penulis ialah pelajar-pelajar Islam tingkatan tiga sahaja.

Tinjauan sampel digunakan kerana maklumat mengenai pemboleh ubah yang hendak dikumpulkan sukar untuk didapati dari seluruh ahli populasi. Kajian ke atas sampel secara rawak dijalankan sebagai mewakili populasi. Menurut Kerlinger (1970) pula, beliau telah menjelaskan tinjauan sampel mengkaji populasi besar atau kecil dengan memilih dan mengkaji sampel yang diambil daripada populasi tersebut.

Sebagaimana yang telah dinyatakan bahawa pemilihan sampel adalah berdasarkan nama-nama sekolah yang telah dipersetujui oleh JPNS. Oleh yang

demikian enam buah sekolah menengah di daerah Seremban, Negeri Sembilan telah terpilih. Pemilihan sekolah-sekolah ini dilakukan bagi mewakili sekolah bandar dan sekolah luar bandar di daerah Seremban. Seramai 360 responden telah dipilih dari keenam-enam sekolah terbabit. Mereka terdiri daripada 165 pelajar lelaki (45.8%) dan 195 pelajar perempuan (54.2%). Penulis menggunakan metod sampling dalam menjalankan penelitian dan penyelidikan ini bagi tujuan mendapatkan sebahagian maklumat daripada kumpulan yang lebih besar. Sebahagian pelajar-pelajar yang dipilih dalam kajian ini adalah sebagai sampel kajian, manakala pelajar-pelajar Sekolah Menengah Kebangsaan kategori bandar dan luar bandar di daerah Seremban merupakan populasi (Syed Arabi Idid, 1992)⁵⁷ kajian.

Subjek yang menjadi penelitian penulis ialah pelajar-pelajar tingkatan tiga. Penulis akan cuba melihat dari sudut kesan positif dan negatif terhadap pemahaman akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah, keberkesanannya terhadap pelajar Islam menengah rendah di daerah Seremban.

3.4 INSTRUMEN KAJIAN

Instrumen soal selidik berbentuk satu senarai soalan-soalan yang bertulis. Soalan-soalan yang disediakan oleh penulis merupakan soalan-soalan yang difikirkan merangkumi maklumat-maklumat yang diperlukan. Penulis menyediakan borang soal selidik yang dikemukakan kepada pelajar-pelajar di sekolah yang terbabit dengan kajian ini. Kaedah ini digunakan bagi memperolehi satu keputusan mengenai keberkesanan Pendidikan Akhlak di sekolah yang terlibat. Instrumen kajian ini adalah berbentuk soal selidik. Pengkaji telah mereka cipta pembinaan instrumen soal

⁵⁷Syed Arabi Idid (1992) Kaedah Penyelidikan Komunikasi dan Sains Sosial, C.I K.L :DBP, h.1.

selidik ini berdasarkan buku teks dan buku rujukan Pendidikan Islam Tingkatan 1-Tingkatan 3 yang merupakan buku panduan utama Pengajaran dan Pembelajaran akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah peringkat Menengah Rendah.

Pemboleh ubah sosiologi bersifat individu seperti jantina, umur, bangsa, agama, status ekonomi, pendidikan, pekerjaan, pendapatan dan sebagainya. Manakala pemboleh ubah psikologi adalah termasuk pendapat tentang sikap dan tingkah laku seseorang individu. Meminjam maklumat yang tepat tentang ciri-ciri subjek yang berkaitan dengan sesuatu yang terjadi (F Kerlinger, 1973) (P. Van Dalen, 1979) (Konting, 1999)⁵⁸. Pengkaji telah memilih kaedah ini kerana telah bersetuju dengan pendapat Kerlinger (1973) yang menyatakan reka bentuk kajian adalah bertujuan untuk mencari maklumat dan mengawal pemboleh ubah (F Kerlinger, 1973)⁵⁹.

Instrumen ini juga telah diubah suai dan soal selidik Norhayati Fatmi (2003) yang mengkaji tentang penghayatan adab terhadap ibu bapa dalam PAFA (Perkara Asas Fardu Ain (Norhayati Fatmi Talib, 2003)).⁶⁰ Bagi menentukan kesahan kriteria terhadap instrumen ini pengkaji telah merujuk dan mengadakan perbincangan bersama penyelia dan guru Pendidikan Islam yang mempunyai pengalaman dalam P&P Pendidikan Akhlak. Satu set soal selidik telah dibentuk yang mengandungi empat bahagian iaitu Bahagian A, B, dan C. Soal selidik ini dibentuk untuk

⁵⁸Kerlinger, F. (1973) *Foundation of Behaviour Research*. New York: Holt Rinehart & Winston.
P. Van Dalen (1979). *Understanding Education Research: An Introduction*. diterjemah oleh Abdul Fattah Abdul Malik dan Majid Konting (1999). *Memahami Penyelidikan Pendidikan*, Universiti Putra Serdang.

⁵⁹Kerlinger, F.N (1973) *Foundation of Behaviour Research Education And Psychological Inquiry*: London.

⁶⁰Norhayati Fatmi Talib (2003) *Penghayatan adab terhadap ibubapa di dalam Perkara Asas Fardu Ain Satu Penilaian di Sekolah Menengah Daerah Hulu Selangor*. Kertas Projek Sarjana. Bangi: UKM

mendapatkan maklumat daripada pelajar tentang keberkesanan pendidikan akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah.

Butiran penjelasan bagi setiap bahagian ini ialah Bahagian A mengandungi tujuh item berkaitan dengan maklumat diri sampel kajian. Bahagian B dan C mengandungi 62 item yang berkaitan dengan pengetahuan Akhlak, sikap dan amalan akhlak dalam Pendidikan Islam. (Lampiran A).

Melalui soal selidik ini, penulis akan memperoleh maklumat tentang latar belakang pelajar, maklumat tentang pengetahuan tentang pendidikan akhlak, sikap mereka terhadap pendidikan akhlak Islamiyah dan amalan akhlak mereka. Selain itu, maklumat lain ialah persepsi pelajar terhadap guru Pendidikan Islam. Maklumat penghayatan akhlak oleh pelajar, maklumat tentang masalah pelajar semasa P&P dan maklumat tentang amalan ataupun budaya hidup pelajar.

Instrumen kajian atau soal selidik ini memberikan lima jawapan berdasarkan Skala Likert lima point dengan skor yang diberikan seperti dalam Jadual 3.1

Jadual 3.1 Skala Likert

Jawapan	Skala
Sangat tidak Setuju (STS)	1
Tidak Setuju (TS)	2
Sederhana Setuju (SS)	3
Setuju (S)	4
Sangat Setuju (SS)	5

Kesemua item yang digunakan dalam soal selidik tersebut adalah item berbentuk negatif dan positif . Manakala pengkelasan skor berdasarkan tiga objektif utama kajian ini. Berikut menunjukkan jadual bagi pengkelasan skor berdasarkan objektif utama kajian.

- a. Mengukur tahap kefahaman akhlak dalam Pendidikan Islam (Tingkatan 1, 2 dan 3) Menengah Rendah.

Jadual 3.2 Tahap Mata Skor

Tahap Mata Skor	Skor
Rendah	29-67
Sederhana	68-106
Tinggi	107 ke atas

- b. Kesan Sukatan Pelajaran Pendidikan Akhlak keatas Pembinaan akhlak pelajar-pelajar masa kini.

Jadual 3.3 : Pengkelasan Skor

Tahap Mata Skor	Skor
Rendah	22-51
Sederhana	52-81
Tinggi	82 ke atas

c. Meneliti keberkesanan pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Akhlak

Jadual 3.4 : Pengkelasan Skor

Tahap Mata Skor	Skor
Rendah	4-9
Sederhana	10-14
Tinggi	15-20

a. Kajian Rintis

Satu kajian rintis (*pilot test*) telah dijalankan pada bulan September 2006 kepada 20 orang responden sebelum borang soal selidik diedarkan kepada responden. Bagi memastikan bahawa kaedah yang akan dilaksanakan mempunyai kesahan dan kebolehpercayaan yang tinggi serta mampu mengumpul data sebagaimana yang diperlukan, pengkaji telah mengendalikan kajian rintis itu sendiri.

Bagi menguji kesahan instrumen kajian borang soal selidik yang mengandungi tiga bahagian iaitu Bahagian A, Bahagian B dan Bahagian C telah diedarkan kepada 20 orang pelajar tingkatan tiga di sebuah sekolah menengah iaitu Sekolah Menengah Kebangsaan Senawang di Negeri Sembilan. Pengkaji bersama dua orang guru telah mengedarkan borang soal selidik tersebut kepada 20 orang sampel yang dipilih secara rawak daripada pelajar tingkatan tiga. Pengkaji telah memberi penerangan ringkas tentang cara penyelenggaraan borang tersebut dengan kebenaran secara lisan daripada pentadbir sekolah serta kerjasama guru tingkatan dan guru mata pelajaran.

Kajian rintis dilakukan ini melihat sama ada pelajar dapat memahami maksud item-item di dalam borang soal selidik dan kesesuaian soal selidik untuk kajian pengkaji. Kajian rintis ini juga bertujuan untuk memperbaiki instrumen kajian dari segi pembentukan item, kesesuaian bahasa dan bagi mendapatkan anggaran masa yang diambil untuk menjawab soal selidik tersebut. Masa yang diambil untuk menjawab soal selidik dalam kajian rintis ini ialah 15 minit. Manakala nilai alpha yang diperolehi daripada kajian rintis yang dijalankan ini ialah 0.938 (Lampiran B) dan nilai ini memadai dan berada dalam lingkungan kebolehpercayaan yang tinggi. Menurut Mohd Majid Konting (1990) nilai pekali kebolehpercayaan yang lebih daripada 0.60 boleh digunakan untuk tujuan penyelidikan (Idris Awang, 2001) ⁶¹

b. Keesahan dan Kebolehpercayaan

Pengkaji mengambil tindakan-tindakan berikut bagi tujuan memelihara kesahan dan kebolehpercayaan data-data yang diperolehi.

- a. Identiti responden dirahsiakan. Responden tidak perlu menulis nama mereka. Mereka juga telah diberikan jaminan bahawa segala maklumat yang mereka berikan adalah rahsia dan hanya digunakan untuk tujuan kajian sahaja. Responden kajian dapat menjawab soalan soal selidik dengan ikhlas tanpa sebarang paksaan. Responden juga diingatkan bahawa soal selidik ini bukanlah suatu ujian dengan sebab itu tiada jawapan yang betul atau pun salah.

⁶¹Idris Awang (2001). Kaedah Penyelidikan : Suatu Sorotan : K.L: Akademi Pengajian Islam . UM. Intel Multimedia And Publication,h.62.

- b. Kaedah *survey* dalam kajian ini menggunakan borang soal selidik kajian rintis dijalankan bagi menentukan kesahan dan kebolehpercayaan item-item dalam soal selidik. Hasil ujian rintis ini dianalisis dengan bantuan komputer melalui perisian *Statistical Package For the Social Sciences (SPSS)* versi 12.0 dengan menggunakan teknik statistik deskriptif bagi mendapatkan Cronbach's Alpha. Kebolehpercayaan item soal selidik diperolehi iaitu 0.938. Soal selidik tersebut disemak dan disahkan oleh penyelia kepada penyelidikan ini iaitu Prof. Madya Dr Idris Awang (rujuk Lampiran B)

- c. Penyelidik sendiri telah mentadbirkan borang soal selidik secara langsung dan ini merupakan suatu usaha yang sangat penting bagi mengukuhkan kajian kerana penyelidik boleh mengalami dan berada dalam situasi sebenar responden. Segala masalah yang dihadapi juga dapat diselesaikan pada waktu soal selidik dijalankan.

Bagi memastikan kesahan dan kebolehpercayaan kajian ini tidak diragui, pengkaji telah mengumpulkan sendiri borang soal selidik dan memastikan semua item dijawab oleh responden seperti yang dikehendaki serta dapat menjamin borang soal selidik daripada keciciran. Setelah maklumat responden yang dikehendaki diperolehi, pengkaji menyimpan maklumat tersebut bagi tujuan menganalisis data. Pengkaji mengambil kesemua responden tersebut yang berjumlah 360 orang sebagai sampel dalam kajian ini.

3.5 PROSEDUR PENGUMPULAN DATA

Pengumpulan data dan maklumat awal bagi tujuan penyelidikan ini dilakukan oleh penulis dengan beberapa cara iaitu: Penyelidikan Perpustakaan dan Penyelidikan lapangan. Dalam Penyelidikan Perpustakaan, penulis mengunjungi beberapa perpustakaan utama iaitu:

1. Perpustakaan Utama Universiti Malaya.
2. Perpustakaan Peringatan Zaaba Universiti Malaya
3. Perpustakaan Tun Sri Lanang Universiti Kebangsaan Malaysia
4. Perpustakaan Fakulti Pendidikan Universiti Kebangsaan Malaysia
5. Perpustakaan Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya
6. Perpustakaan Awam Pusat Islam Kuala Lumpur
7. Perpustakaan Negara
8. Perpustakaan Awam Negeri Sembilan

Pengkaji telah menggunakan metod historis untuk kajian awal ini. Metod Historis ialah satu proses untuk menentukan adanya pendapat yang tepat mengenai sesuatu kajian. Metod ini digunakan dengan tujuan mendapatkan nilai-nilai sejarah kepada subjek kajian atau penyelidikan. Metod ini digunakan oleh penulis dalam Bab I bagi menyatakan lokasi kajian dengan menceritakan sejarah Bandar Seremban dan Pendidikan Islam dalam KBSM di sekolah. Di samping itu, untuk mengukuhkan lagi data awal, pengkaji juga menggunakan metod analisis dokumen. Metod ini ialah satu cara pengumpulan data dengan cara mengkaji dokumen-dokumen yang berhubung dengan masalah yang diselidiki. Kaedah yang digunakan bagi tujuan awal ini adalah untuk membuat penyelidikan terhadap sesuatu perkara yang hendak dikaji.

Dokumen-dokumen yang akan digunakan oleh penulis dalam penyelidikan ini ialah : *al-Qur'an* dan *al-Sunnah*, buku-buku rujukan, majalah dan surat khabar, jurnal, kertas kerja dan risalah.

Penyelidikan Lapangan pula penulis mengunjungi sekolah-sekolah terbabit bagi mendapatkan maklumat melalui instrumen soal selidik, wawancara, dan mengadakan pemerhatian. Metod wawancara atau observasi merupakan pengumpulan data melalui pengamatan secara langsung terhadap objek penelitian. Pengalaman yang dialami oleh penulis secara langsung dalam masalah-masalah yang mempunyai hubungan dengan objek penyelidikan. Penulis menghadiri kelas-kelas Pendidikan Islam khususnya Pendidikan Akhlak yang diadakan di sekolah-sekolah yang terlibat. Dengan cara ini penulis mampu membuat pengamatan dan menghasilkan penilaian sendiri melalui cara pendidik menyampaikan pendidikan dan cara pelajar menerima pendidikan.

3.6 PROSEDUR ANALISIS DATA

Apabila data-data yang diperlukan telah terkumpul melalui metod-metod yang digunakan, maka penulis membuat olahan serta rumusan dan menganalisisnya menggunakan metode analisis data. Penulis akan menggunakan metod-metod seperti metod induktif, deduktif dan komparatif. Metod induktif ialah satu cara penganalisaan data melalui pola berfikir yang mencari bukti dari perkara-perkara yang bersifat khusus untuk sampai kepada dalil-dalil yang bersifat umum. Metod ini digunakan oleh penulis dalam menghuraikan kesemua bahagian dalam penyelidikan ini.

Metod deduktif ialah pola berfikir yang mencari pembuktian dengan berpijak pada dalil-dalil yang umum kepada dalil-dalil yang khusus. Penulis menggunakan metod ini dalam menghuraikan perumusan masalah dalam Bab I dan cara-cara pengajaran yang dilakukan oleh para guru dan pelajaran yang diterima oleh para pelajar dalam Bab IV.

Selain daripada itu dalam bab IV juga penulis menggunakan metod Komparatif . Iaitu satu cara membuat kesimpulan dengan melakukan perbandingan kepada data-data yang didapati. Segala data, pendapat dan fakta dikumpulkan dan dibuat perbandingan serta kesimpulan. Paling penting semua fakta akan diimbangkan secara saksama. Dari perbandingan dan pertimbangan tersebut dibuat satu kesimpulan.

Untuk data-data kuantitatif, ia telah dianalisis menggunakan perisian SPSS dan di laporkan di bab IV. Analisis hanya menggunakan metod deskriptif secara peratusan sahaja dan interpretasi min. Jadual interpretasi min adalah seperti yang dilampirkan.

Jadual 3.5 : Jadual interpretasi skor min (Nunnally, 1994)

Skala Min	Interpretasi
1.00 – 2.00	Rendah
2.01 – 3.00	Sederhana Rendah
3.01 – 4.00	Sederhana Tinggi
4.01 – 5.00	Tinggi

Sumber : Mohamed Najib Abdul Ghafar⁶² & Tay Siok Beng / Journal of Educational Management

⁶² Mohamed Najib Abdul Ghafar⁶² & Tay Siok Beng / Journal of Educational Management

3.7 KESIMPULAN

Dalam penyelidikan ilmiah , metodologi memainkan peranan yang utama dan merupakan teknik terpenting bagi mendapatkan data dan fakta yang bersangkutan secara sistematik dan kolektif bagi menghasilkan sebuah karya yang bersifat ilmiah dan berautoriti. Pengkaji cuba menggunakan metodologi yang tepat dan sesuai bagi menghasilkan penulisan yang berkualiti dan bermutu agar mencapai objektif kajian yang dikehendaki. Bagi memperoleh maklumat dan data yang kuat dalam penulisan disertasi yang dijalankan ini, secara amnya penulis menggunakan metod penentuan subjek, metod pengumpulan data dan metod penganalisan data.

BAB IV

DAPATAN KAJIAN

4.1 PENGENALAN

Proses P&P dalam sistem Pendidikan Islam yang dilaksanakan di sekolah rendah, menengah dan pusat pengajian tinggi kini perlu diperkembangkan dan dipertingkatkan lagi supaya dapat melahirkan pelajar-pelajar yang dapat menguasai ilmu yang bersifat keduniaan dan dapat menerapkan nilai Islam dalam kehidupan seharian. Pendidikan Akhlak adalah penting dalam kehidupan seorang muslim kerana melaluinya seseorang dapat mengetahui tentang ajaran dan hukum akhlak Islam. Kesedaran mengenai kepentingan Pendidikan Akhlak dalam Pendidikan Islam sahaja tidak memadai sekiranya tidak ada usaha bersungguh-sungguh untuk menghayati dan mengamalkan.

Pendidikan akhlak yang berkesan adalah penting untuk melahirkan kefahaman yang betul tentang akhlak serta dapat mengamalkannya dengan baik. Untuk memahaminya, seseorang itu mesti mempelajari dan memberi perhatian yang sepenuhnya terhadap apa yang dipelajari. Akhlak seseorang individu boleh berubah sekiranya dididik secara berterusan. Proses pembentukan akhlak Islam dapat dicapai melalui pendidikan dalam mata pelajaran Pendidikan Islam. Keberkesanan pendidikan akhlak yang dipelajari secara teori perlu diserlahkan melalui amali atau praktikal pelajar. Untuk memastikan keberkesanan pendidikan akhlak tersebut, suatu

pendekatan yang sejati perlu dilaksanakan dengan harapan agar seluruh anggota masyarakat terselamat dari kejahilan akhlak dalam kehidupan seharian.

Akhlak dalam Islam merangkumi semua aspek kehidupan. Akhlak juga menjamin berlakunya suatu perhubungan dan suatu ikatan yang menyeluruh serta saling menyempurnakan antara manusia dengan Allah s.w.t. dan manusia dengan makhluk yang lain di dunia ini. Akhlak dalam Islam adalah untuk menyempurnakan dan membentuk akal dalam pembentukan akhlak yang murni.

Bab ini akan menerangkan dengan terperinci hasil dapatan kajian daripada soal selidik yang telah diperolehi. Dapatan data yang telah dianalisis menggunakan perisian SPSS dibahagikan kepada beberapa bahagian berdasarkan kepada persoalan kajian yang dinyatakan di dalam Bab I.

4.2 PENGETAHUAN TENTANG AKHLAK

Aspek pengetahuan tentang akhlak Islamiyah adalah penting untuk memastikan pelajar mematuhi garis panduan akhlak yang telah ditetapkan oleh syariat Allah s.w.t. Dalam jadual 4.1 menunjukkan bahawa min pengetahuan pelajar terhadap akhlak Islamiyah yang terdapat dalam sukatan pelajaran KBSM adalah min 3.52 ini menunjukkan secara keseluruhan pengetahuan mereka tentang akhlak adalah sederhana tinggi. Namun jika dilihat satu persatu dapatan ini menunjukkan bahawa mereka yang gagal min 4.26 adalah lebih tinggi dari mereka yang lulus dengan cemerlang min 3.30 dan sederhana min 3.02.

Jadual 4.1 Pencapaian Pendidikan Islam

Item	Perkara	STS		TS		SS		S		SS		Jum N	Min
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
B 4	Saya sentiasa mendapat keputusan yang baik dalam pelajaran Pendidikan Islam ketika peperiksaan (70–100)	17	4.7	46	12.8	167	46.4	72	20.0	58	16.1	360	3.30
B5	Saya sentiasa mendapat keputusan yang rendah dalam pelajaran Pendidikan Islam ketika peperiksaan (40 – 69)	68	18.9	50	13.9	80	22.2	131	36.4	31	8.6	360	3.02
B6	Saya sentiasa gagal dalam pelajaran Pendidikan Islam ketika peperiksaan (0 – 39)	11	3.1	21	5.8	43	11.9	72	20.0	213	59.2	360	4.26

Proses pengajaran dan pembelajaran dalam sistem Pendidikan Islam yang dilaksanakan di sekolah rendah, menengah dan pusat pengajian tinggi kini perlu diperkembangkan dan dipertingkatkan lagi supaya dapat melahirkan pelajar-pelajar yang dapat menguasai ilmu yang bersifat keduniaan dan dapat menerapkan hukum serta nilai Islam yang seterusnya diaplikasikan dalam kehidupan seharian.

Jadual 4.2 adalah dapatan kajian yang menunjukkan tahap pengetahuan pelajar tentang akhlak Islamiyah. Dalam dapatan ini menunjukkan secara umumnya tahap pengetahuan pelajar tentang akhlak adalah tinggi iaitu min4.57 (rujuk jadual 4.5). Dapatan ini selari dengan dapatan-dapatan pengkaji sebelum ini yang mengkaji tentang akhlak diantaranya kajian Ahmad Munawwar (2010); Sarimah (2012) dan Ab. Halim dan Khadijah (2003). Ia menunjukkan pengetahuan tentang akhlak adalah tinggi. Ini bererti pelajar tahu tentang akhlak dan perkara yang berkaitan dengannya seperti larangan, galakan dan hukum melakukannya.

Jadual 4.2 Tahap Pengetahuan Akhlak Pelajar

Item	Perkara	STS		TS		SS		S		SS		Jum N	Min
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
B9	Saya diajar tentang akhlak dalam Pendidikan Islam	3	0.8	-	-	2	0.6	68	18.9	287	79.7	360	4.77
C1	Wajib bagi setiap lelaki dan perempuan menutup aurat	1	0.3	-	-	4	1.1	69	19.2	286	79.4	360	4.78
C2	Lelaki dilarang memakai pakaian perempuan dan perempuan dilarang memakai pakaian lelaki	4	1.1	2	6	8	2.2	53	14.7	293	81.4	360	4.75
C3	Orang yang tidak menutup aurat akan diberi balasan neraka	5	1.4	4	1.1	12	3.3	71	19.7	268	74.4	360	4.65
C9	Menuntut ilmu adalah suatu ibadah kepada Allah	3	0.8	-	-	2	0.6	68	18.9	287	79.7	360	4.77
C12	Pendidikan Islam adalah ilmu fardhu ain	2	0.6	4	1.1	21	5.8	146	40.6	187	51.9	360	4.42
C14	Wajib berwuduk sebelum membaca Al-Quran	1	0.3	1	0.3	3	0.8	55	15.3	300	83.3	360	4.81
C18	Manusia yang tidak bersyukur akan mendapat azab di akhirat	2	0.6	1	0.3	5	1.4	101	28.1	251	69.7	360	4.66
C19	Memelihara hak jiran adalah dituntut dalam Islam	1	0.3	3	0.8	21	5.8	156	43.3	179	49.7	360	4.41
C21	Tolong-menolong akan menyatupadukan masyarakat Islam	1	0.3	-	-	2	0.6	94	26.1	263	73.1	360	4.72
C25	Orang yang berhadas kecil dibenarkan memegang Al-Quran	4	1.1	21	5.8	73	20.3	76	21.1	186	51.7	360	4.16
C26	Orang yang berdoa akan mendapat keberkatan daripada Allah	1	0.3	2	0.6	4	1.1	106	29.4	247	68.6	360	4.66
C28	Adat hanya satu perkara yang menjadi kebiasaan dilakukan dalam kehidupan seharian	5	1.4	8	2.2	67	18.6	200	55.6	80	22.2	360	3.95
C29	Orang yang beribadah akan dapat meningkatkan keimanan kepada Allah	1	0.3	-	-	2	0.6	94	26.1	263	73.1	360	4.72
C31	Orang yang datang ke rumah tidak dijemput juga dipanggil tetamu	14	3.9	14	3.9	38	10.6	143	39.7	151	41.9	360	4.12
C37	Kerja yang ikhlas akan mendapat keberkatan daripada Allah	1	0.3	-	-	2	0.6	79	21.9	278	77.2	360	4.76
C40	Majlis yang baik akan diberkati Allah dan majlis yang tidak baik akan dilaknat Allah	2	0.6	1	0.3	17	4.7	102	28.3	238	66.1	360	4.59
C45	Orang yang tidak taat dan patuh kepada ibu bapa akan mendapat azab di akhirat kelak	12	3.3	5	1.4	6	1.7	70	19.4	267	74.2	360	4.60

Merujuk kepada item-item soalan pula, item yang berkaitan dengan soalan C28 (rujuk jadual 4.3) adalah soalan yang mendapat min terendah iaitu 3.95. Namun ia masih berada ditahap yang tinggi. Soalan ini mengenai pendapat responden tentang adat hanya satu perkara yang menjadi kebiasaan dilakukan dalam kehidupan harian. Penulis mendapati bahawa 80 (22.2%) responden sangat setuju, 200 (55.6%) responden setuju, 67 (18.6%) responden sederhana setuju, 8 (2.2%) responden tidak setuju, 5(1.4%) responden sangat tidak setuju dengan kenyataan di atas. Ini menjelaskan bahawa responden dapat memahami kedudukan atau hukum adat dalam kehidupan seharian dengan baik iaitu 347 (96.4%). Ini menunjukkan bahawa pelajar agak keliru antara suruhan agama dengan amalan adat kebiasaan.

Jadual 4.3 Soalan 28 : Adat hanya satu perkara yang menjadi kebiasaan dilakukan dalam kehidupan seharian

Sangat Tidak Setuju		Tidak Setuju		Sederhana Setuju		Setuju		Sangat Setuju		Jumlah (N)	Min
Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%		
5	1.4	8	2.2	67	18.6	200	55.6	80	22.2	360	3.95

Sementara min-min item yang lain di bawah konstruk pengetahuan masih tinggi iaitu antara min 4.12 hingga min 4.81. Dan item yang tertinggi ialah min 4.81 berkaitan dengan bacaan al-Quran. Soalan 14 : Wajib berwuduk sebelum membaca al-Quran.

Jadual 4.4 Item 14: sebelum membaca Al-Quran, wajib berwuduk terlebih dahulu

Sangat Tidak Setuju		Tidak Setuju		Sederhana Setuju		Setuju		Sangat Setuju		Jumlah (N)	Min
Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%		
1	0.3	1	0.3	3	0.8	55	15.3	300	83.3	360	4.81

Jadual 4.4 menunjukkan responden yang menyatakan bahawa sebelum membaca Al-Quran, wajib berwuduk terlebih dahulu (rujuk jadual 4.4). Berdasarkan soal selidik yang dijalankan sebagaimana jadual di atas, penulis mendapati seramai 300 (83.3%) responden sangat setuju dengan pernyataan tersebut, 55 (15.3%) responden setuju dan sangat tidak setuju hanya seorang (0.3%) responden sahaja. Ini jelas menunjukkan kefahaman hukum berwuduk antara adab-adab sebelum membaca al-Quran adalah wajib pada tahap yang tinggi 358 (99.4%) responden hanya 2 (0.6%) responden sahaja yang tidak faham tentang hukum tersebut.

4.3 SIKAP PELAJAR TERHADAP AKHLAK

Menurut Robbin (2007) sikap merangkumi tiga aspek iaitu kognitif, afektif dan tingkah laku. Ketiga-tiga aspek ini akan menentukan sikap seseorang dalam menghadapi atau menanggapi sesuatu peristiwa atau perkara. Dalam kajian ini didapati sikap pelajar terhadap akhlak Islamiyah dalam kedudukan min 4.53 iaitu suatu kedudukan yang seerhana tinggi. Justeru boleh ditafsirkan bahawa pelajar bersikap positif terhadap akhlak Islamiyah tetapi agak sukar untuk melaksanakannya. Jadual 4.5 menunjukkan item-item yang menjurus kepada konstruk sikap terhadap akhlak.

Jadual 4.5 Sikap pelajar terhadap akhlak

Item	Perkara	STS		TS		SS		S		SS		Jumlah N	Min
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
B 1	Saya berminat terhadap pelajaran Pendidikan Islam	1	0.3	1	0.3	3	0.8	74	20.6	281	78.1	360	4.76
B2	Saya suka guru yang mengajar Pendidikan Islam	3	0.8	4	1.1	4	1.1	75	20.8	274	76.1	360	4.70
B3	Saya suka setiap bahagian dalam pembelajaran Pendidikan Islam	3	0.8	4	1.1	4	1.1	75	20.8	274	76.1	360	4.70
B10	Saya berminat dengan mata pelajaran akhlak dalam Pendidikan Islam	1	0.3	1	0.3	9	2.5	115	31.9	234	65.0	360	4.61
B12	Saya suka dengan cara guru saya mengajar akhlak dalam Pendidikan Islam	3	0.8	3	0.8	17	4.7	177	49.2	160	44.4	360	4.36
C4	Dibenarkan dalam Islam memakai pakaian yang jarang dan sempit	19	5.3	5	1.4	14	3.9	45	12.5	277	76.9	360	4.54
C10	Ilmu fardhu ain wajib dituntut oleh setiap individu muslim	1	0.3	1	0.3	3	0.8	74	20.6	281	78.1	360	4.76
C11	Ilmu fardhu kifayah wajib dituntut oleh sebahagian masyarakat sahaja	75	20.8	96	26.7	81	22.5	45	12.5	63	17.5	360	2.79
C16	Wajib bersyukur kepada Allah	1	0.3	-	-	3	0.8	34	9.4	282	78.3	360	4.88
C17	Bersabarlah apabila mendapat musibah dari	1	0.3	1	0.3	6	1.7	98	27.2	254	70.6	360	4.68

Item	Perkara	STS		TS		SS		S		SS		Jumlah N	Min
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
	Allah												
C20	Hendaklah bersikap terbuka menerima pendapat orang lain	1	0.3	-	-	31	8.6	163	45.3	165	45.8	360	4.36
C22	Hendaklah menghormati rakan-rakan yang bukan Islam	3	0.8	3	0.8	17	4.7	177	49.2	160	44.4	360	4.36
C27	Ibadah adalah satu perkara yang wajib dilakukan oleh setiap orang Islam	1	0.3	-	-	6	1.7	83	23.1	270	75.0	360	4.72
C33	Elakkan melakukan sesuatu yang menjatuhkan maruah tetamu	1	0.3	-	-	11	3.1	118	32.8	230	63.9	360	4.60
C36	Kerja yang dilakukan juga adalah suatu ibadah kepada Allah	-	-	-	-	6	1.7	108	30.0	246	68.3	360	4.67
C38	Hadirkan diri ke majlis yang baik dan direndhai Allah	1	0.3	1	0.3	9	2.5	115	31.9	234	65.0	360	4.61
C41	Beradab ketika di majlis akan dapat mengeratkan lagi persaudaraan	2	0.6	-	-	10	2.8	148	41.1	200	55.6	360	4.51
C43	Wajib berbakti kepada ibu bapa	1	0.3	1	0.3	5	1.4	50	13.9	303	84.2	360	4.81
C44	Sentiasa taat dan patuh kepada perintah ibu bapa selagi tidak menyalahi agama	3	0.8	4	1.1	4	1.1	75	20.8	274	76.1	360	4.70

Dalam konstruk sikap didapati sikap pelajar dalam menuntut ilmu agak rendah (rujuk jadual 4.6). Ini menggambarkan sikap pelajar terhadap menuntut ilmu fardhu kifayah yang agak mengecewakan. Sedangkan ilmu inilah yang membantu manusia untuk memahami manusia serta membangunkan manusia ke suatu tahap yang lebih baik seperti untuk membangunkan negara ke tahap yang lebih maju.

Jadual 4.6 Soalan : Ilmu fardhu kifayah wajib dituntut oleh sebahagian masyarakat sahaja.

Sangat Tidak Setuju		Tidak Setuju		Sederhana Setuju		Setuju		Sangat Setuju		Jumlah (N)	Min
Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%		
75	20.8	96	26.7	81	22.5	45	12.5	63	17.5	360	2.79

Jumlah dan peratusan responden dalam jadual di atas menunjukkan kenyataan responden tentang ilmu fardhu ain wajib dituntut oleh setiap individu muslim. Hasil soal selidik yang dijalankan seperti jadual di atas, seramai 281 (78.1%) responden sangat setuju dengan kewajipan setiap muslim menuntut ilmu fardhu ain. 74 (20.6%) responden setuju, 3 (0.8%) sederhana setuju, seorang (0.3%) responden tidak setuju dan bakinya seorang (0.3%) responden sangat tidak setuju. Ini menjelaskan bahawa kefahaman responden tentang kewajipan menuntut ilmu fardhu ain kepada setiap individu muslim adalah wajib pada tahap tinggi iaitu 358 (99.4%).

Manakala item yang tertinggi dalam konstruk sikap terhadap akhlak ialah item C16 iaitu sikap bersyukur kepada Allah Taala (rujuk jadual 4.7).

Jadual 4.7 : Wajib bersyukur kepada Allah.

Sangat Tidak Setuju		Tidak Setuju		Sederhana Setuju		Setuju		Sangat Setuju		Jumlah (N)	Min
Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%		
1	0.3			3	0.8	34	9.4	282	78.3	360	4.88

Peratusan dalam jadual di atas menunjukkan responden yang menyatakan bahawa bersyukur kepada Allah adalah wajib. Dapatan soal selidik yang dijalankan sebagaimana jadual di atas menunjukkan bahawa seramai 322 (89.4%) responden sangat setuju, 34 (9.4%) responden setuju, 3 (0.89%) responden tidak setuju bakinya hanya 1(0.3%) responden sahaja yang sangat tidak setuju dengan kenyataan tersebut. Dari dapatan ini menjelaskan bahawa tahap kefahaman responden terhadap kewajipan bersyukur kepada Allah wajib adalah tinggi iaitu 356 (98.9%) responden faham dan bakinya hanya 4 (1.1%) sahaja responden yang tidak faham.

4.4 AMALAN AKHLAK PELAJAR

Dapatan kajian berkaitan dengan amalan akhlak pelajar menunjukkan bahawa pelajar mempunyai tahap amalan akhlak yang sederhana tinggi min 4.19. Ini membuktikan bahawa mereka masih mengamalkan akhlak Islamiyah (rujuk jadual 4.8).

Jadual 4.8 Amalan akhlak pelajar

Item	Perkara	STS		TS		SS		S		SS		Jumlah N	Min
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
B 7	Saya sentiasa mendapat A dalam bacaan Al-Quran	17	4.7	46	12.8	167	46.4	72	20.0	58	16.1	360	3.30
B8	Saya tidak tahu membaca Al-Quran	16	4.4	24	6.7	56	15.6	66	18.3	198	55.0	360	4.13
B11	Saya merasakan masa adalah cukup bagi gurubagama mengajar akhlak dalam Pendidikan Islam	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76	4.76
C5	Wajib menghindari perbuatan atau percakapan yang menyakiti hati kawan	36	10.0	15	4.2	13	3.6	95	26.4	201	55.8	360	4.14
C6	Wajib kita beradab antara sesama ahli keluarga	1	0.3	-	-	3	0.8	50	13.9	306	85.0	360	4.83
C7	Wajib menghormati guru sepanjang masa	2	0.6	1	0.3	1	0.3	80	22.2	276	76.7	360	4.74
C8	Redha menerima teguran dan nasihat dari guru	1	0.3			9	2.5	136	37.8	214	59.4	360	4.56
C13	Wajib menggunakan harta sekolah dengan cermat	2	0.6	1	0.3	7	1.9	134	37.2	216	60.0	360	4.56
C15	Bacalah Al-Quran dengan betul dan bertajwid	1	0.3	1	0.3	2	0.6	74	20.6	282	78.3	360	4.76
C23	Sunat membaca doa ketika masuk dan keluar dari masjid	2	0.6			15	4.2	163	45.3	180	50.0	360	4.44
C24	Dibenarkan berbual-bual tentang hal dunia ketika berada dalam masjid	151	41.9	58	16.1	91	25.3	43	11.9	17	4.7	360	2.21
C30	Wajib memberi layanan yang baik kepada tetamu	1	0.3	1	0.3	10	2.8	132	36.7	215	59.7	360	4.70
C32	Sekiranya ada tetamu di rumah kita mestilah memakai pakaian menutup aurat	1	0.3	1	0.3	14	3.9	105	29.2	239	66.4	360	4.61
C34	Lakukanlah pekerjaan dengan amanah dan bertanggungjawab	1	0.3	-	-	1	0.3	108	30.0	250	69.4	360	4.68
C35	Wajib berpakaian kemas , bersih , dan menutup aurat ketika bekerja	1	0.3	-	-	5	1.4	96	26.7	258	71.7	360	4.69
C39	Hadirkanlah diri ke majlis-majlis yang melalaikan dan meleakakan	12	3.3	12	3.3	31	8.6	50	13.9	255	70.8	360	4.46
C42	Ketika berada di sebuah majlis hendaklah bercakap dengan penuh keangkuhan supaya kita akan dipandang ramai	7	1.9	14	3.9	19	5.3	45	12.5	275	76.4	360	4.58
C46	Kita wajib taat kepada ibu bapa walaupun perkara yang disuruh itu dilarang oleh agama	175	48.6	65	18.1	63	17.5	25	6.9	32	8.9	360	2.09
C47	Ketika berpidato hendaklah berpakaian kemas dan sopan	1	0.3	1	0.3	10	2.8	137	38.1	211	58.6	360	4.54
C48	Dibenarkan berpidato menyentuh kisah peribadi orang lain	128	35.6	56	15.6	112	31.1	42	11.7	22	6.1	360	2.37

Item	Perkara	STS		TS		SS		S		SS		Jumlah N	Min
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
	untuk dijadikan contoh												
C49	Pidato yang baik adalah menyampaikan pidato secara hikmah	2	0.6	5	1.4	12	3.3	131	36.4	209	58.1	360	4.51
C50	Gunakan bahasa yang kesat untuk menunjukkan perasaan marah kepada orang lain ketika berpidato	5	1.4	11	3.1	21	5.8	40	11.1	283	78.6	360	4.63

Sementara item yang paling tinggi dalam konstruk amalan ini ialah item C6 iaitu wajib beradab sesama keluarga min 4.83 (rujuk jadual 4.9). Ini menunjukkan bahawa akhlak pelajar kepada kedua ibu bapa dan keluarga amat baik dan saling hormat menghormati.

Jadual 4.9 : Wajib kita beradab antara sesama ahli keluarga.

Sangat Tidak Setuju		Tidak Setuju		Sederhana Setuju		Setuju		Sangat Setuju		Jumlah (N)	Min
Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%		
1	0.3			3	0.8	50	13.9	306	85.0	360	4.83

Jadual di atas menunjukkan kefahaman responden tentang kewajipan beradab sesama ahli keluarga. Soal selidik yang dijalankan mendapati 306 orang (85.0%) responden sangat setuju, 50 orang (13.9%) responden setuju, 3 orang (0.8%) sederhana setuju dan bakinya yang sangat tidak setuju hanya seorang sahaja (0.3%) responden. Ini jelas menunjukkan secara keseluruhannya responden mengetahui dan memahami tentang beradab sesama ahli keluarga diwajibkan dalam Islam.

Sebaliknya min yang paling rendah dalam konstruk amalan ialah item C24 iaitu berkenaan beradab di dalam masjid. Soalan ini dalam bentuk negative tetapi telah direkod semula dan min bagi soalan ini ialah 2.21 (rujuk jadual 4.10). Ini

menunjukkan bahawa pelajar masih melakukan perbualan dan dan perbincangan berkaitan hal dunia walaupun berada di dalam masjid.

Jadual 4.10 : Dibenarkan berbual-bual tentang hal dunia ketika berada dalam masjid.

Sangat Tidak Setuju		Tidak Setuju		Sederhana Setuju		Setuju		Sangat Setuju		Jumlah (N)	Min
Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%	Jumlah	%		
151	41.9	58	16.1	91	25.3	43	11.9	17	4.7	360	2.21

Dapatan soal selidik yang dijalankan seperti dalam jadual di atas menunjukkan jumlah dan peratusan responden mengenai hukum berbual-bual tentang hal dunia ketika berada dalam masjid. Penulis mendapati bahawa sebanyak 17 (4.7%) responden sangat setuju tentang kenyataan dibenarkan berbual-bual tentang hal dunia ketika berada di dalam masjid. 43 (11.9%) responden setuju, 91 (25.3%) responden sederhana setuju, 58 (16.1%) responden tidak bersetuju dan sangat tidak bersetuju pula seramai 151 (41.9%) responden. Dari kenyataan ini menjelaskan bahawa kefahaman responden tentang hukum berbual-bual tentang hal dunia ketika berada dalam masjid adalah pada tahap tinggi iaitu 209 (58.1%) responden sahaja yang faham mengenai hukum dan adab di dalam masjid.

4.5 KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK

Keberkesanan pendidikan akhlak di sekolah menengah di daerah Seremban dalam kajian ini mendapati min 4.43 (rujuk jadual 4.11). Ini menunjukkan bahawa pendidikan akhlak di sekolah-sekolah yang terlibat adalah amat berkesan di kalangan pelajarinya. Soal selidik yang diedarkan dan mengandungi konstruk pengetahuan,

sikap dan amalan akhlak Islamiyah menunjukkan min yang tinggi pada ketiga-tiga konstruk. Ini menunjukkan keberkesanan pendidikan akhlak meliputi konstruk pengetahuan min 4.57, sikap min 4.53 dan amalan min 4.19.

Jadual 4.11 : Keberkesanan Pendidikan Akhlak

Konstruk	Min
Pengetahuan	4.57
Sikap	4.53
Amalan	4.19

4.6 KESIMPULAN

Kajian keberkesanan pendidikan akhlak di sekolah menengah di daerah Seremban telah dapat dijalankan dengan sempurna. Dapatan menunjukkan pendidikan akhlak di sekolah-sekolah menengah di daerah Seremban amat berkesan. Namun begitu masih perlu ditambah baik kerana pencapaian pelajar semasa peperiksaan masih ramai yang gagal berbanding peratusan yang cemerlang.

BAB V

PERBINCANGAN DAN PENUTUP

5.1 PENGENALAN

Pendidikan akhlak adalah unsur penting dalam Pendidikan Islam. Ia juga perlu di serapkan dalam semua mata pelajaran di sekolah melalui gabung jalin dalam penerapan nilai-nilai murni. Menurut Khalim (2009)⁶³ pendidikan akhlak yang menekankan pendekatan Islam dapat menjadikan pelajar, seorang yang berdisiplin. Justeru dalam bab V ini dibincangkan dapatan kajian secara mendalam, impikasi kajian, cadangan untuk kajian lanjutan dan rumusan keseluruhan kajian.

5.2 RINGKASAN KAJIAN

Kajian ini bertujuan untuk melihat keberkesanan pendidikan akhlak di sekolah menengah dari persepsi pelajar. Reka bentuk kajian ini adalah kajian kuantitatif dengan kaedah tinjauan menggunakan soal selidik yang dihuraikan secara deskriptif. Kajian ini dijalankan di sekolah-sekolah menengah di daerah Seremban. Sebanyak enam buah sekolah telah dipilih oleh Jabatan Pendidikan Negeri Sembilan untuk tujuan kajian ini. Tiga mewakili bandar dan tiga lagi mewakili luar bandar. Setiap sekolah telah diedarkan sebanyak 60 set instrumen soal selidik secara rawak kepada pelajar tingkatan 3 di sekolah tersebut. Kesemua soal selidik itu telah

⁶³ Khalim Zainal & Wan Zulkifli Wan Hassan (2009) Pendekatan Islam dalam menangani masalah disiplin tegar dalam kalangan pelajar sekolah : Satu Kajian Kes. *Journal of Islamic and Arabic Education* 1(2) 2009, 1-14.

diedarkan dan dijawab serta dikumpul semula pada hari yang sama. Setelah itu dianalisis menggunakan perisian SPSS untuk statistik deskriptif dan min.

5.3 PERBINCANGAN DAPATAN KAJIAN

Secara umumnya dapatan kajian keberkesanan pendidikan akhlak dalam pendidikan Islam ini mendapati pendidikan akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah-sekolah menengah di daerah Seremban adalah baik. Ini merujuk kepada min yang diperolehi adalah tinggi iaitu min 4.43. Justeru inti pati Pendidikan Islam iaitu iaitu ketinggian akhlak seperti mana yang dinyatakan oleh Nadzmi Akbar 2006⁶⁴, katanya Pendidikan Islam inti patinya ialah usaha untuk mencari ketinggian spiritual, moral, sosial, dan intelek dari dapatan kajian ini seperti bertentangan dengan fenomena keruntuhan akhlak yang sedang berlaku. Justeru pengajaran akhlak adalah berkesan di sekolah-sekolah sementara penyebab fenomena keruntuhan akhlak yang menjadi isu dalam kajian ini adalah disebabkan oleh sesuatu yang lain yang perlu dikaji semula.

Namun begitu jika dihalusi, dapatan kajian yang berkaitan dengan pencapaian pelajar dalam peperiksaan menunjukkan bahawa peratusan pelajar yang gagal lebih ramai daripada yang berjaya. Ini menunjukkan bahawa proses pendidikan akhlak atau Pendidikan Islam itu sendiri mempunyai kelemahan yang perlu dibaiki semula agar pencapaiannya menjadi lebih baik. Ini selaras dengan anjuran beberapa

⁶⁴ Nadzi Akbar. 2006. *Jurnal Alhadarah*, Vol5, No 8 Jdti-Disember. Hal 85 -104

pengkaji dan tokoh pendidikan seperti Zakaria (2012)⁶⁵ yang menyatakan bahawa pendidikan Islam perlu mengkaji semula sistem penyampaianya. Justeru kajian lanjutan perlu dilakukan untuk memastikan aspirasi negara untuk maju dan mempunyai warga yang berminda kelas dunia. Menurut Karami Buseri (2003)⁶⁶ dalam Islam yang disebut kemajuan itu adalah mencakupi kemajuan fizikal, material dan kemajuan mental spiritual yang kedua-duanya ditujukan untuk mencapai kebahagiaan dunia dan akhirat.

Secara umumnya min amalan akhlak Islamiyah yang diperolehi dalam kajian ini adalah min yang terendah. Ini menunjukkan bahawa ramai pelajar yang tahu tentang akhlak dan mengakui hukum yang berkaitan dengan akhlak tetapi tidak mengamalkan akhlak dengan baik. Sedangkan di dalam Islam perlaksanaanya adalah syumul atau menyeluruh. Sedangkan dapatan kajian mendapati amalan akhlak adalah rendah. Ini menunjukkan bahawa Islam tidak dilaksanakan secara syumul. Sebagai contoh taat dalam beribadat kepada Allah seperti sembahyang akan menjadikan seseorang itu selamat dari kemungkaran. Ini selaras dengan kajian oleh Roziah binti Hamid (2000), berkenaan Amalan dan Penghayatan Islam dalam Pendidikan Islam KBSM dalam kalangan pelajar Tingkatan 4, Sekolah Menengah Kebangsaan Dato' Dol Said, Alor Gajah, Melaka, secara teorinya pelajar memahami kewajipan solat lima waktu tetapi tidak melaksanakannya secara praktikal.

Oleh sebab itu, kemungkaran masih berlaku walaupun pengajaran akhlak itu berkesan dan diterima oleh pelajar. Pelaksanaan solat sebagai pendinding kepada

⁶⁵ **Zakaria Stapa (2012)** Pendekatan Tasawuf Dan Tarikat : Wadah Pemerkasaan Jati Diri Ummah. Syarahan Perdana UKM .

⁶⁶ Kamrani Buseri. 2003. *Antologi Pendidikan Islam dan Dakwah*. UII Press : Beirut.

diri umat Islam dari melakukan perkara yang mungkar perlu dilihat kembali dan dinilai semula perlaksanaannya, sebagaimana firman Allah SWT dalam surah al ‘Angkabut ayat 45

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ ۖ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

Bermaksud ;

Bacalah serta ikutlah wahai Muhammad akan apa yang diwahyukan kepadamu dari al-Quran dan dirikanlah sembahyang. Sesungguhnya sembahyang itu mencegah dari perbuatan yang keji dan mungkar dan sesungguhnya mengingati Allah adalah lebih besar faedahnya dan kesannya dan ingatlah Allah mengetahui akan apa yang kamu kerjakan⁶⁷.

5.4 IMPLIKASI KAJIAN

Saranan yang akan dikemukakan oleh penulis ini akan diklafikasikan kepada tiga pihak. Tiga pihak tersebut ialah Ibu bapa, Guru-guru Pendidikan Islam dan Kementerian Pelajaran Malaysia.

5.4.1 Ibu bapa

- a. Sebagai ibu bapa, merekalah yang mencorakkan kehidupan anak mereka sama ada menjadi Islam, Yahudi atau Nasrani. Tidak dapat dinafikan lagi ibu bapalah yang menentukan masa hadapan anak-anak mereka agar bahagia di dunia dan di akhirat. Berpegang kepada konsep ini ibu bapa seharusnya menitik beratkan Pendidikan Akhlak kepada anak-anak mereka sejak kecil lagi. Pendidikan Akhlak pada awalnya berlaku di rumah. Ibu bapa mesti

⁶⁷ Al Quran Al Angkabut 29:45

memastikan anak-anak mereka telah mengetahui serba sedikit tentang asas-asas agama sebelum mereka melangkah ke tahun satu.

- b. Ibu bapa juga tidak harus terlalu ghairah menonjolkan kepada anak-anak ilmu yang bersifat *fardu kifayah* terlebih dahulu. Wajiblah di tanamkan dalam diri anak-anak terlebih dahulu ilmu agama iaitu ilmu yang bersifat *fardu ain* iaitu ilmu akhlak contohnya yang bukan sahaja memberi kebahagiaan kepada anak-anak di dunia tetapi juga di akhirat.
- c. Sentiasa memastikan anak-anak belajar mengaji Al-Quran di rumah atau di tempat-tempat mengaji yang lain. Ibu bapa tidak seharusnya hanya bergantung kepada guru-guru Pendidikan Islam di sekolah kerana guru-guru ini mempunyai anak murid yang ramai dan tidak dapat menumpukan perhatian kepada seseorang individu sahaja. Pembacaan dan seterusnya menghayatinya akan membentuk peribadi dan akhlak yang sempurna bagi seseorang individu.
- d. Ibu bapa mestilah sentiasa mengenal pasti masalah anak-anak dalam menghadapi pelajaran. Sebagai ibu bapa, mesti tahu kelemahan anak-anak sama ada kelemahan dalam mengingat, kelemahan dalam hafalan dan sebagainya. Setelah mengetahui kelemahan anak-anak maka mestilah bertindak dengan segera agar tidak terus ketinggalan.
- e. Hendaklah memastikan pemakanan yang diambil oleh anak-anak makanan yang berzat, berkhasiat dan yang paling penting halal. Faktor pemakanan

merupakan faktor penting kerana setiap pemakanan yang diambil akan menjadi darah daging dalam badan. Sekiranya makanan yang diambil tidak baik maka ini akan memberi tindakbalas yang tidak baik dalam pembelajaran. Para pelajar akan mudah lupa, susah mengingat dan buta hati dalam membezakan antara yang baik dan buruk. Seterusnya ini akan melahirkan pelajar yang tidak berakhlak dan seterusnya menjadi masyarakat yang tidak bermoral.

- f. Sentiasa merujuk kepada pihak sekolah tentang aktiviti-aktiviti yang dilakukan oleh pihak sekolah khususnya aktiviti keagamaan. Ibu bapa mestilah sentiasa memberi galakan kepada anak-anak untuk sentiasa menghadiri aktiviti-aktiviti yang mendatangkan banyak manfaat sama ada di dunia atau di akhirat. Lebih baik lagi sekiranya ibu bapa turut serta dalam aktiviti-aktiviti tersebut atau sekurang-sekurangnya menghulurkan sokongan moral atau sokongan wang ringgit kepada pihak sekolah untuk menunjukkan kepada anak-anak mereka bahawa aktiviti yang dilakukan merupakan satu kebaikan bukan perkara yang membosankan.
- g. Sentiasa memberi penerangan-penerangan yang tertentu kepada anak-anak agar mereka tahu kebaikan di sebalik sesuatu perintah Allah. Guru-guru mengajar di sekolah dan ibu bapa memberi sokongan di rumah. Dengan cara ini penulis pasti pembelajaran Pendidikan Akhlak akan lebih berkesan amalan dan penghayatnya.

- h. Mengambil tahu tentang segala aktiviti anak-anak mereka samada di sekolah atau di luar persekolahan. Dengan didikan cara ini ibu bapa akan dapat mengelakkan anak-anak mereka daripada terjerumus ke lembah kehinaan dan terjebak kepada perkara-perkara negatif atau perkara-perkara tidak baik.

5.4.2 Guru-guru Pendidikan Islam

Guru-guru bukan sahaja menjadi pengajar tetapi mestilah menjadi pendidik kepada para pelajar. Guru-guru yang mendidik akan mengambil berat terhadap setiap masalah pelajar. Setelah mengenal pasti maka seharusnya guru-guru membuat tindakan yang sewajarnya bagi menyelamatkan keadaan. Guru-guru yang prihatin ini akan disayangi dan dihargai. Oleh yang demikian mudahlah guru-guru ini menarik minat pelajar ketika sesi pengajaran dan pembelajaran.

1. Guru-guru Pendidikan Islam khususnya mestilah mengajar dengan penuh ikhlas semata-mata kerana Allah s.w.t. sebagaimana yang dituntut oleh agama Islam. Keikhlasan mengajar tanpa mengira pangkat, pujian atau wang ringgit akan menjadikan para pelajar mudah menerima pembelajaran.
2. Guru-guru Pendidikan Islam mestilah sentiasa berkomunikasi dengan ibu bapa pelajar untuk mengetahui perkembangan anak-anak. Seharusnya guru-guru Pendidikan Islam diberi kelayakan seperti guru disiplin memandangkan setiap permasalahan dapat diadaptasikan kepada pembelajaran Pendidikan Islam. Setiap masalah yang dilakukan pelajar,

guru Pendidikan Islam boleh bertindak agar dapat diubah kepada yang lebih baik selaras dengan ajaran Islam.

3. Para guru mestilah mempunyai sikap tidak berkira antara satu sama lain. Tanggungjawab menerapkan pendidikan Islam kepada para pelajar hendaklah diterapkan bersama-sama tanpa ada sifat mazmumah seperti perasaan dengki, busuk hati, pilih kasih dan sebagainya. Guru-guru mestilah sanggup dan rela menggunakan masa yang terluang bersama para pelajar untuk mendekati diri dan perasaan pelajar.
4. Setiap guru mestilah mempunyai kreativiti yang tinggi dan sistem pembelajaran yang tersendiri kepada para pelajar. Guru yang berinovatif sahaja akan menjadikan pembelajaran itu satu keseronokan dan mengembirakan bukan yang membosankan.
5. Guru-guru Pendidikan Islam juga mestilah mengaitkan isu-isu semasa agar para pelajar mengetahui keadaan semasa yang berlaku. Setiap topik yang diajar sebaiknya didedahkan kepada gejala-gejala buruk akibat tidak berakhlak. Oleh yang demikian, dapat membimbing pelajar ke arah yang baik dan di *redai* Allah.
6. Guru-guru juga mesti mengambil tahu keadaan para pelajar di rumah. Hayati kehidupan para pelajar yang bermasalah di rumah. Dengan cara ini para pelajar akan merasakan diri mereka disayangi dan mereka tidak mudah terjebak kepada gejala negatif. Cara ini juga adalah cara

pembentukan akhlak yang berkesan dan jarang-jarang diadaptasikan dalam sekolah, memandangkan bilangan pelajar yang ramai.

7. Guru-guru Pendidikan Islam sewajarnya mempunyai hubungan yang erat sesama mereka. Dengan cara ini, mereka boleh berbincang antara satu sama lain untuk menyelesaikan sesuatu masalah yang dihadapi serta dapat bekerja dalam satu pasukan.

5.4.3 Sekolah

1. Menyediakan kemudahan-kemudahan tertentu untuk pembelajaran Pendidikan Islam. Kemudahan-kemudahan itu mestilah lengkap bagi memudahkan guru-guru melaksanakan pembelajaran kepada para pelajar.
2. Sentiasa berkomunikasi dengan guru-guru Pendidikan Islam bagi menyelesaikan masalah pelajar yang bermasalah.
3. Sentiasa mengenal pasti masalah-masalah yang dihadapi oleh guru-guru Pendidikan Islam serta membuat penambahbaikan. Dengan cara ini pembelajaran Pendidikan Akhlak dapat dilaksanakan dengan lebih menarik dan berkesan kepada pelajar.

4. Memberi ruang dan waktu yang tertentu untuk pelajar-pelajar memperoleh ilmu akhlak yang di luar sukatan seperti contoh memanggil penceramah jemputan agar penerapan akhlak ini lebih berkesan lagi.

5.4.4 Kementerian Pelajaran Malaysia

1. Sentiasa memperkenalkan teknik-teknik mengajar yang baru kepada Guru-guru Pendidikan Islam. Agar mereka mempunyai keupayaan yang tinggi untuk mengajar Pendidikan Akhlak yang mampu untuk membentuk peribadi dan personaliti yang mulia sejajar dengan pembentukan modal insan.
2. Mengadakan atau menganjurkan kursus-kursus tertentu secara berperingkat-peringkat dan berterusan. Hendaklah menitikberatkan pembelajaran Pendidikan Akhlak khususnya dan Pendidikan Islam umumnya berbanding pelajaran-pelajaran lain kerana pelajaran Pendidikan Islam inilah yang akan menentukan bentuk masyarakat akan datang.
3. Menambah masa pelajaran Pendidikan Islam berbanding masa 240 minit seminggu. Masa yang terlalu sedikit menyebabkan guru-guru mengejar waktu untuk menghabiskan sukatan pelajaran sedangkan penghayatan Islam tidak ada. Ini wajar memandangkan dalam pelajaran Pendidikan Islam sendiri ada enam bab utama yang perlu diajar dan keseluruhan bab itu perlu diberi penekanan.

4. Sentiasa membuat lawatan ke sekolah-sekolah dan memastikan pelaksanaan pengajaran Pendidikan Akhlak dan Pendidikan Islam dilaksanakan sebagaimana yang dirancang. Ini perlu bagi mengelakkan sukatan Pelajaran Pendidikan Akhlak terabai begitu sahaja dari semasa ke semasa.
5. Sentiasa membuat semakan sukatan pelajaran mengikut keadaan semasa agar guru-guru dapat mengadaptasikan perkara yang berlaku hari ini dengan pelajaran Pendidikan Islam. Dengan cara ini, para pelajar dapat mengetahui dengan jelas perkara yang sepatutnya dilakukan dan perkara yang sebaliknya khususnya pendidikan akhlak.
6. Sentiasa mengadakan perbincangan dengan Jabatan Pendidikan peringkat negeri dan mengenal pasti sekolah-sekolah yang menghadapi masalah tentang guru-guru Pendidikan Islam yang tidak aktif. Guru-guru ini harus dikenal pasti dan diberi pendedahan-pendedahan tertentu tentang pentingnya kredibiliti dan kesungguhan mereka dalam pengajaran Pendidikan Islam.

5.5 CADANGAN KAJIAN LANJUTAN

Penyelidikan secara amnya dapat dirumuskan sebagai satu tatacara teratur yang hasilnya membolehkan penambahan ilmu pengetahuan. Penyelidikan dilakukan mengikut langkah-langkah tertentu, khususnya bagi mendapatkan ilmu maklumat serta menjawab persoalan yang dibangkitkan. Justeru kajian lanjutan yang dicadangkan adalah untuk melakukan kajian secara kualitatif untuk melihat permasalahan yang berlaku dalam proses pengajaran dan pembelajaran akhlak di

sekolah. Kajian ini adalah untuk memastikan penghayatan akhlak benar-benar berlaku dalam kalangan pelajar.

Kajian lanjutan juga boleh dilakukan secara kualitatif yang menekankan tentang penghayatan iman dan akhlak. Menurut al Qaradawi (1998)⁶⁸ apabila seseorang (pelajar) itu mempunyai kekuatan iman dalam diri mereka, hidup dan amalannya berada dalam batas-batas yang telah ditentukan oleh Allah s.w.t. Mereka akan menjauhkan diri dari perbuatan yang dilarang oleh Allah s.w.t. dan tidak hanyut dalam dosa dan maksiat yang boleh menghancurkan moral dan budi pekerti manusia.

Cadangan kajian selanjutnya ialah berkaitan dengan kajian pengaruh-pengaruh lain selain dari kelemahan aspek pendidikan dalam mempengaruhi akhlak pelajar. Ini kerana kajian yang berkaitan yang pernah dijalankan seperti kajian oleh Ab. Halim dan Zarin (2004)⁶⁹ ; Abdullah & Mawaddah (2010)⁷⁰ yang mengkaji tentang pengaruh media kepada pelajar menunjukkan ia amat mempengaruhi tingkah laku pelajar. Justeru kajian seperti ini perlu dipergiatkan untuk membantu mengurangkan fenomena keruntuhan akhlak di kalangan remaja khususnya dan di kalangan masyarakat amnya.

⁶⁸ Al Qaradawi, Yusuf. (1998) *Min Fiqh al Dawlah fi al-Islam*. Terjemahan Juanda Hj. Jaya. Selangor : Maktabah al-Qaradawi.

⁶⁹ Ab. Halim Tamuri dan Zarin Ismail (2004) Pengaruh media massa terhadap pegangan nilai akhlak remaja: kajian ke atas fakir miskin di kawasan luar Bandar. Repo.uum.edu.my/1821/1/15.pdf

⁷⁰ Abdullah Sulong & Mawaddah Abdullah (2010). Pengaruh Media Terhadap Keruntuhan Akhlak Pelajar. Eprints.utm.my/

5.6 RUMUSAN

Pendidikan perlu bagi membentuk tingkah laku yang baik, akal fikiran yang matang bagi melahirkan insan kamil. Pendidikan akhlak mempunyai pengertian tertentu. Dasar Pendidikan Akhlak adalah bersumberkan *al-Qur'an*, *al-Sunnah*, *Ijma'*, *Qiyas* dan *Ijtihad*. Tujuan Pendidikan Akhlak adalah untuk melahirkan masyarakat yang bermoral dan dilengkapi dengan nilai-nilai keagamaan dan budi pekerti yang tinggi. Ini kerana rangkuman unsur-unsur ini mampu melahirkan masyarakat yang bersatu padu, bersopan-santun dan hormat menghormati antara satu sama lain. Pelajaran Pendidikan Akhlak bukan hanya dapat diperoleh daripada kelas semata-mata malah boleh dipelajari tanpa mengira tempat, waktu dan ketika.

BIBLIOGRAFI

Al-Qur'an al-Karim

BAHASA MELAYU

Abdullah Fahim *et al.* (1989), *Rumahku Syurgaku*. Kuala Lumpur: Bahagian Hal Ehwal Islam, JPM.

Abdul Halim El-Muhammady (1991), *Pendidikan Islam: Falsafah, Disiplin Dan Peranan Pendidik*. Petaling Jaya: Dewan Pustaka Islam.

Adnan Yusopp (2003), "Dasar Pendidikan Islam Negara: Pelaksanaan Dan Keberkesanan Sistem Pendidikan Di Sekolah-Sekolah Kerajaan", dalam Suzalie Mohamad, *Memahami Isu-Isu Pendidikan Islam Di Malaysia*. Kuala Lumpur: IKIM.

Ahmad Mahdzan Ayob (1992), *Kaedah penyelidikan Sosio Ekonomi*. Edisi Kedua. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka

Akademi Pengajian Islam (2006), *Buku Panduan Penulisan Tesis/Disertasi Ijazah Tinggi*. Edisi Kedua, Kuala Lumpur: Universiti Malaya.

Al Qaradawi, Yusuf. (1998) *Min Fiqh al Dawlah fi al-Islam*. Terjemahan Juanda Hj. Jaya. Selangor : Maktabah al-Qaradawi.

Amran Kasimin (1992), *Bagaimana Mencegah Kejahatan Melalui Sembahyang*. Kuala Lumpur: DINIE Publishers.

_____ (1993), *Masalah Sosial Dan Hubungannya Dengan Didikan Agama*. Kuala Lumpur: DINIE Publishers.

Azman Wan Chik (1987), *Kaedah Hayati Amali: Satu Pendekatan Mengajar Pendidikan Islam*. Kuala Lumpur: Karya Bistari.

Bailey, Kenneth D. (1984), *Kaedah Penyelidikan Sosial*. Hashim Awang (terj.). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka.

Ghazali Darussalam (2001), *Pedagogi Pendidikan Islam*. Kuala Lumpur: Utusan Publication & Distributors Sdn. Bhd.

Ghazali, Imam al- (1996), *Kemanisan Beribadah*. Kasmuri Selamat (terj.). Kuala Lumpur: Jasmin Enterprise.

Haddad, Imam Habib 'Abd Allah (1981), *Nasihat Agama dan Wasiat Iman*. Syed Ahmad Semait (terj.). Singapura: Pustaka Nasioanal Pte. Ltd.

- Hamka (1987), *Tafsir al-Azhar*, 21 j. Singapura: Pustaka Nasional Pte. Ltd.
- _____ (1988), *Tafsir al-Azhar*, 30 j. Singapura: Pustaka Nasional Pte. Ltd.
- _____ (1990), *Tafsir al-Azhar*, 9 j. Singapura: Pustaka Nasional Pte. Ltd.
- Haron Din *et al.* (1988), *Masalah Pendidikan Islam Di Malaysia*. Kuala Lumpur: al-Rahmaniah.
- _____ *et al.* (2002), *Manusia dan Islam*, 1 j. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka.
- Hassan Langgulung (1986), *Manusia Dan Pendidikan: Suatu Analisa Psikologi Dan Pendidikan*. Jakarta: Pustaka al-Husna.
- _____ (1991), *Asas-Asas Pendidikan Islam*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka.
- Ibrahim Ahmad Bajunid (2003), “Pelaksanaan Dan Keberkesanan Pendidikan Islam Di Sekolah Kebangsaan”, dalam Suzalie Mohammad, *Memahami Isu-Isu Pendidikan Islam Di Malaysia*. Kuala Lumpur: IKIM.
- Idris Awang (2001), *Kaedah Penyelidikan : Suatu Sorotan*. Kuala Lumpur : Akademi Pengajian Islam dan Intel Multimedia and Publications.
- Idris Zakaria (1991), “Penghayatan Nilai-Nilai Islam Dalam Kehidupan”, dalam Ismail Abdul Rahman *et al.* (ed.), *Islam: Cabaran Dan Isu Semasa*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan pustaka.
- Ismail Ibrahim (1996), “Ibadat Dan Kekuatan Rohani”, dalam Siti Fatimah Abdul Rahman (ed.), *Membangun Fitrah Kehidupan*. Kuala Lumpur: IKIM.
- Kamarudin Ngah *et al.* (1990), *Kaedah Penyelidikan Panduan Mudah Kerja Luar*. Petaling Jaya: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Kamrani Buseri. 2003. *Antologi Pendidikan Islam dan Dakwah*. UII Press : Beirut
- Kementerian Pendidikan Malaysia (2002), *Panduan Amali Pendidikan Islam Sekolah Menengah*.
- Lembaga Bandaran Petaling Jaya: 10 Tahun 1964 - 1974 (Buku Cenderamata Sempena Perayaan Ulangtahun Ke 10 Bandaran Dan Hari Kebangsaan).
- Mohd Kamal Hassan (1988), *Pendidikan Dan Pembangunan: Satu Perspektif Bersepadu*. Kuala Lumpur: Nurin Enterprise.
- Mohd Majid Konting (1998), *Kaedah Penyelidikan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka.

- Mohd Shaffie Abu Bakar (1995), *Metodologi Penyelidikan*, 2 Ed. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- MPPJ Dan Laporan Kegiatan MPPJ: Menuju Kecemerlangan Organisasi (1993).
- Mubarak, Shaykh al- (t.t), *Sistem Islam: Akidah Dan Ibadah*. Ismail Mohd Hassan (terj.). Terengganu: Yayasan Islam Terengganu.
- Mustafa Hj Daud (1995), *Konsep Ibadat Menurut Islam*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka
- Nik Mustapha Nik Hassan (1994), “Islam Dan Ibadat Puasa”, dalam Nik Mustapha Nik Hassan *et.al* (ed.), *Islam Dan Kemajuan Masyarakat*. Kuala Lumpur: IKIM.
- Qattan, al-Shaykh Ahmad al- (t.t), *Tugas Ibu Bapa – Guru Terhadap Anak-Anak Menurut al-Quran Dan al-Sunnah*. Ahmad Najib Abdullah al-Qari (terj.). Kota Bharu: Penerbitan ASA.
- Saedah Siraj (2003), *Pendidikan Anak-Anak*. Sungai Buloh: Alam Pintar Enterprise.
- Shaltut, Mahmud (1988), *Islam, Akidah Dan Shariah*. (terj.). Siri 1. Kuala Lumpur: Pustaka al-Ameen.
- Shaykh Abdullah Basmeih (1980), *Tafsir Pimpinan al-Rahman Kepada Pengertian al-Quran (30 juz)*. Kuala Lumpur: Darul Fikir.
- Sidek Mohd Noah (2002), *Reka Bentuk Penyelidikan Falsafah: Teori Dan Praktis*. Selangor: Universiti Putra Malaysia.
- T.M. Hasbi Ash Siddieqy (1996), *Pedoman Solat*. Selangor: Thinker’s Library.
- Udah Mohsin (1986), *Kesan Ibadah Dalam Pembentukan Akhlak Seorang Muslim*. Kuala Lumpur: al-Rahmaniah.
- ‘Ulwan, ‘Abd Allah Nasih (1989), *Pendidikan Anak-Anak Dalam Islam*. Syed Ahmad Semait (terj.), 1 j, 4 c. Singapura: Pustaka Nasional Pte. Ltd.
- Wan Mohd Nor Wan Daud (2005), *Falsafah Dan Amalan Pendidikan Islam Syed Naquib al-Attas: Satu Huraian Konsep Asli Islamisasi*. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Zainal Abidin Abdul Kadir (1993), “Reformasi Pendidikan Islam Di Sekolah: Matlamat Dan Harapan” dalam Ismail Abdul Rahman *et al.* (ed.), *Isu-Isu Pendidikan Islam Di Malaysia: Cabaran Dan Harapan*. Kuala Terengganu: KUSZA.
- _____ (1994), “Ke Arah Amalan Dan Penghayatan Nilai Islam: Satu Pendekatan Bersepadu”, dalam Abd Halim El-Muhammady (ed.). Bangi: Persatuan Bekas Mahasiswa Timur Tengah.

Zainal Mat Saad (1985), *Pengantar Statistik*. Petaling Jaya: Fajar Bakti Sdn. Bhd.

BAHASA ARAB

Bukhari, Abi ‘Abd Allah Muhammad b. Isma‘il al- (t.t), *Sahih al-Bukhari*, 8 j. Beirut: Dar al-Thaqafiyah.

Hajjaj, Abi al- Husayn Muslim b. al- (1978), *Sahih Muslim*, 1 j. Beirut: Dar al-Fikr.

_____ (t.t), *al-Jami’ al-Sahih*, 1 j. Beirut: Dar al-Fikr.

Kathir, Abi al-Fida’ Isma‘il b. (1983), *Tafsir al-Qur’an al- ‘Azim*, 2 j. Beirut: Dar al-Mufid.

Nawawi, Abi Zakariyya Muhy al-Din b. Sharaf al- (t.t), *Majmu’ Sharh al-Muhazzab*. Mesir: Matba’ah al-Imam.

Qardawi, Yusuf al- (1995), *al-‘Ibadah fi al-Islam*. c. 24. Kaherah: Maktabah Wahbah.

Qudamah, Ahmad b. Muhammad b. (1981), *al-Mughni*, 3 j. Riyad: Maktabah al-Riyad al-Hadithah.

Qutub, Sayyid (1982), *Fi Zilal al-Qur’an*, 5 j. juz. 19-20. Beirut: Dar al-Shuruq.

Shawkani, Muhammad b. ‘Ali b. Muhammad al- (t.t), *Nail al-Awtar*, 1 j. Mesir: Matba’ah Mustafa al-Babi al-Halabi.

Sulayman, Abi Dawud (1988), *Sunan Abi Dawud*, 2 j. Beirut: Dar al-Jayl.

Tirmidhi, Abi ‘Isa Muhammad b. ‘Isa al- (1975), *Sunan al-Tirmidhi*, 5 j, c. 2. Mesir: Matba’ah Mustafa al-Babi al-Halabi wa Awladih.

_____ (1978), *Sunan al-Tirmidhi wahuwa al-Jami’ al-Sahih*, 1 j. Beirut: Dar al-Fikr.

Zuhayli, Wahbah (1985), *al-Fiqh al-Islami wa Adillatuh*, 1 j, c. 3. Damshiq: Dar al-Fikr.

BAHASA INGGERIS

Van Dalen, Deobold B. (1962), *Understanding Educational Research: An Introduction*. New York: Mc Graw-Hill Book Company, Inc.

Abdul Rashid Moten (1998), *A Guide To Research Proposal And Report Writing*. Selangor: Research Centre International Islamic University Malaysia.

DISERTASI, PROSIDING, KOLEKSI SEMINAR

Abdullah Sulong & Mawaddah Abdullah (2010). Pengaruh Media Terhadap Keruntuhan Akhlak Pelajar. eprints.utm.my/

Ab. Halim Tamuri *et al.* (2005), “Penghayatan Ibadah harian Dan Kecerdasan Emosi Dalam Pembangunan Diri Remaja Muslim”, dalam *Prosiding Wacana Pendidikan Islam (Siri 4)*. Bangi: Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Ab. Halim Tamuri dan Zarin Ismail (2004) Pengaruh media massa terhadap pegangan nilai akhlak remaja: kajian ke atas fakir miskin di kawasan luar Bandar

Abdul Razak Shahbudin (2003), “Pengurusan Infrastruktur Bandar: Satu Kajian Perbandingan Mengenai Sistem Pengurusan Letak Kereta Di Kawasan Majlis Perbandaran Petaling Jaya (MPPJ) Dan Majlis Perbandaran Subang Jaya (MPSJ)” Disertasi Sarjana Sastera, Universiti Malaya.

Ahmad Latukau (2003), “Kehidupan Beragama Di Kalangan Pendatang Indonesia: Suatu Kajian Khusus Di Ampang Jaya, Selangor Darul Ehsan” Disertasi Sarjana Usuluddin, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.

Ahmad Sabri Osman (2002), “Sistem Pendidikan Islam: Suatu Kajian Tentang Keberkesanan Penghayatannya Di Kalangan Mahasiswa Universiti Teknologi Mara Kampus Arau, Perlis” Disertasi Sarjana Usuluddin, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.

Azizah Zakaria (2004), “Penghayatan Terhadap Beberapa Aspek Dalam Falsafah Etika al-Ghazali: Kajian Di Kalangan Pelajar Universiti Teknologi Mara (UiTM), Shah Alam” Disertasi Sarjana Usuluddin, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.

Che Noraini Hashim (2005), “Keruntuhan Akhlak Dan Pembangunan Remaja Masa Kini: Cabaran Pendidikan Islam Di Malaysia”, dalam *Prosiding Wacana Pendidikan Islam (Siri 4)*. Bangi: Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Fadzliyah Hashim (2004), “Kesan Pendidikan Islam Terhadap Cara Hidup Pelajar: Suatu Kajian Di Sekolah Menengah Kebangsaan Tunku Abdul Aziz, Simpang Empat, Alor Setar, Kedah” Disertasi Sarjana Usuluddin, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.
- Fariah Hussain (2006), “Keruntuhan Akhlak Di Kalangan Remaja: Kajian Di Alor Setar” Disertasi Sarjana Usuluddin, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.
- Fazidah Md. Shukor (2004), “Penglibatan Guru Dan Keberkesanan Program Dakwah Di Sekolah” Disertasi Sarjana Pendidikan, Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya.
- Isyah Radhiah Idris (2004), “Pendidikan Solat Oleh Ibu Bapa Terhadap Anak-Anak Remaja Di Kota Bharu, Kelantan” Disertasi Sarjana Syariah, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.
- Jasmin Jasman (2003), “Amalan Menutup Aurat Di Kalangan Remaja: Kajian Di Sekolah-Sekolah Menengah Di Sekitar Zon Gombak” Disertasi Sarjana Syariah, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.
- Mahmood Zuhdi Hj Abd Majid (1999), “Penghayatan Islam Asas Kecemerlangan Kepimpinan” Kertas Kerja Konvensyen Penghayatan Kepimpinan Islam Peringkat Kebangsaan Di Universiti Malaya, 11-14 April 1999.
- Mohamad Zaki Abd. Ghani (2006), “Penerapan Nilai-Nilai Kerohanian Dalam Pengajaran Pendidikan Islam Di Beberapa Buah Sekolah Daerah Seremban, Negeri Sembilan” Sarjana Keperolehan, Universiti Malaya.
- Mohd Suhardi Mat Jusoh (2004), “Pengabaian Solat Fardu Di Kalangan Remaja: Kajian Di Sekolah Menengah Di Sekitar Daerah Pasir Putih, Kelantan” Disertasi Sarjana Syariah, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.
- Mohd Tajudin Abdul Rahman (1995), “Masyarakat Melayu: Masalah Disiplin Di Kalangan Pelajar Sekolah Dan Penyelesaiannya” Kertas Kerja Seminar Masyarakat Melayu Dan Gejala Sosial: Proses Penyelesaian Ke Arah Pembinaan Masyarakat Melayu Cemerlang Abad Ke 21 Di Kuala Lumpur, 17 Januari 1995.
- Muhammad Syukri Salleh (2001), “Beberapa Aspek Kesepaduan Ilmu Dalam Islam” Kertas Kerja Seminar Warisan al-Quran Peringkat Kebangsaan Di Kuala Lumpur, 24-25 Oktober 2001.
- Normah Yamin (1999), “Hubungkaitan PAFA Dengan Pencapaian Pelajar Dalam PMR” Sarjana Pendidikan, Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya.

Suseladevy a/p Muthusamy (2004), "Pengaruh Rakan Sebaya Terhadap Masalah Ponteng Di Sekolah" Sarjana Pendidikan, Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya.

Zainal Abidin Abdul Kadir *et al.* (1988), "Penghayatan Islam Dalam KBSM: Kaedah Dan Pelaksanaan" Kertas Kerja Seminar Pemantapan Pendidikan Bersepadu di Maktab Perguruan Islam, Kuala Lumpur, 03 Ogos 1988.

Zakariah B. Din @ Nasirudin (2005), "Kajian Kefahaman Terhadap Keimanan Kepada Allah Dan Amalan Harian Pelajar: Kajian Di Sekolah Menengah Daerah Kerian, Perak" Sarjana Pendidikan, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Zakiah Hj. Ariffin (2005), "Pembudayaan Iklim "Dini" Di Sebuah Sekolah Di Perak" Sarjana Kependidikan, Universiti Malaya.

ENSAIKLOPEDIA, JURNAL, KAMUS DAN SURAT KHABAR

Abd. Rashid Ahmad (1995), "Aspek-Aspek Pendidikan Dalam Solat", *Jurnal Usuluddin*, Bil. 2, Mei 1995.

Hassan Langgulung (1987), "Penghayatan Nilai-Nilai Islam Di Tinjau Dari proses Pembelajaran Dalam Konteks Pendidikan Masa Kini", *Jurnal Pendidikan Islam*, Bil. 5, September 1987.

Idris Awang (1996), "Kelakuan Seks Bebas Di Kalangan Remaja Melayu", *Jurnal Usuluddin*, Bil. 5, Disember 1996.

Johan Jaaffar (2006), "Disiplin Usah Salahkan Guru Saja". *Berita Minggu*, Oktober 1.

Khalim Zainal & Wan Zulkifli Wan Hassan (2009) Pendekatan Islam dalam menangani masalah disiplin tegar dalam kalangan pelajar sekolah : Satu Kajian Kes. *Journal of Islamic and Arabic Education* 1(2) 2009, 1-14

Nadzi Akbar. (2006). *Jurnal Alhadarah*, Vol5, No 8 Jdti-Disember. Hal 85 -104

New Straits Times, April 17, 2006:4 "Teacher alleges assault by students".

_____, June 5, 2006:8 "Teen held over sodomy".

Sarimah Mokhtar, Mohd Kashfi Mohd Jailani, Ab. Halim Tamuri, Kamarulzaman Abdul Ghani (2011). Kajian Persepsi Penghayatan Akhlak Islam dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah Di Selangor. *GJAT* . December 2011.vol 1 issue 1. Hlm 71-77

Syed Abdurrahman Syed Hussin (1998), “Kepentingan Zikir Dalam Mendidik Rohani Dan Jasmani Pendakwah”, *Jurnal Usuluddin*, Bil. 8, Disember 1998.

TEMUBUAL

Cik Azliyah Bt Mohd Yusof. Ketua Panitia Pendidikan Islam, SMK Kelana Jaya. Temubual Pada 12 Oktober 2006.

Darin A/L Sugumar. Pengawas Sekolah dan Pelajar Tingkatan 4 Sains, SMK Sultan Abdul Samad, Petaling Jaya. Temubual pada 17 Oktober 2006.

En. Hassan. B. Mohd Nor. Ketua Panitia Pendidikan Islam dan Guru Disiplin, SMK Taman Dato’ Harun, Petaling Jaya. Temubual pada 9 Oktober 2006.

En. Mohd. Haron B. Kasmani. Kaunselor Pelajar SMK. Taman Medan, Petaling Jaya. Temubual pada 11 September 2006.

En. Mohd Norhisam B. Ahmad. Ketua Unit Dakwah Dan Kepimpinan, Sektor Pendidikan Islam Dan Moral, Jabatan Pelajaran Negeri Selangor. Temubual pada 29 November 2006.

Farah Hazwani Bt Zahari. Pelajar tingkatan 4 Sains dan Naib Pengerusi Persatuan Pelajar Islam, SMK Sultan Abdul Samad, Petaling Jaya. Temubual pada 17 Oktober 2006.

Hazlinda Bt Yusof. Pelajar tingkatan 4 Sains SMK(P) Sri Aman, Petaling Jaya. Temubual pada 18 Oktober 2006.

Mohd Hafiz B. Ahmad Tarmizi. Pelajar tingkatan 4 Sains dan Pengerusi Persatuan Pelajar Islam, SMK Sultan Abdul Samad, Petaling Jaya. Temubual pada 17 Oktober 2006.

Nur Farhana Bt Ahmad. Pelajar tingkatan 4 Sains SMK(P) Sri Aman, Petaling Jaya. Temubual pada 18 Oktober 2006.

Puan Jarah Bt Abdullah. Ketua Panitia Pendidikan Islam, SMK Sri Permata, Petaling Jaya. Temubual pada 21 September 2006.

Puan Norhasimah Bt Mohd Nor. Kaunselor Sekolah, SMK(P) Sri Aman, Petaling Jaya. Temubual 12 Oktober 2006.

LAMPIRAN A – SURAT PENGESAHAN TAJUK DISERTASI

Producing Leaders Since 1905

يونيڤرسيتي مالايا

UM.IT/606/5
20 April 2009

Jamilah binti Mohd Noor (IGA050064)
Jabatan Fiqh dan Usul
Akademi Pengajian Islam
Universiti Malaya

Tuan,

PERMOHONAN PENGESAHAN TAJUK DISERTASI CALON SARJANA SYARIAH (SECARA KURSUS DAN DISERTASI) - Jamilah binti Mohd Noor (IGA050064)

Perkara di atas adalah dirujuk.

Adalah dimaklumkan bahawa Jawatankuasa Akademik, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya yang bermesyuarat pada **11 Mac 2009** telah meluluskan tajuk disertasi tuan seperti berikut:

Tajuk : **KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK DI SEKOLAH MENENGAH KEBANGSAAN DI SEREMBAN NEGERI SEMBILAN**

Bidang Penyelidikan : **Hukum Islam dan Masyarakat**

Sekian, dimaklumkan.

Yang benar,

(NOR ZAHIAN HANAFI)
Penolong Pendaftar (Ijazah Tinggi)
Akademi Pengajian Islam
Universiti Malaya

s.k Timbalan Pengarah (Ijazah Tinggi)
Ketua Jabatan Fiqh dan Usul
Prof. Madya Dr Rahimin Affandi Abdul Rahim (Penyelia)
Penolong Pendaftar, IPS, UM
Fail calon

Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, 50603, Kuala Lumpur, Malaysia
Timbalan Pengarah (Ijazah Tinggi)

Tel: (603) 79676002/6105/6109/6136 • Faks: (603) 79676022
E-mel: api_tinggi@um.edu.my • <http://www.um.edu.my>

**LAMPIRAN B - SURAT AKUAN PENYELIDIKAN DARI UNIVERSITI
MALAYA**

يوزبيرسيته مالايا
UNIVERSITI MALAYA

UM.I/YF/606/2

11 Oktober 2006

KEPADA SESIAPA YANG BERKENAAN

Tuan/Puan,

AKUAN MENJALANKAN PENYELIDIKAN

Saya dengan hormatnya merujuk kepada perkara di atas.

Dimaklumkan bahawa pelajar seperti nama di bawah ini merupakan pelajar di Jabatan Fiqh dan Usul, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya dan sedang membuat penyelidikan untuk menyiapkan disertasinya.

Nama Pelajar : **JAMILAH BINTI MOHD NOOR**
No. Kad Pengenalan : **620322-08-6298**
No. Matrik : **IGA 050064**
Program Pengajian : **SARJANA SYARIAH**
Tajuk Kajian : **HUKUM AKHLAK DALAM PENDIDIKAN ISLAM DI SEKOLAH: KEBERKESANANNYA TERHADAP PELAJAR ISLAM MENENGAH RENDAH DI SEREMBAN NEGERI SEMBILAN.**

Sukacita sekiranya pihak tuan/puan dapat memberikan kerjasama kepada pelajar berkenaan dalam perkara ini.

Sekian, terima kasih.

Yang benar,

(PROF. MADYA DR ABDUL KARIM ALI)

Ketua
Jabatan Fiqh Dan Usul
Akademi Pengajian Islam
Universiti Malaya

Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, 50603, Kuala Lumpur, Malaysia

Jabatan Fiqh & Usul: Tel: (603) 79676011

● Faks: (603) 79676141

<http://www.um.edu.my> ● E-mel: api_fiqh@um.edu.my

LAMPIRAN C - SURAT KEBENARAN MEMBUAT KAJIAN (EPRD)

BAHAGIAN PERANCANGAN DAN PENYELIDIKAN DASAR PENDIDIKAN
KEMENTERIAN PELAJARAN MALAYSIA
ARAS 1-4, BLOK E-8
KOMPLEKS KERAJAAN PARCEL E
PUSAT PENTADBIRAN KERAJAAN PERSEKUTUAN
62604 PUTRAJAYA.

Telefon : 03-88846591
Faks : 03-88846579

Ruj. Kami : KP(BPPDP)603/5/JLD.01 (106)

Tarikh : 10 Januari 2007

Jamilah Bt Mohd Noor
45, Lorong Desa Melor 3/1
Taman Desa Melor
70450 Seremban
Negeri Sembilan

Tuan/Puan

Kelulusan Untuk Menjalankan Kajian Di Sekolah, Institut Perguruan, Jabatan Pelajaran Negeri Dan Bahagian-Bahagian Di Bawah Kementerian Pelajaran Malaysia

Adalah saya dengan hormatnya diarah memaklumkan bahawa permohonan tuan/puan untuk menjalankan kajian bertajuk :

" Pemahaman Hukum Akhlak Dalam Pendidikan Islam Di Sekolah: Keberkesanannya Terhadap Pelajar Islam Menengah Rendah Di Seremban, Negeri Sembilan " diluluskan.

2. Kelulusan ini adalah berdasarkan kepada cadangan penyelidikan dan instrumen kajian yang tuan/puan kemukakan ke Bahagian ini. **Kebenaran bagi menggunakan sampel kajian perlu diperolehi dari Ketua Bahagian/Pengarah Pelajaran Negeri yang berkenaan.**

3. Sila tuan/puan kemukakan ke Bahagian ini senaskah laporan akhir kajian setelah selesai kelak. Tuan/Puan juga diingatkan supaya **mendapat kebenaran terlebih dahulu** daripada Bahagian ini sekiranya sebahagian atau sepenuhnya dapatan kajian tersebut hendak dibentangkan di mana-mana forum atau seminar atau diumumkan kepada media massa.

Sekian untuk makluman dan tindakan tuan/puan selanjutnya. Terima kasih.

"BERKHIDMAT UNTUK NEGARA"

Saya yang menurut perintah

(HJ. MD. MONOTO BIN KOSNAN)

Ketua Penolong Pengarah
Unit Penyelidikan
Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan
Kementerian Pelajaran Malaysia

Zul/Surat_kelulusan/06

s.k

Pengarah
Jabatan Pelajaran Negeri Sembilan

Prof.Madya Dr. Abdul Karim Ali
Ketua
Jabatan Fiqh Dan Usul
Akademi Pengajian Islam
Universiti Malaysia
50603 Kuala Lumpur

LAMPIRAN D (Surat kebenaran JPNS)

جابتن قلاجرن نكزري سميلن دامرا المخصوص

JABATAN PELAJARAN NEGERI NEGERI SEMBILAN DARUL KHUSUS

JALAN DATO' HAMZAH KARUNG BERKUNCI No. 6
70990 SEREMBAN, NEGERI SEMBILAN DARUL KHUSUS.

Tel : 06-7653100
Fax : 06-7639969

Ruj. Tuan :

Ruj. Kami : JPNS(PPS)2/4/2/1/2007 Jld.1()

Tarikh : 2 Mac 2007

Jamilah Binti Mohd Noor
No 45 Lorong Desa Melor 3/1, Tmn Desa Melor
70450 Seremban
Negeri Sembilan Darul Khusus

Tuan/Puan,

Kebeneran Menjalankan Kajian Ke Sekolah-Sekolah Di Negeri Sembilan Darul Khusus Di Bawah Kementerian Pelajaran Malaysia

Saya dengan hormatnya di arah memaklumkan bahawa permohonan tuan/puan untuk menjalankan kajian bertajuk:-

“Pemahaman Hukum Akhlak Dalam Pendidikan Islam Di sekolah : keberkesanan nya Terhadap Pelajar Islam Menengah Rendah Di Seremban, Negeri Sembilan ” telah diluluskan.

2. Tuan/Puan hendaklah berjumpa terus dengan Pengetua sekolah berkenaan untuk meminta persetujuan dan membincangkan kajian tersebut seperti berikut :

1) Sekolah-Sekolah Menengah Di Negeri Sembilan

3. Dimaklumkan bahawa kebenaran ini diberi berdasarkan surat kelulusan dari pihak Kementerian Pelajaran Malaysia, Bahagian Perancangan Dan Penyelidikan Dasar Pelajaran, nombor rujukan KP(BPPDP)603/5 Jld.01 (106) bertarikh 10 January 2007

4. Tuan/Puan hendaklah menghantar satu naskah hasil kajian ke Jabatan Pelajaran Negeri Sembilan (u.p: Unit Perhubungan, Pendaftaran & Pelajaran Swasta).

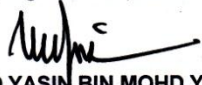
...2/-

Sekian untuk makluman dan tindakan tuan/puan selanjutnya.

Terima kasih.

"BERKHIDMAT UNTUK NEGARA"

Saya yang menurut perintah,

MOHD YASIN BIN MOHD YUNUS
Pengarah Pelajaran
Negeri Sembilan Darul Khusus

S.k. Pengetua sekolah-sekolah berkenaan.

Nota: - Sila beri satu salinan surat kelulusan semasa membuat kajian di sekolah.

AK/KAJIAN

Senarai nama sekolah-sekolah yang akan dibuat kajian ialah:-

A) KATEGORI SEKOLAH BANDAR;

- i) NEA 4088
SMK Tunku Ampuan Durah, Jalan Sikamat, 70400 Seremban.
- ii) NEB 4093
SMK Seri Ampangan, Km. 3, Jalan Kuala Pilah, 70400 Seremban.
- iii) NEA 4107
SMK Taman Tuanku Jaafar, 71450 Seremban.

B) KATEGORI SEKOLAH LUAR BANDAR;

- i) NEA 4100
SMK Senawang, Taman Marida, 70450 Seremban.
- ii) NEA 4110
SMK Panchur, 70400 Seremban.
- iii) NEA 4098
SMK Dato' Shahardin, 71900 Labu, Seremban.

LAMPIRAN E – SOAL SELIDIK

ID _____

BORANG SOAL SELIDIK

TAJUK TESIS

KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK DI SEKOLAH MENENGAH KEBANGSAAN DI SEREMBAN , NEGERI SEMBILAN

Soal selidik ini bertujuan untuk mendapatkan maklumat daripada responden tentang keberkesanan Pendidikan Akhlak dalam mata pelajaran Pendidikan Islam terhadap pelajar-pelajar di Sekolah-sekolah Menengah Kebangsaan bandar dan luar bandar di Seremban, Negeri Sembilan.

Soal selidik ini mengandungi tiga bahagian yang terdiri daripada:

Bahagian A : Maklumat diri responden

Bahagian B : Pengajaran Pendidikan Akhlak dalam Pendidikan Islam di sekolah

Bahagian C : Keberkesanan Pendidikan Akhlak

ARAHAN :

- a. Soal selidik ini adalah untuk tujuan kajian semata-mata
- b. Semua maklumat yang diisi adalah sulit
- c. Sila baca semua soalan dengan teliti dan pilih jawapan yang sesuai
- d. Anda diminta menjawab semua soalan dengan jujur dan ikhlas
- f. Segala maklumat yang diberi **DIRAHSIAKAN**.

Kerjasama anda dalam menjayakan kajian ini amat dihargai dan didahului dengan ucapan RIBUAN TERIMA KASIH.

Puan Jamilah binti Mohd Noor

Ijazah Sarjana Syariah

Akademi Pengajian Islam

Universiti Malaya

Bahagian A : MAKLUMAT PELAJAR

ARAHAN : Bulatkan jawapan yang betul yang bertepatan dengan diri anda dan isikan tempat-tempat kosong.

1. Nama Sekolah :-----

--

2. Tingkatan : 3

3. Jantina : Lelaki / Perempuan

4. Tahap Pendidikan Ibumama :

Phd / Sarjana / Ijazah / Diploma / STPM / SPM / SRP / Darjah 6

5. Nyatakan TIGA mata pelajaran yang anda minati mengikut keutamaan :

1. _____

2. _____

3. _____

6. Adakah anda tinggal dengan ibumama anda :

Ya / Tidak

7. Pernahkah anda terlibat dengan masalah disiplin di sekolah anda

Ya / Tidak

**Bahagian B : PENGAJARAN PENDIDIKAN AKHLAK DALAM
PENDIDIKAN ISLAM DI SEKOLAH**

ARAHAN: Baca dan pilih satu sahaja yang paling sesuai dengan diri anda dan tandakan (/) di ruangan jawapan yang disediakan mengikut skala berikut :

1	-	Sangat Tidak Setuju	(STS)
2	-	Tidak Setuju	(TS)
3	-	Sederhana Setuju	(SdS)
4	-	Setuju	(S)
5	-	Sangat Setuju	(SS)

Bil.	Item	1 STS	2 TS	3 SdS	4 S	5 SS
1.	Saya berminat terhadap pelajaran Pendidikan Islam					
2.	Saya suka guru yang mengajar Pendidikan Islam					
3.	Saya suka setiap bahagian dalam pembelajaran Pendidikan Islam					
4.	Saya sentiasa mendapat keputusan yang baik dalam pelajaran Pendidikan Islam ketika peperiksaan (70 – 100)					
5.	Saya sentiasa mendapat keputusan yang rendah dalam pelajaran Pendidikan Islam ketika peperiksaan (40 – 69)					
6.	Saya sentiasa gagal dalam pelajaran Pendidikan Islam ketika peperiksaan (0 – 39)					
7.	Saya sentiasa mendapat A dalam bacaan Al-Quran					
8.	Saya tidak tahu membaca Al-Quran					
9.	Saya diajar tentang akhlak dalam Pendidikan Islam					
10.	Saya berminat dengan mata pelajaran akhlak dalam Pendidikan Islam					
11.	Saya merasakan masa adalah cukup bagi gurubagama mengajar akhlak dalam Pendidikan Islam					
12.	Saya suka dengan cara guru saya mengajar akhlak dalam Pendidikan Islam					

Bahagian C : KEBERKESANAN PENDIDIKAN AKHLAK

ARAHAN: Baca dan pilih satu sahaja yang paling sesuai dengan diri anda dan tandakan (/) di ruangan jawapan yang disediakan mengikut skala berikut :

1	-	Sangat Tidak Setuju	(STS)
2	-	Tidak Setuju	(TS)
3	-	Sederhana Setuju	(SdS)
4	-	Setuju	(S)
5	-	Sangat Setuju	(SS)

Bil.	Item	1 STS	2 TS	3 SdS	4 S	5 SS
1.	Wajib bagi setiap lelaki dan perempuan menutup aurat					
2.	Lelaki dilarang memakai pakaian perempuan dan perempuan dilarang memakai pakaian lelaki					
3.	Orang yang tidak menutup aurat akan diberi balasan neraka					
4.	Dibenarkan dalam Islam memakai pakaian yang jarang dan sempit					
5.	Wajib menghindari perbuatan atau percakapan yang menyakiti hati kawan					
6.	Wajib kita beradab antara sesama ahli keluarga					
7.	Wajib menghormati guru sepanjang masa					
8.	Redha menerima teguran dan nasihat dari guru					
9.	Menuntut ilmu adalah suatu ibadah kepada Allah					
10.	Ilmu fardhu ain wajib dituntut oleh setiap individu muslim					
11.	Ilmu fardhu kifayah wajib dituntut oleh sebahagian masyarakat sahaja					
12.	Pendidikan Islam adalah ilmu fardhu ain					
13.	Wajib menggunakan harta sekolah dengan cermat					
14.	Wajib berwuduk sebelum membaca Al-Quran					
15.	Bacalah Al-Quran dengan betul dan bertajwid					
16.	Wajib bersyukur kepada Allah					
17.	Bersabarlah apabila mendapat musibah dari Allah					
18.	Manusia yang tidak bersyukur akan mendapat azab di akhirat					

19.	Memelihara hak jiran adalah dituntut dalam Islam					
20.	Hendak bersikap terbuka menerima pendapat orang lain					
21.	Tolong-menolong akan menyatupadukan masyarakat Islam					
22.	Hendaklah menghormati rakan-rakan yang bukan Islam					
23.	Sunat membaca doa ketika masuk dan keluar dari masjid					
24.	Dibenarkan berbual-bual tentang hal dunia ketika berada dalam masjid					
25.	Orang yang berhadap kecil dibenarkan memegang Al-Quran					
26.	Orang yang berdoa akan mendapat keberkatan daripada Allah					
27.	Ibadah adalah satu perkara yang wajib dilakukan oleh setiap orang Islam					
28.	Adat hanya satu perkara yang menjadi kebiasaan dilakukan dalam kehidupan seharian					
29.	Orang yang beribadah akan dapat meningkatkan keimanan kepada Allah					
30.	Wajib memberi layanan yang baik kepada tetamu					
31.	Orang yang datang ke rumah tidak dijemput juga dipanggil tetamu					
32.	Sekiranya ada tetamu di rumah kita mestilah memakai pakaian menutup aurat					
33.	Elakkan melakukan sesuatu yang menjatuhkan maruah tetamu					
34.	Lakukanlah pekerjaan dengan amanah dan bertanggungjawab					
35.	Wajib berpakaian kemas , bersih , dan menutup aurat ketika bekerja					
36.	Kerja yang dilakukan juga adalah suatu ibadah kepada Allah					
37.	Kerja yang ikhlas akan mendapat keberkatan daripada Allah					
38.	Hadirkan diri ke majlis yang baik dan diredhai Allah					
39.	Hadirkanlah diri ke majlis-majlis yang melalaikan dan meleakakan					
40.	Majlis yang baik akan diberkati Allah dan majlis yang tidak baik akan dilaknat Allah					
41.	Beradab ketika di majlis akan dapat mengeratkan lagi persaudaraan					
42.	Ketika berada di sebuah majlis hendaklah bercakap dengan penuh keangkuhan supaya kita akan dipandang ramai					

43.	Wajib berbakti kepada ibu bapa					
44.	Sentiasa taat dan patuh kepada perintah ibu bapa selagi tidak menyalahi agama					
45.	Orang yang tidak taat dan patuh kepada ibu bapa akan mendapat azab di akhirat kelak					
46.	Kita wajib taat kepada ibu bapa walaupun perkara yang disuruh itu dilarang oleh agama					
47.	Ketika berpidato hendaklah berpakaian kemas dan sopan					
48.	Dibenarkan berpidato menyentuh kisah peribadi orang lain untuk dijadikan contoh					
49.	Pidato yang baik adalah menyampaikan pidato secara hikmah					
50.	Gunakan bahasa yang kesat untuk menunjukkan perasaan marah kepada orang lain ketika berpidato					

Terima kasih.

LAMPIRAN F - SUKATAN PELAJARAN KBSM

SUKATAN PELAJARAN

AKHLAK KBSM

LAMPIRAN G – HURAIAN SUKATAN PELAJARAN

**HURAIAN SUKATAN
PELAJARAN AKHLAK KBSM
TINGKATAN 1**

HURAIAN SUKATAN

PELAJARAN AKHLAK KBSM

TINGKATAN 2

HURAIAN SUKATAN
PELAJARAN AKHLAK KBSM
TINGKATAN 3

LAMPIRAN H - SENARAI SEKOLAH DAERAH SEREMBAN

SENARAI SEKOLAH MENENGGAH DI NEGERI SEMBILAN SEPERTI PADA 31 JANUARI 2011

Negeri	Kod Sekolah	Nama Sekolah	Alamat Sekolah	Bandar (Kategori Sekolah)	Pendidikan (Kategori Sekolah)	Lokasi	Meja (Kategori Sekolah)	L	B	Emas (Kategori Sekolah)
NEGERI SEMBILAN	NEA0025	SMK DATO' UNGANG MUJA AL-PAU	KM 2, JALAN PERTANG, TUNAK NEAWANG	Bandar (Kategori Sekolah)	7100	Luar Bandar	06513372	375	392	78
NEGERI SEMBILAN	NEA0026	SMK PASIR BESAR	KM 17, PERDONG SIMPANG GEDANI	KUALA PILAH	71600	Luar Bandar	06513685	211	234	447
NEGERI SEMBILAN	NEA1081	SMK ZAH	JALAN TAMBIN	KUALA PILAH	72000	Luar Bandar	06481040	06481033	158	104
NEGERI SEMBILAN	NEA1082	SMK DAMGI	KM 27, JALAN BAHU	KHOL	71100	Luar Bandar	06438625	06438625	74	56
NEGERI SEMBILAN	NEA1083	SMK HUSSEIN	KM12, JALAN KUALA PILAH BAHU	KUALA PILAH	72500	Luar Bandar	06488387	06488383	264	237
NEGERI SEMBILAN	NEA1084	SMK SENALING	KM 2, JALAN TAMBIN KUALA PILAH	KUALA PILAH	72000	Luar Bandar	06481317	06481303	204	142
NEGERI SEMBILAN	NEA2052	SMK RAAJA HAJAT	KM5 JALAN SEREMBAN	PORT DICKSON	71007	Bandar	06671202	06671207	598	603
NEGERI SEMBILAN	NEA2053	SMK DATUK HAJI ABDUL SAMAD	BATU 1 1/2, JALAN ESSO	PORT DICKSON	71000	Bandar	06671331	06648347	608	581
NEGERI SEMBILAN	NEA2054	SMK DATO' SHAMSUDIN NAIN	BATU 13 1/2, JALAN LINSUM	RANTAU	71200	Luar Bandar	06691493	06691493	304	281
NEGERI SEMBILAN	NEA2055	SMK YAM TUN RADIN	KM 11, JALAN SEREMBAN	LUK UT	71010	Luar Bandar	066614002	066517040	565	523
NEGERI SEMBILAN	NEA2056	SMK KAMPUNG BARU SIRUSA	KAMPUNG BARU SIRUSA	PORT DICKSON	71050	Luar Bandar	06648286	066483719	578	571
NEGERI SEMBILAN	NEA3035	SMK DATO' SEDIA RAJA	KM 27, JALAN SEREMBAN TAMPIN	REMBAU	71309	Luar Bandar	06681214	06683078	607	608
NEGERI SEMBILAN	NEA3036	SMK DATO' UNGANG HAJI ADNAN	KM 11, JALAN TAMBIN SEREMBAN, KOTA	KOTA	71350	Luar Bandar	06681214	06683078	607	608
NEGERI SEMBILAN	NEA3037	SM SAINS REMBAU	PIIUN	REMBAU	71300	Luar Bandar	06681214	06683078	607	608
NEGERI SEMBILAN	NEA4088	SMK TUNKU ANPILIAN DURAH	JALAN TOK UNGU	SEREMBAN	70400	Luar Bandar	06791963	06791293	433	441
NEGERI SEMBILAN	NEA4090	SMK BUKIT MEHANG	JALAN PORT DICSON KM 12	SEREMBAN	70500	Luar Bandar	06791963	06791293	433	441
NEGERI SEMBILAN	NEA4099	SMK MAMBAU	JALAN PORT DICSON	SEREMBAN	70500	Luar Bandar	06791963	06791293	433	441
NEGERI SEMBILAN	NEA4100	SMK SENAWANG	TAMAN WARDIA	SEREMBAN	70500	Bandar	06791963	06791293	433	441
NEGERI SEMBILAN	NEA4101	SMK DATO' HAJI MOHD REDZA	KM 5, JALAN SHAMAT	SEREMBAN	70500	Bandar	06791963	06791293	433	441
NEGERI SEMBILAN	NEA4102	SMK PENDETA LARA	KM 5, JALAN SHAMAT	SEREMBAN	70500	Bandar	06791963	06791293	433	441
NEGERI SEMBILAN	NEA4103	SMK PENDETA LARA	KM 5, JALAN SHAMAT	SEREMBAN	70500	Bandar	06791963	06791293	433	441
NEGERI SEMBILAN	NEA4104	SMK DISAL CEPERAKA	KOMPLEKS KAJANGS KUALA NILAI	NILAI	71800	Luar Bandar	06798409	06798427	519	525
NEGERI SEMBILAN	NEA4105	SMK TAMANG SEMARAK	JUA BINI 6/2 TAMANG DESA CEPERAKA, BANDAR BARU NILAI, NILAI	NILAI	71800	Luar Bandar	06798409	06798427	519	525
NEGERI SEMBILAN	NEA4106	SMK SERI PAGI	TAN SERI PAGI, SEMAWANG	SEREMBAN	70450	Bandar	06798409	06798427	519	525
NEGERI SEMBILAN	NEA4107	SMK TAMAN TUANKU JAMFAR	TAMAN TUANKU JAMFAR, SG. GADUT	SEREMBAN	70450	Bandar	06798409	06798427	519	525
NEGERI SEMBILAN	NEA4108	SEK MEN SAINS TUANKU MUHAMMAD	KM 6, JALAN SHAMAT	SEREMBAN	70450	Bandar	06798409	06798427	519	525
NEGERI SEMBILAN	NEA4109	SMK SEREMBAN 2	PETISARAN SZ/AA, SEREMBAN 2	SEREMBAN	70400	Bandar	06763388	06762885	805	777
NEGERI SEMBILAN	NEA4110	SMK PANCHOR	JALAN KG. MELAYU PANCHOR	SEREMBAN	70300	Bandar	066013644	06601497	701	625
NEGERI SEMBILAN	NEA4111	SMK SEREMBAN JAYA	TAMAN SEREMBAN JAYA	SEREMBAN	70400	Bandar	066787433	066788233	463	393
NEGERI SEMBILAN	NEA4112	SMK BUKIT KEPAYANG	GARDEN HOMES, SEREMBAN 2	SEREMBAN	70450	Bandar	066771260	066771461	863	890
NEGERI SEMBILAN	NEA4113	SMK SEREMBAN JAYA 2	D/A SMK SEREMBAN JAYA	SEREMBAN	70450	Bandar	066739794	066738143	713	673
NEGERI SEMBILAN	NEA4114	SMK SENAWANG 3	TAMAN MARIKA	SEREMBAN	70450	Bandar	066776118	066776103	295	268
NEGERI SEMBILAN	NEA4115	SMK WAHARSAN PUTERI	D/A SMK DATO' HAJI MOHD REDZA, KM 5 JALAN SHAMAT	SEREMBAN	70450	Bandar	066776118	066776103	295	268
NEGERI SEMBILAN	NEA5051	SMK PASIR BESAR	FELDA PASIR BESAR	SEMANG	70400	Bandar	067616476	067618476	113	101
NEGERI SEMBILAN	NEA5052	SMK TUNKU SYED IDRUS	KM1, JALAN SEREMBAN	SEMANG	70400	Bandar	06576215	06576051	206	182
NEGERI SEMBILAN	NEA5054	SMK BUKIT FOKAN	FELDA BUKIT FOKAN	SEMANG	73000	Bandar	06441481	06441561	493	539
NEGERI SEMBILAN	NEA5055	SMK GEMAS	KM1 JALAN BESAR GEMAS, TAMPIN	GEMAS	72400	Bandar	06431700	06431700	169	151
NEGERI SEMBILAN	NEA5056	SMK FELATI (F)	FELDA FELA	GEMAS	72400	Bandar	079481608	079481608	650	445
NEGERI SEMBILAN	NEA5057	SMK TAMAN INDAH	KM 2, JALAN TAMBIN GEMAS	GEMAS	73400	Bandar	064414794	06441495	369	400
NEGERI SEMBILAN	NEA6003	SMK FELDA PASON 1	FELDA PASON 1	SEMANG PERTANG	72000	Bandar	064611373	064611373	406	376
NEGERI SEMBILAN	NEA6003	SMK FELDA PASON 2	FELDA PASON 2	SEMANG PERTANG	72000	Bandar	064611373	064611373	406	376
NEGERI SEMBILAN	NEA6004	SMK SERI BEBATH	PUJAT BANDAR PALONG 4, 5 & 6, JALAN KUALA PILAH	SEMANG	73400	Luar Bandar	064663185	064662711	269	258
NEGERI SEMBILAN	NEA6005	SMK FELDA PALONG DUA	FELDA PALONG 2	SEMANG	73100	Luar Bandar	064611773	064611844	301	273
NEGERI SEMBILAN	NEA6006	SMK FELDA LILI BARAT	FELDA PALONG 2	SEMANG	73450	Luar Bandar	064631314	064631173	169	148
NEGERI SEMBILAN	NEA6007	SMK FELDA PALONG 7	BANDAR SERI JEMPOL	SEMANG	72100	Luar Bandar	064676300	064676296	495	488
NEGERI SEMBILAN	NEA6008	SMK FELDA BANDAR BARU SERTING	FELDA PALONG TUJUH	SEMANG	73470	Luar Bandar	064645464	064645588	332	315
NEGERI SEMBILAN	NEA6009	SMK SERTING HULU KOMPLEKS	BANDAR SERI JEMPOL	SEMANG	72100	Bandar	064581849	064583115	403	375
NEGERI SEMBILAN	NEA6010	SMK SERTING HULU KOMPLEKS	FELDA SERTING HULU 4	SEMANG	72100	Bandar	064684504	064683165	469	437
NEGERI SEMBILAN	NEA6011	SMK PALONG SERELAS (FELDA)	FELDA PALONG SERELAS	SEMANG	72100	Bandar	064669751	064669751	403	410
NEGERI SEMBILAN	NEA6012	SMK SERI JEMPOL	BANDAR SERI JEMPOL	SEMANG	72100	Bandar	064540084	064540085	319	346
NEGERI SEMBILAN	NEA6026	SMK BAHAU 2	PEKAN MAHSIN,	BAHAU	72100	Luar Bandar	064540084	064540085	319	346
NEGERI SEMBILAN	NEB0026	SMK UNDAING JELBU	KM 3 JALAN PELANG	KUALA LAMPANG	71600	Luar Bandar	066136202	066136262	366	363
NEGERI SEMBILAN	NEB0027	SMK PERTANG	KM 1, JALAN PELANG	KUALA LAMPANG	72900	Luar Bandar	066136202	066136262	366	363
NEGERI SEMBILAN	NEB1081	SMK TUNKU MUHAMMAD	KM 2, JALAN TAMBIN	KUALA PILAH	72000	Luar Bandar	064811090	064819043	590	407
NEGERI SEMBILAN	NEB1082	SMK TUNKU KURSIH	KM2, JUK TAMPIN	KUALA PILAH	72000	Bandar	064811123	06481348	0	406
NEGERI SEMBILAN	NEB1083	SMK CHUNG RUA	KM2 JUK TAMPIN, KUALA PILAH	KUALA PILAH	72000	Bandar	064811179	064813523	394	402

SENARAI SEKOLAH MENENGAH DI NEGERI SEMBILAN SEPERTI PADA 31 JANUARI 2011

Negeri	KodSekolah	NamaSekolah	AlamatSekolah	Bandar/DaerahSekolah	Postkod/LokasiSekolah	Lokasi	NoTelefon	NoFax	L	P	Enrolmen
NEGERI SEMBILAN	NEB2054	SMK TINGGI PORT DICSON	KM3 JALAN PANTAL	PORT DICSON	71000	Bandar	066477937		847	985	1852
NEGERI SEMBILAN	NEB3036	SMK UNDAING REMBAU	JALAN MANIPONG	REMBAU	71309	Bandar	066851244	066851103	748	760	1508
NEGERI SEMBILAN	NEB4089	SMK KING GEORGE V	JIN ZAARA	SEREMBAN	70200	Bandar	067623598	067641214	487	660	1147
NEGERI SEMBILAN	NEB4090	SMK ST PAUL	JIN TAN SRI MANIKAVASAGAM	SEREMBAN	70200	Bandar	067612931	067623236	1395	58	1383
NEGERI SEMBILAN	NEB4091	SMK METHODIST ACS (M)	JALAN LINTANG	SEREMBAN	70200	Bandar	067620153	067631221	778	721	1487
NEGERI SEMBILAN	NEB4092	SMK PUTEHI	JALAN LABUJAJAMA	SEREMBAN	70200	Bandar	067655600	067671255	0	1041	1441
NEGERI SEMBILAN	NEB4093	SMK SENI AMPANGAN	JALAN KUALA PILAH	SEREMBAN	70400	Bandar	067650377	067644157	808	793	1801
NEGERI SEMBILAN	NEB4094	SMK CHAN WA	219-220 JALAN TEMANG	SEREMBAN	70400	Bandar	067650314	067648185	1372	1354	2726
NEGERI SEMBILAN	NEB4095	SMK TUNKU AMPUAN MUHAMMAD	JIN HATI RUI TONG	SEREMBAN	70400	Bandar	067627143	067671488	0	680	680
NEGERI SEMBILAN	NEB4096	KOLEJ TUNKU KURSHAH (SKMP)	JALAN TUNKU KURSHAH	SEREMBAN	70400	Bandar	067623351	067635988	0	372	372
NEGERI SEMBILAN	NEB4137	SMK DATU SHERIFF AHMAD	JALAN TUNKU KURSHAH	SEREMBAN	70400	Bandar	067922278	067920360	37	381	65
NEGERI SEMBILAN	NEB6001	SM DATUK ABDUL RAZAK (SMRP)	JALAN BATAU SUKSES	SEREMBAN	71500	Bandar	064511378	064516548	650	461	461
NEGERI SEMBILAN	NEB6002	SMK CHIN HEEI (CP)	KM 1, JALAN SUKSES	SEREMBAN	71500	Bandar	064511378	064516548	679	464	464
NEGERI SEMBILAN	NEB6003	SMK TANJONG B	SIMPANG DURIAN	SEREMBAN	71500	Bandar	064914411	064914879	388	311	669
NEGERI SEMBILAN	NEB6004	SMK TUNGGAL	JALAN BELAK BOLA BIRU SRI MERNANTI	SEREMBAN	71500	Bandar	064920205	064920418	265	243	508
NEGERI SEMBILAN	NEE1087	SMK DATU ABUL SAMAD	KM 10 JALAN SEREMBAN-KUALA PILAH	TANJONG BOH	71500	Bandar	064882752	064886645	414	365	777
NEGERI SEMBILAN	NEE1088	SMK DATUK LINDONG ABDUL MANAP	KM 3, PEKAN JOHOL	KUALA PILAH	71800	Bandar	064882716	064886645	313	277	590
NEGERI SEMBILAN	NEE2065	SMK GARIUS TIANGKU JAJAR	KM 2, JALAN SEREMBAN	INGGI	71800	Bandar	064881394	064881737	369	302	671
NEGERI SEMBILAN	NEE2066	SMK PASIR PANJANG	KM2, JALAN SEREMBAN	KUALA PILAH	71150	Bandar	066970251	066970251	177	165	342
NEGERI SEMBILAN	NEE2067	SMK TANAH MERAH	BT 17, JLN PANTAL	PASIR PANJANG	71250	Bandar	066681907	0666810780	316	269	505
NEGERI SEMBILAN	NEE2068	SMK BUKIT SALUJANA	KM 8, JALAN SEWANG	PORT DICSON	71960	Bandar	066581570	066581570	450	500	950
NEGERI SEMBILAN	NEE3037	SMK DATUK ABDULLAH	KM7, JALAN PANTAL BAGAN PINANG	PORT DICSON	71050	Bandar	066647158	066646786	510	566	1076
NEGERI SEMBILAN	NEE4098	SMK DATUK KLANA PUTRA	ASTAMA RAJA	KOTA	71350	Bandar	064382577	064387972	250	227	477
NEGERI SEMBILAN	NEE4099	SMK RANTAU	BT 14, JALAN BESAR LENGGENG	SEREMBAN	71750	Bandar	038766769	0387669435	346	368	714
NEGERI SEMBILAN	NEE4100	SMK DATU MOHD SAID	KM 11, JLN LINSUM	SEREMBAN	71200	Bandar	066941269	066943639	445	459	904
NEGERI SEMBILAN	NEE4101	SMK MAINTIN	PEKAN NILAI	NILAI	71800	Bandar	067991213	067990839	688	714	1402
NEGERI SEMBILAN	NEE4102	SMK (FELDA) SERI SENDAYAN	BATU 10, JALAN BESAR MAINTIN	MAINTIN	71700	Bandar	067581251	067585323	867	816	1683
NEGERI SEMBILAN	NEE5037	SMK TUNKU BESAR	JALAN BESAR, FELDA SENDAYAN	SEREMBAN	71950	Bandar	067922569	067922724	314	324	638
NEGERI SEMBILAN	NEE5038	SMK TUNBUKU RAHMAN	KM 2, JALAN SEREMBAN	TAMPIN	72000	Bandar	064415425	064412941	534	496	1039
NEGERI SEMBILAN	NEE5039	SMK DATUK JALOR	JALAN TOK SULONG	GEMAS	72400	Bandar	079481055	079481055	456	482	938
NEGERI SEMBILAN	NEE6001	SMK DATUK MANSOR	JALAN AIR KUNING	GEMENGEH	72300	Bandar	064479305	064479305	243	221	464
NEGERI SEMBILAN	NEE6002	SMK BATU KIRRI	KM 28, JALAN TAMPIN GEMAS	GEMENGEH	72300	Bandar	064316544	064319188	685	723	1408
NEGERI SEMBILAN	NEE6003	SMK RENDAH AGAMA KUALA KILANG	KM4, JALAN JUASSEH	BAHAU	72100	Bandar	064541121	064540637	626	733	1359
NEGERI SEMBILAN	NEE6004	SM AGAMA DATU' HAI TAN AHMAD	BATU KIRRI	BATU KIRRI	72200	Bandar	066138523	066136859	50	21	71
NEGERI SEMBILAN	NEE6005	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPOL	JIN MASJID LAMA	KUALA KILANG	71600	Bandar	064914680	064915073	109	114	223
NEGERI SEMBILAN	NEE6006	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	KAMPUNG PASIT JLN TAMPIN KUALA PILAH	JOHOL	72400	Bandar	064936793	064398490	36	19	35
NEGERI SEMBILAN	NEE6007	SM RENDAH AGAMA CHUHAR	KAMPUNG PASIT JLN TAMPIN KUALA PILAH	JOHOL	72000	Bandar	064983115	064982945	28	26	54
NEGERI SEMBILAN	NEE6008	SM AGAMA TELOK KEMANG	PEKAN CHIAH	KUALA PILAH	71960	Bandar	066581701	066581701	45	51	96
NEGERI SEMBILAN	NEE6009	SM AGAMA HAI MOHD YATIM	BATU 9	PORT DICSON	70560	Bandar	066625366	066627149	136	160	302
NEGERI SEMBILAN	NEE6010	SM RENDAH AGAMA REMBAU	71350 KOTA NEGERI SEMBILAN	SI RUSA, PORT DICSON	70500	Bandar	064931411	064380275	186	160	346
NEGERI SEMBILAN	NEE6011	SM RENDAH AGAMA RANTAU	JALAN DATU' SEDIA RAJA	KOTA	71300	Bandar	066852404	066858770	116	123	239
NEGERI SEMBILAN	NEE6012	SM AGAMA NILAI	KUALA SAWAH	REMBAU	72000	Bandar	067991226	067990931	120	120	240
NEGERI SEMBILAN	NEE6013	SM RENDAH AGAMA REPAH	KMS JALAN KUALA PILAH, AMPANGAN,	NILAI	70400	Bandar	067639381	067633421	252	280	552
NEGERI SEMBILAN	NEE6014	SM RENDAH AGAMA REPAH	KMS JLN TAMPIN GEMAS	TAMPIN	72000	Bandar	079482031	079482031	605	115	220
NEGERI SEMBILAN	NEE6015	SM RENDAH AGAMA JEMPOL	JALAN DATU ANWAR	GEMAS	72400	Bandar	064954543	064954018	68	60	128
NEGERI SEMBILAN	NEE6016	SM AGAMA DATU' HAI MUSTAFA	LOT 1322 KAMPUNG JAMBU LAPAN	BAHAU	72100	Bandar	065197441	065197441	91	90	101
NEGERI SEMBILAN	NEE6017	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	LOT 1838	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6018	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6019	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6020	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6021	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6022	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6023	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6024	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6025	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6026	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6027	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6028	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6029	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6030	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6031	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6032	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6033	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6034	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6035	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6036	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6037	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6038	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6039	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6040	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6041	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6042	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6043	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6044	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6045	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6046	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6047	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6048	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6049	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6050	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6051	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar	065197441	065197441	34	32	38
NEGERI SEMBILAN	NEE6052	SM RENDAH AGAMA ULU JEMPPOL	SM DATU UNDAING HI, MUHAMMAD SHARIP	BAHAU	72000	Bandar					

SENARAI SEKOLAH MEREMBAH DI NEGERI SEMBILAN SEPERTI PADA 31 JANUARI 2011

Maksud	Kod Sekolah	Nama Sekolah	Alamat (Lokasi Sekolah)	Bandar (Lokasi Sekolah)	Postkod (Lokasi Sekolah)	Lokasi	No Telefon	Faksimili	L	P	Bercham
NEGERI SEMBILAN	NTAA001	SMAA SHEIKH HI MOHD SAID	JALAN TUNKU KURSIHAI	SEREMBAN	70000	Bandar	06762778	06762776	380	448	835
NEGERI SEMBILAN	NTAA002	SMA PERSEUTUAN (SMPT)	KM 11, JLN LABU	LABU	71900	Utara Bandar	06791218	06791218	340	383	723
NEGERI SEMBILAN	NTAA003	SMP INTEGRASI JEMPOL	KM 1, JALAN BAYU KEIR	BAYU KEIR	72200	Bandar	06498157	06498157	219	250	489

http://www.mpsns.gov.my/web/guest/peta_seremban

